

XIV. évfolyam 2. szám

HATÁRRENDÉSZETI TANULMÁNYOK

2017/2. SZÁM

BUDAPEST

- 2017 -

A MAGYAR RENDÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSASÁG
HATÁRRENDÉSZETI TAGOZAT
TUDOMÁNYOS, SZAKMAI KIADVÁNYA

Szerkesztő bizottság:

Dr. Gaál Gyula, Görbe Attiláné Dr. Zán Krisztina, Dr. Gubicza József,
Prof. Dr. Fórizs Sándor, Dr. habil. Varga János, dr. jur. Vas Gizella,
Dr. Horpácsi Ferenc

Szakmai lektor:

Prof. Dr. Fórizs Sándor

Szerkesztette:

Oláh Norbertné

A megjelent publikációk szerzői vélemények, melyek nem feltétlenül
esnek egybe a szerkesztő bizottság megközelítésével.

Felelős kiadó:

Dr. Varga János ny. határőr ezredes
Magyar Rendészettudományi Társaság
Határrendészeti Tagozat Elnöke

HU ISSN 2061-3997 (Online)

Tartalom

Virányi Gergely: Határőrizetből határrendészet.....	4
Varga János: Ami a számok mögött van	11
Kiss Lajos: Az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal részvétele az integrált határigazgatásban	22
Dávid Károly: A Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság határrendészeti helyzete és a fiatal tisztekkel szembeni elvárások	36
Teke András: A funkcionális rendészeti képességfejlesztés integrált megközelítése II.	47
Deák József: Határőrizeti és testületi modernizációtól a mai népvándorlás határrendészeti kezeléséig	70
Nagy Nikolett: A spanyol rendőrség és a tisztképzés bemutatása	80

Virányi Gergely

Határőrizetből határrendészet,

Határőrtiszt-képzésből határrendészeti tisztképzés

1. A határőrizet és a határőrség korszerűsítéséről

Az 1989-ben történt hatalmas változások a határőrizetet, a határőrséget és a határőrtiszt-képzést is determinálták.

A határőrség felsővezetői helyesen értékelték a '80-as évek közepétől kialakult helyzetet, egységesen a határőrizeti és a testületi modernizáció mellett voksoltak, és ők maguk álltak a szakmai reformfolyamatok élére.

Előrelátóan a rendészetből fakadó határrendészeti rendeltetésben, hatáskörben és feladatrendszerben gondolkodtak, és arra törekedtek, hogy ahhoz igazítsák a testület szervezetét, szolgálati tevékenységét és működését.

1.1. A modernizációs folyamat legfőbb mozzanatai, illetve eredményei

- a rendeltetés, a hatáskör a feladatrendszer és a szervezet beillesztése az Alkotmány, az ágazati törvények és más jogszabályok kereteibe;
- a félkatonai típusú határőrizet helyett határrendészeti elvek, eljárások és eszközök alkalmazása;
- a magyar haderő kisebbik „fegyveres erejéből” egy unió-kompatibilis határrendészeti szervezet felépítése, hivatásosokkal történő működtetése és a sorállományúak kivonása;
- a százmillió nagyságrendű határforgalom gyors, kulturált, szelektív és differenciált ellenőrzése és mindezzel együtt az elégséges biztonság garantálása. A migrációs hullámok hatékony kezelése, a menekültügyi és az idegenrendészeti hatósági feladatok jog- és szakszerű végzése. Bűnüldözési hatósági jogkörben eljárva a bűnmegelőzési, a bűnügyi felderítő és nyomozati tevékenység ugyancsak jog- és szakszerű végzése.
- a délszláv válság, majd polgárháború példaértékű megközelítése és kezelése. A tervezett homogén rendészeti rendeltetés, hatáskör és feladatrendszer módosításával a duális rendészeti és védelmi funkció, illetve határrendészeti és határvédelmi feladatrendszer kialakítása, sikeres ellátása.
- a hazai és a nemzetközi együttműködés kiszélesítése. Szisztematikus felkészülés a NATO-hoz és az EU-hoz történő csatlakozásra.

- a vezetés, a humántevékenység és a logisztika teljes körű korszerűsítése.

1.2. Az új szükségleteknek megfelelő képzés-korszerűsítés fő irányai

- határrendészeti átképzésben részesíteni a határőrség teljes hivatásos állományát;
- határrendészeti feladatokra is felkészíteni a Kossuth Lajos Katonai Főiskola (KLKF) és a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia (ZMKA) határőr hallgatóit;
- határrendészeti tiszthelyettes-képzést létesíteni Kőrmendén, a Határőr Kiképző és Továbbképző Intézetben (HKTI);
- határrendészeti tisztképzést alapítani a Rendőrtiszti Főiskolán (RTF).

Mindezekhez azonban nemcsak kormányzati és belügyi támogatásra, hanem belső feltételekre is szükség volt. Ilyen kedvező belső feltételnek tekinthető az az objektív tény, hogy negyedévszázad alatt törvényszerű generációváltás történt a határőrség tisztikarában is. A '93-94. évi Határőrségi Évkönyv főszerkesztője, Szabó József hőr. ezds. úr megalapozottan fogalmazhatta meg a következő gondolatokat.¹ „Több tényező játszott szerepet abban, hogy végül is a magyar határőrség a '89-90-es történelmi politikai változások, a rendszerváltozás sodrában nem csak alkalmazkodni volt képes, hanem mindvégig szinkronban tudott lenni a társadalmi elvárásokkal, a nemzeti érdekekkel, a jogállamiság követelményrendszerével. A határőrség egyetemi, főiskolai végzettségű tisztikara már a nyolcvanas években érzékelte a katonai szervezeti forma, az ebből fakadó totális határőrizeti módszerek és ezekkel szemben a változó feladatok ellentmondásait.”

2. A határrendészeti szak megalapításáról és a Határrendészeti Tanszék létrehozásáról

A határőrtiszt-képzésben ahhoz hasonlítható nagy léptékű fejlesztést kellett végrehajtani, amilyent harminc évvel korábban, 1960-ban alkottak elődeink az önálló határőrtiszt-képzés bevezetésével az Egyesített Tiszti Iskolán (ETI) és a ZMKA-n.

Az eredeti elgondolás szerint már a '90/91. tanévben megkezdődött volna a tisztképzés az RTF határrendészeti szakán, és '92-ben vagy '93-ban teljesen megszűnt volna a határőrtiszt-képzés a KLKF határőr szakán. Mindez azonban csak késve valósulhatott meg.

¹ Szabó József Jenő: Határőrség tegnaptól mostanáig (in: A Határőrség évkönyve 1993-94; 3-5. o; szerk.: Kőműves József, Krisán Attila és Ugró Szilárd)

Nováky Balázs vörge. úr, országos parancsnok '91. január 17-én jelentést tett Dr. Korinek László BM rendészeti helyettes államtitkár úrnak. Lényege: a határőrség '91-ben értelemszerűen fogadja a KLKF határőr szak III. évfolyamának felavatott végzőseit, de már nem indít új I. évfolyamot. A II. és I. évfolyam a KLKF-en fejezi be a tanulmányait '92-ben, illetve '93-ban. A KLKF Határőr Tanszék: 1) '93. augusztus 31-ig működik; 2) kifutásos alapon felavatja e két évfolyam hallgatóit; 3) előkészíti és bevezeti az RTF-en a határrendészeti tisztképzést; 4) három ütemben áttelepül az RTF-re.

Helyettes államtitkár úr engedélyével, '91 júliusában a KLKF határőr szakára jelentkeztettek – írásos beleegyezésükkel – nem a határőr szakra, hanem az RTF-en alapítandó határrendészeti szakra felvételiztettük. A felvettek '91 őszén bevonultak Körmendre, a HKTI-be és – mint az RTF határrendészeti szak (legelső) előkészítő évfolyamának hallgatói – egyéves előképzésben vettek részt.

Mindezzel párhuzamosan azonban, a kedvezőtlenül megváltozott külső körülmények ráirányították a figyelmet arra, hogy a kialakult helyzet kezelése nem lehetséges a tervezett homogén határrendészettel. Körvonalazódott, hogy a határrendészetté válás folyamatába beékelődik egy átmeneti időszak, amelyben meg kell őrizni a klasszikus határőrizeti feladatokat, eljárásokat, eszközöket, szervezeti elemeket és az addigi határőrtiszt-képzést is.

A határőrség vezetőinek döntése '91 szeptemberében született meg. Attól kezdve a KLKF Határőr Tanszéken két irányban folytattuk a korszerűsítést.

Egyrészt: a határőr szakon stabilizálni kellett a határőrtiszt-képzést, és a kimenetnél biztosítani a határvadász alegységek tisztjeinek felkészítését.

Másrészt: fel kellett gyorsítani a határrendészeti szak alapítását és a tanszék létrehozását az RTF-en, mert '92 szeptemberében meg kellett kezdeni a körmendi előképzést befejező előkészítő évfolyamnak, mint (legelső) főiskolai I. évfolyamnak a képzését.

Nováky vörge. úr kezdeményezésére Dr. Kratochwill Ferenc úr, az RTF főigazgatója '92. január elején írásos javaslatot terjesztett fel a szakalapításra. A javaslatot dr. Boross Péter belügyminiszter úr január 28-án jóváhagyta és azzal az aktussal – de '92. szeptember elsejei hatállyal – megalapította az RTF határrendészeti szakát. Miniszter úr felhatalmazása alapján, Nováky vörge. úr és Kratochwill főigazgató úr – a február 14-én aláírt megállapodással – március elsejei hatállyal létrehozták és megkezdte működését az RTF Határrendészeti Tanszék.

2.1. A tanszék főfeladatai

- a hároméves nappali és a négyéves levelező tagozaton, továbbá az egy- és a kétéves másoddiplomás levelező tagozaton a határrendészeti szakos hallgatók szakmai felkészítése;
- a határőrség tisztjeinek határrendészeti átképzése és továbbképzése;
- részvétel a határőrségi és a főiskolai tudományos kutatómunkában.

Az RTF Főiskolai Tanácsa '92. február 20-án elfogadta a szak tantervét. A képzés célja: a végzett tiszt legyen képes a határrendészeti szakterületen egyrészt a határőrzés, a határforgalom-ellenőrzés, a határrendészeti igazgatás és a határőr felderítés terén a beosztott tiszti munkakörök ellátására; másrészt a határőrizeti és határforgalmi kirendeltségen, valamint a közösségi szálláson a vezetői munkakör betöltésére.

A felvételi keretszámok: nappali tagozaton 30; levelezőn 60; egy- és kétéves másoddiplomás levelezőn 20-20, összesen évente 130 hallgató.

Az általános, illetve a szakmai oktatás személyi feltételei a főiskolán és a tanszéken egyaránt biztosítottak voltak.

A főiskola vezetői – különösen Kratochwill főigazgató úr, valamint Dr. Szakács Gábor alez. úr, tanulmányi osztályvezető-helyettes, továbbá Kenyeres András alez. úr, személyügyi osztályvezető – nagyfokú nyitottsággal fogadtak és minden segítséget megadtak a határrendészeti tisztképzés előkészítéséhez és bevezetéséhez.

2.2. A személyi feltételekről

A határrendészeti tisztképzés a határőrtiszt-képzésből nőtt ki; szellemi és személyi bázisát a KLLKF Határőr Tanszékről áthelyezett öt oktató adta.

Jó iskoláink és fantasztikus tanáraink voltak a katonai felsőoktatásban. Mind az öten a KLLKF határőr szakán, majd a ZMKA határőr magasabb-parancsnoki szakán végeztünk. Két kollégám (Farkas János alez. és Cseh József szds.) jogász-képesítést is szerzett, majd Cseh szds. az RTF kétéves másoddiplomás levelező tagozat elvégzésével megszerezte a negyedik (!) diplomáját is. Ketten (Varga János alez. és magam) egyetemi doktori címet, majd doktori fokozatot szereztünk, a ZMKA-n. Ötödik kollégánk (Dsupin Ottó szds.) oktatóként kezdte meg doktori tanulmányait, majd az országos parancsnokságra történt áthelyezését követően szerezte meg egyetemi doktori címét, szintén a ZMKA-n. A KLLKF elhagyásakor és az RTF-re belépéskor egyaránt büszkeséggel töltött el bennünket, hogy „kossuthosok” lehettünk és hogy „rendőr-tisztisökké” válhattunk.

Tanszék-alapító kollégáim nevében, ezúttal ismételten köszönöm az egykori határőrség akkori vezetőinek, személy szerint is Nováky vörge. úrnak és helyettesének, dr. Bakondi György ezds. úrnak, hogy részeseivé válhattunk az iskolateremtésnek. Köszönetet mondok jelenlegi vezetőinknek – különösen Papp Károly r. altbgy. országos főkapitány úrnak és Dr. Boda József nyá. nb. vörge. dékán úrnak – a határrendészeti tisztképzést segítő/támogató tevékenységükért.

3. A határrendészeti tisztképzésről röviden 1992-1999 között

A '92/93. tanév I. évfolyamát a Körmendről beérkezett nappali tagozatos 30 hallgató, illetve a 19 levelező hallgató kezdte meg.

Mindössze két év elmúltával, a '94/95. tanévben a szakon 273 főiskolai hallgatónk és 125 tanfolyam-hallgatónk vett részt a képzésben. Összesen 398 hallgató (a főiskola egyetlen szakán és szakmai tanszékén!).

A '94/95. tanévben kidolgoztuk a négyéves főiskolai tisztképzés programját. A program '95/96. tanévtől tervezett megkezdése miatt '95 nyarán meg kellett szüntetnünk a nagyon fontos és sikeres körmendi előképzést. Ellenben a négyéves képzés elmaradt, és az 1+3 éves képzési szisztémát le kellett szűkítenünk háromévesre.

A '99/2000. tanévben, felmenő rendszerben bevezettük a képesítési követelmények alapján készített új tantervet.

Ez a tanév azonban számomra is egy újabb fejezetet nyitott, ugyanis Dr. Blaskó Béla r. ddtbk. úr, főiskolai főigazgató kezdeményezésére, '99. október 1-jétől főigazgató-helyettes lettem. A munkakört átadtam kollégámnak, Dr. Varga alez. úrnak, aki abban a tanévben mb. tanszékvezető lett. 2000-től 2005-ig Dr. Fórizs Sándor ezds. úr vezette a tanszéket. Őt követve, 2005-től folyamatosan Dr. Varga ezds. úr a tanszék vezetője, aki az 1992-es alapítók közül 2017-ben egyedülként teljesít szolgálatot a 25. évfordulóját ünneplő tanszéken.

4. A befejezést megelőzően négy gondolat, a 2013 és 2016 között elvégzett kutatásom eredményei közül²

1) Büszkék voltunk és lehetünk ma is a szorgalmas és fegyelmezett 990 határőr tisztre, akik 1971 és 2011 között az RTF különböző szakain, illetve '95-től döntően a határrendészeti szakon végeztek. Jól eső érzéssel hozzászámíthatjuk ehhez az adathoz a határrendészeti

² Az e fejezetben foglalt összesített számszerű adatok konkrétan és személyre szólóan részletesen megtalálhatóak – kiadását követően – a *Határőrizeti és határrendészeti tisztképzés 1903-2011 c. monográfiámban.*

szervező (tiszt-) képzésben kibocsátott több mint 300 főt, valamint az alap- és szakismereti tanfolyamokon, továbbá a különböző továbbképző tanfolyamokon végzettek. Így pl. a schengeni határellenőrzési tanfolyamon 496 főt, vagy pl. az okmányvizsgálói tanfolyamon 200 főt.

2) Különösen büszkék voltunk és lehetünk ma is a leginkább kiemelkedőkre:

- az intézményi és országos TDK-kon résztvevő közel 100 hallgatónkra, valamint a '95 és 2015 közötti országos konferenciákon 44 hallgatónk által megszerzett 39 elismerésre;
- a Tanulmányi Vándordíjjal '96 és 2006 között kitüntetett 11 hallgatónkra;
- a '95 és 2011 közötti időszakban kiváló, kitűnő és jeles minősítéssel, valamint kitüntetéses oklevéllel végzett 29 hallgatónkra;
- a kiválóan, illetve kitüntetéses oklevéllel végzett hallgatók dicsőségtábláin 1979-2011 között megörökített 15 hallgatóra, akik közül hatan a határrendészeti szakot megelőzően, a főiskola különböző szakain, illetve kilencen a határrendészeti szakon végeztek;
- a „Kratochwill Ferenc Díj”-jal 2011-ben kitüntetett hallgatónkra;
- a Pro Scientia Aranyéremmel kitüntetett határőr zászlós hallgatóra, aki a szakunkat megelőzően, rendőri szakon végzett '91-ben. (Itt kell megjegyezni, hogy őelőtte egyetlen határőrtiszt kapott Pro Scientia Aranyérmet, 1989-ben és a ZMKA hallgatójaként.)

Hosszasak a (közel 200 nevet tartalmazó) névjegyzékek, és nagy örömmel ismertetném, de a terjedelmi korlátok miatt nem tehetem.

3) Közhelynek tűnhet, de nem annak szánom az egykori alapelvek egyikét: amint anno a határőrizet, úgy a határrendészet is időben és térben folyamatos. Nagyszerűnek tartom, hogy a határőrség által 2007-ig megteremtett értékek 2008-tól a jogutód rendőrség számára is értékek, amelyeket őriz, továbbvisz és a mindenkor új helyzetekhez igazítva hasznosít, 's mindeközben új értékeket is teremt.

A határőrizet átalakulása és a határrendészet elvitathatatlan tényerése, valamint a megrendelői igény letisztulása, továbbá a rendészeti felsőoktatásban stabilizálódott határrendészeti tisztképzés együttesen odavezethetett, hogy a 2008. évi kibocsátó ünnepekkel és tisztavatással a teljes határőrtiszt-képzést kivonták a nemzetvédelmi felsőoktatásból. Attól kezdve a jogutód tanszék, azaz az NKE RTK Határrendészeti Tanszék felelőssége osztatlan és ezért még inkább fokozott, ugyanis a határrendészeti tisztképzés egyetlen felsőoktatási és kutatási tudásbázisaként, szellemi centrumaként kell működnie.

4) Ezúton kérem a Határrendészeti Tanszék hallgatóit és oktatóit, hogy a megöröklött kötelezettségek és felelősség terhe mellett, egyrészt osztozzanak a katonai és nemzetvédelmi jogelőd tanszékek eredményeiben is; másrészt törekedjenek minél többen követni a határőr és a határrendészeti elődök jó példáit.

A katonai és nemzetvédelmi felsőoktatásban 1953-2005 között kitüntetéses oklevéllel vagy kiválóan végzett: összesen 175 határőrtiszt, és a nevüket megörökítették a dicsőségtáblákon.

- A KLKF-en '68-tól 2008-ig: 68 határőrtiszt.
- A ZMKA-n '53-tól '96-ig (néhányan a honvédségi szakokon, illetve döntően a határőr magasabb-parancsnoki szakon): 86 határőrtiszt.
- A jogutód Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen (ZMNE) '97 és 2005 között: 21 határőrtiszt.

Tudományos fokozatot vagy címet szerzett 1981-től 2015-ig: 67 határőrtiszt, illetve határrendészeti tiszt.

- A hadtudományi aspirantúra követelményeinek eredményes teljesítésével, '81-től '98-ig 16 határőrtiszt szerzett kandidátusi (C.Sc) fokozatot.
- A ZMKA által adományozható egyetemi doktor (dr. univ.) címet 21 határőrtiszt kapta meg, '87-től '96-ig.
- A ZMNE, valamint a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE), továbbá a polgári egyetemek doktori iskoláiban '96-2015 között összesen 30 fő egykori határőr, illetve mai határrendészeti tiszt szerzett doktori (PhD) fokozatot.

Végül ne feledkezzünk meg két, ugyancsak nagy jelentőségű és jövőbe mutató motivációs adatról.

- A tudomány doktora (D.Sc), illetve a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) doktora fokozatot sajnos egyetlen határőrtiszt sem szerzte meg eddig; ez a nagyszerű lehetőség és egyben kötelezettség a mai és a jövőbeli határrendészeti tisztekre vár.
- A katonai, a nemzetvédelmi és a rendészeti felsőoktatási oktatók sorában mindössze négy határőrtiszt, illetve határrendészeti tiszt kapott egyetemi tanár kinevezést, '96 és 2013 között.

Varga János

Ami a számok mögött van

(Adalékok a határrendészeti tisztképzés helyzetéhez statisztikai adatok alapján)

1. A végzetek száma

Az egykori Rendőrtiszti Főiskolán 1992. március elsején megalapított Határrendészeti Tanszék, s ezzel együtt a rendészeti tisztképzésben újonnan megjelent határrendészeti szak számokban kifejezett eredményei joggal figyelemre méltóak. Pályán való megmaradásuk esetén csupán a nappali tagozaton végzett tisztek száma meghaladná a rendőrségnek a tömeges méretű migráció kezeléséhez napjainkban szükséges, megnövekedett vezetői létszámigényét. Ám nem feledhetjük el, hogy megalakulásakor a Határrendészeti Tanszék mellett még működött a Kossuth Lajos Katonai Főiskola Határőr Tanszéke, a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia Határőr Tanszéke, s a határőrség modernizációs folyamatának részeként a Bolyai János katonai Műszaki Főiskolán is létrejött a Határőr Tanszék, sőt a Szovjetunióban szintén képeztek határőr tiszteket. Mindezek azt jelzik, hogy a hivatásos állománnyal végrehajtott határőrizeti tevékenység¹ vezetői szükségleteiről a határőrség időben és sokoldalúan gondoskodott.

Az Európai Unióba való belépésünk azonban gyökeresen megváltoztatta a humán erőforrás gazdálkodási stratégiát. Már a felkészülés éveiben nyilvánvaló volt, hogy kevesebb határőrtisztre lesz szükség. A honvédségnél hasonló folyamatok játszódtak le, s a honvéd képzési rendszer korszerűsítése során a főiskolai és egyetemi képzésben érintett határőr tanszékek lépcsőzetesen összevonásra kerültek, s végül már csak egy működött a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen.

A schengeni egyezményekhez való teljes jogú csatlakozásunkkal a szlovén, az osztrák és a szlovák viszonylatú államhatárunk belső határrá vált, ahol a határellenőrzés megszűnt.² Az

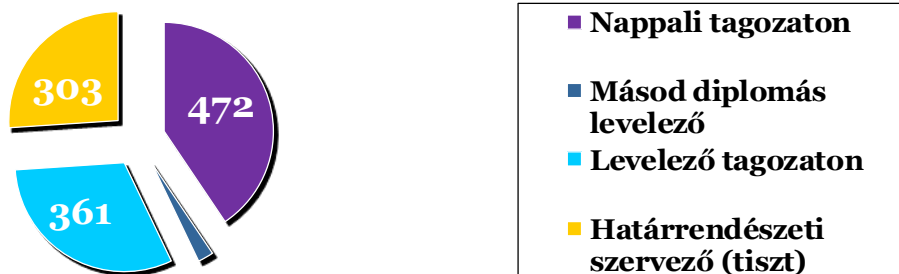
¹ Kiss Lajos: A határőrizeti tevékenység helye a Határőrség tevékenységi rendszerében. Határőrségi Tanulmányok. 1995/1. szám. Budapest. 1995. Határőrség Országos Parancsnokság, Szervezési Főigazgatóság. 90-103.

² Kovács Gábor: A rendvédelmi szervek szervezete és vezetési rendszere. In: Schweickhardt Gotthilf (szerk.) A katasztrófavédelem vezetési módszertani kézikönyve. 357. Budapest, Nemzeti Köszolgálati Egyetem, 2014. (ISBN:978-615-5305-79-5) 17-56. Kiss Lajos: A határrendészeti képzés fejlődési vonalai a schengeni térségben. Nemzeti Köszolgálati Egyetem. Hadtudományi Doktori Iskola. Budapest. 2015. Doktori (PhD) értekezés. 26-66.

Kovács Gábor: A rendészeti szervezetekben lejátszódó vezetési folyamatok. In: Horváth József, Kovács Gábor (szerk.) A rendészeti szervek vezetés- és szervezéselmélete. 240. Budapest, Nemzeti Köszolgálati Egyetem, 2014. (ISBN:9786155305412) 57-92.

ennek következtében keletkező biztonsági deficit megszüntetése kiemelt feladat és eltérő megoldási alternatívákat követel.³ Az akkori várakozások szerint Románia schengeni tagsága is igen közelinek tűnt. Mindezek közrejátszottak abban, hogy a rendőrség és a határőrség integrációjakor sok határőrtiszt választotta az öregségi korhatár előtti nyugdíjba vonulást.

Az 1. számú ábra tanúsága szerint a Rendőrtiszti Főiskolán — majd a Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Karán — a határrendészeti szakon (szakirányon) 1995-2016 között végzettek száma a nappali tagozaton 472, a levelező tagozaton 359. Számításba véve a 2 éves levelező másoddiplomás szakon végzett 27 főt, valamint a határrendészeti szervező (tiszt) képzésben végzett 303 hallgatót, a Határrendészeti Tanszék fennállása óta összesen 1163 oklevél megszerzésében működött közre. Ám ez korántsem jelent ugyanennyi tiszte. Ugyanis a levelező tagozaton végzett hivatásos állományú hallgatók az oklevéllel egy időben nem kapnak tiszti kinevezést. Külön eljárásban, s csak akkor kerülhetnek tiszti rendfokozatba, ha a beosztási állománytáblázatban tiszti képesítéshez kötött munkakörbe kerülnek. Ez egyre ritkábban fordult elő, mert a határőrség és a rendőrség 2008. január elsejei integrációja óta a tiszti munkakörök fel voltak töltve. 2011-ig még a nappali tagozaton végzett határrendészeti hallgatók sem tudtak a határrendészeti szolgálati ágon belül beosztáshoz jutni, s túlnyomó többségük bűnügyi nyomozóként kezdte meg pályafutását.

1. számú ábra: A határrendészeti szakon (szakirányon) végeztek 1995-2016 között⁴

A pályán való átjárhatóság útjának a tiszti pályafutás elején való megnyílását elősegítette a képzési rendszer rugalmassága is. 2003 óta áll nyitva a lehetőség a hallgató előtt, hogy személyes megfontolása alapján már a felsőoktatási tanulmányai során is megválaszthassa, hogy milyen irányba szeretné képzettségét bővíteni. Ha figyelembe vesszük azt, hogy a

³ Balla József: A biometria megjelenése a szabadság, a biztonság és a jog szolgálatában, Belügyminisztérium Oktatási, Képzési és Tudományszervezési Főigazgatóság, Rendvédelem Tudományos Folyóirat II. évfolyam 4. szám, 2013., 4-20.

⁴ Forrás: Nemzeti Közszerződési Egyetem Határrendészeti Tanszék. Szerkesztette a szerző.

szabadon választható tantárgyak a differenciált szakmai ismeretek között vannak felsorolva, de a hallgató választási lehetősége nincs erre a tantárgycsoportra korlátozva, egyáltalán nem biztos, hogy innen fog választani. Így a számok tovább csökkennek. A jövőendő első tiszti beosztásba való céltudatos felkészülése bármely, az egyetemünkön oktatott választható tantárgy felé terelheti.

A humánerőforrás gazdálkodás szempontjából az sem hízelgő, hogy azok a hallgatók, akik a sikeres záróvizsga időpontjában még nem rendelkeztek legalább egy középfokú idegen nyelvi vizsgával, nem kaphattak még oklevelet sem. Közülük legtöbben a levelező tagozaton végeztek, s arányuk évfolyamszinten évek óta 80 % körüli. A határrendészeti szakirányon végzettek vonatkozóan nincs is külön nyilvántartva az, hogy a későbbiekben hányuknak sikerült a nyelvvizsga követelménynek is megfelelni, s a vizsga bizonyítvány ellenében a tanulmányi hivatalban (csendben...) átvenni a főiskolai (egyetemi) oklevelet, s beállni a tiszti kinevezésre várakozók hosszú sorába. A helyzet a 2017-ben tanulmányaikat megkezdők esetében már változni fog, mert a levelező tagozaton is az egyetemre való felvétel feltétele lesz a középfokú idegen nyelvi vizsga megléte.

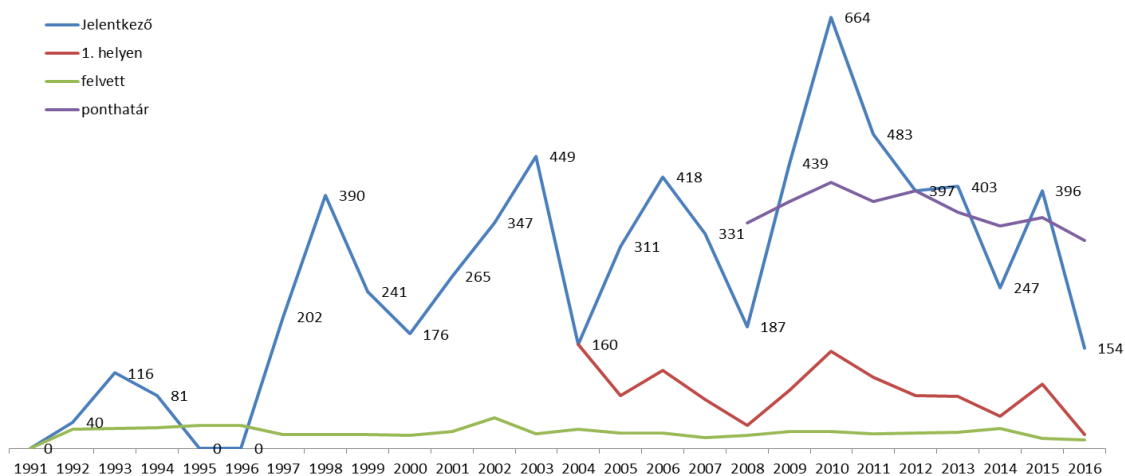
2. Felvételi adatok

A határrendészeti szakon (szakirányon) mindig pezsgő élet folyt, s ennek alapfeltételét az adta, hogy a felvételi eljárás során mindig túljelentkezés volt, s ma is ennek örülhetünk. 2016-ban 154 fő jelentkezett, közülük 21-en első helyen jelölték meg a határrendészeti szakirányt, s a 320 pontos felvételi ponthatárt 13-an teljesítették. A levelező tagozatra 163-an nyújtották be felvételi pályázatukat, közülük 35-en preferálták első helyen a szakirányt, s a 354 pontos felvételi ponthatárt 16-an teljesítették.

Könnyen belátható, — s a tapasztalatok által megerősített, — hogy a szakirányt első helyen azok jelölik meg, akik elsősorban a határrendészeti tisztképzésben szeretnének részt venni. A magas motivációs bázis mögött jól érzékelhető, hogy ők megalapozott ismeretekkel rendelkeznek az itt folyó képzésről, többségük családjában, illetve rokoni, ismerősi körében volt határőrök találhatóak, akik vonzó képet festettek számukra a határrendészeti munkáról és életpályáról.

A 2. számú ábrán megfigyelhető hullámhegyek és völgyek nem mindig tájékoztatnak hűen a szak (szakirány) népszerűségéről, hisz a magyar felsőoktatási felvételi rendszer az elmúlt 25

évben gyakran változott. Az azonban jól érzékelhető, hogy a felvételt nyertek csupán a magas motivációs bázisú, a szakot (szakirányt) első helyen megjelölők közül is kikerülhettek volna. A gyakorlatban ez csak 20 % -uknak sikerül, mivel sajnálatos módon a felvételi rendszer nem támogatja ezt a kitüntetett figyelmet. Így többségében olyanok nyernek felvételt, akik inkább más, elsősorban bűnügyi szakon szerettek volna tanulni, de ahhoz nem sikerült elegendő pontot összegyűjteni. Ez az első tiszti beosztásba helyezést nehezíti meg, s gyakori, hogy ők a szolgálati törvény alapján, az első adandó alkalommal kérik is áthelyezésüket — preferált célként — a bűnügyi szolgálati ághoz.

2. számú ábra: A határrendészeti szak (szakirány) nappali tagozatának felvételi adatai 1991-2016 között⁵

A 3. számú ábra a Rendészettudományi Kar BA szakirányaira felvételt nyert pályázók ponthatárait mutatja, s ezt a jelenséget szemléletesen alá is támasztja. A tömeges méretű migráció rendészeti kezelése során megnyilvánuló társadalmi figyelem vélhetően javít a helyzeten. Erre utal, hogy az elmúlt években a levelező tagozaton már megnőtt a Készenléti Rendőrség állományából jelentkezők aránya. Ebben valószínűleg szerepet játszik az, hogy ők a tömeges méretű migráció kezelése során saját tapasztalatokat szereztek a határrendészeti tevékenység mindennapjaiból, alkalmuk volt élet közelből megismerni a szolgálati körülményeket. A tendenciát tovább fogja erősíteni, hogy a nappali tagozaton 2017-ben végző hallgatóink közül 16 fő rendőrtiszti pályafutását a Készenléti Rendőrség Határrendészeti Igazgatóságainál, a határvadász bevetési századok állományában fogja megkezdeni.

⁵ Forrás: Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Tanulmányi Osztály.

Kar kód	Szak	Forma	Tagozat	Pontszám
NKE-RTK	bűnügyi igazgatási-bűnügyi nyomozói szakirány	A	N	376
NKE-RTK	bűnügyi igazgatási-gazdaságvédelmi nyomozói szakirány	A	N	370
NKE-RTK	bűnügyi igazgatási-pénzügyi nyomozói szakirány	A	N	364
NKE-RTK	rendészeti igazgatási-határrendészeti szakirány	A	N	320
NKE-RTK	rendészeti igazgatási-igazgatásrendészeti szakirány	A	N	364
NKE-RTK	rendészeti igazgatási-közlekedésrendészeti szakirány	A	N	355
NKE-RTK	rendészeti igazgatási-közrendvédelmi szakirány	A	N	362

3. számú ábra: Felvételi ponthatárok 2016-ban¹⁷

3. Szakmai tantárgyak és képzési idő

A Határrendészeti Tanszék negyedszázados története során a határrendészeti tevékenység igényei és a felsőoktatási követelmények szerint korszerűsítette képzését⁶.

⁶ Varga János: A nemzeti biztonsági stratégia és a határőrizet. Főiskolai Figyelő (ISSN: 1416-3845) 1999/9, 27-37.

Varga János: A határrendészet evolúciójának főbb csomópontjai és azok képzéssel kapcsolatos összefüggései Magyarországon, 1945-2006 között. Magyar Rendészet 2006/6, 24-37.

Fórizs Sándor: A tisztképzés lehetséges jövője. Határrendészeti Tanulmányok 2008/5. különszám ISSN 1786-2345, 52-55.

Fórizs Sándor: A Rendőrtiszti Főiskola hallgatóinak felkészítése a nemzetközi rendészeti együttműködésre, Rendőrtiszti Főiskola, Rendvédelmi Füzetek 2008. év 2. szám (ISSN 1585-1249), 5-10.

Tantárgy	1991	1992	1994	1997	1999	2003	2006	2008	2013	2017
Határőrizet	159	159	159							
Határforgalom ellenőrzés	159	159	159							
Felderítő és rendészeti ismeretek	48	48	48							
Katonai felkészítés	258	258	293							
Szakmai gyakorlat	128	128	128							
Határőrizet-történet					30		14	14		
Határellenőrzés							266	252	165	30
Határrendészeti általános ismeretek		60	40		30	32	28	28	45	
Határrendészeti igazgatás		140	148	145	172	176	154	126	135	60
Határrendészeti hatósági tevékenységek										45
Határőrizet		201	148	164	174	160				30
Határforgalom ellenőrzés		201	152	158	174	176				75
Határvédelem		195	96	120	30	32				
Határőrségi bűnügyi felderítő ismeretek			150	147	172	171	140			
Határrendészeti bűnügyi ismeretek										15
Határőrségi gazdálkodás			30	30	30	16	28			
Határőrségi informatikai rendszerek			76	76						
Szakkiképzés			36	36						
Határőrségi humán-erőforrás gazdálkodás					30	32	28			
Bevetési ismeretek							42	28		
Mélységi ellenőrzés									30	30
Szakmai gyakorlat (szorgalmi időszakban)							70	70	70	
<i>Szabadon választott</i>						15	56	56	90	90
Határrendészeti vezetési ismeretek									60	120
Határrendészeti műveletek									30	30
Határrendészeti szervek nemzetközi együttműködése									30	15
Összesen:	752	1549	1663	876	842	810	826	574	655	525

4. számú ábra: A képzés korszerűsítése a BA határrendészeti szakon (szakirányon)

1991-2017 között.⁷

A 4. számú ábra tanúsága szerint ez gyakran járt a képzés jelentős átalakításával, átfogó reformjával. Az oktatott tantárgyak nevének változása is mutatja, hogy a képzést megrendelő

⁷ Szerk: Varga János

határőrség, majd a rendőrség tevékenységében milyen lényeges változások következtek be, s milyen úton jutottunk el a katonai jellegű, sorozott állománnyal végzett határvédelemi tevékenység vezetésére való felkészítésre is kiterjedő tantárgyaktól a mai profiltiszta határrendészeti igazgatási tevékenységek szervezésére irányuló tantárgyakig, amelyeknek a folyton megújuló hazai⁸ és nemzetközi követelményeknek⁹ is megfelelő felkészítést kell biztosítaniuk.¹⁰

A tantárgyak mellett a szakirányú képzésre fordítható óraszámok is beszédesek.¹¹ Megállapíthatjuk, hogy a 25 év alatt a tanszék kompetenciájába tartozó határrendészeti tantárgyak összegzett óraszámja egyharmadára csökkent! Sőt, ha figyelembe vesszük, hogy a szabadon választható tantárgyak kínálatából a hallgatók közül már nem mindenki részesíti előnyben a határrendészeti tantárgyakat, akkor a 2017. évi 4 éves képzés tantárgyainak összes óraszámja 435-re csökken, s ez már az egyharmados arányt egynegyedre csökkenti. Ez azt is mutatja, hogy a képzés jellege egyértelműen a generális képzés felé tolódott el, s ennek két meghatározó kiváltó oka a bolognai folyamat követelményeinek érvényesítéséhez (1997), valamint a határőrség és a rendőrség integrációjához köthető (2008)¹².

Természetesen csupán az óraszámok nem fejezik ki a képzés lényegi jegyeit, hisz a képzés környezete is változott. Ezek közül markáns változást jelent a Nemzeti Közszerológati Egyetem keretein belüli működés (2013¹³) és a Rendészettudományi Karon a Rendészeti Tagozat¹⁴ létrejötte (2017), amely nemcsak nevelési, de fontos képzési feladatokat is ellát.¹⁵

⁸ Varga János: A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésére való felkészítés a rendészeti tisztképzésben. Határrendészeti Tanulmányok 2015/1. különszám, 4-12.

⁹ Frontex: Sectoral Qualifications Framework for Border Guarding VOL.I.; Frontex, Warsaw, ISBN 978-92-95033-66-5; 122.

Frontex: Sectoral Qualifications Framework for Border Guarding VOL.II.; Frontex, Warsaw, ISBN 978-92-95033-67-2; 49.

¹⁰ Kiss Lajos: A Frontex alapszintű képzési programjának bemutatása és hatása az alapszintű határrendészeti képzésre; In: Hautzinger Zoltán, Gaál Gyula (szerk.); Pécsi Határőr Tudományos Közlemények IX.; Pécs; 2008; HU ISSN 1589-1674; 335-341.

¹¹ Balla József: Felsőfokú szakirányú képzés a Határrendészeti Tanszéken 2005-ben és 2015-ben, In.: Szerk.: Varga János (szerk.) - A határrendészeti tisztképzés negyedszázada Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2017., 47-54.

¹² Varga János: A Rendőrtiszti Főiskola hallgatói határrendészeti felkészítésének megújítása az integrált Rendőrség követelményei szerint. Határrendészeti Tanulmányok 2009/6, 36-42.

¹³ A Nemzeti Közszerológati Egyetem 2012. január elsején alakult meg. Közvetlen jogelődei a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, a Rendőrtiszti Főiskola és a Budapesti Corvinus Egyetem Közigazgatás-tudományi Kara (a volt Államigazgatási Főiskola). Ám az egyetemi lét hatása a tantervekben első alkalommal 2013-ban érvényesült közvetlenül.

¹⁴ A tanulmány megírásakor már Rendészeti Kiképzési és Nevelési Intézetként működik.

¹⁵ Kovács Gábor: A Nemzeti Közszerológati Egyetem, mint a közszerológati képzés bázisa: a jelenlegi helyzetkép, jövőbeni változások, fejlődési tendenciák és kihívások. In: Gaál Gyula, Hautzinger Zoltán (szerk.)

A karon működő tanszékekkel is szorosabbá vált kapcsolatunk, a velük való együttműködés lehetőségei szintén erősítenek bennünket. Ennek jó példája, hogy a határrendészeti bűnügyi ismeretek tantárgyat a hallgatóink együtt tanulják a bűnügyi- és a gazdaságvédelmi szakirány hallgatóival. Ez jelentős, mert már az egyetemi tanulmányaik során megismerik egymás tevékenységét, kialakulnak a személyes kapcsolatok, közösen fejleszthetik együttműködési kompetenciáikat, s erre az alpra könnyebben épül a végzés utáni tiszt munkakörökben való együttműködésük. Ennek hozzáadott értéke a határrendészeti és a bűnügyi szolgálati ág hatékonyabb együttműködésében, az illegális migráció és a nemzetközi szervezett bűnözés elleni eredményesebb fellépésében fog jelentkezni.

Az egyetemi lét felerősítette a tanszéknek a környezetére gyakorolt hatását is. Ez abban is megnyilvánul, hogy már nemcsak a határrendészeti szakirány hallgatói tanulják a határrendészeti tantárgyakat, hanem más karok, szakok, szakirányok hallgatói is. A rendészeti igazgatási alapszak migrációs szakirányán oktatjuk a határrendészetet, a hadtudományi kar biztonság és védelempolitikai alapszakán a határrendészeti és igazgatási ismereteket. Az integrált határigazgatást egyaránt oktatjuk a mestervezetői szakokon a rendészettudományi, illetve a nemzetközi és európai tanulmányok karokon. Szabadon választható tantárgyaink közül népszerű az úti okmányok vizsgálata. A schengeni rendészeti és biztonsági ismereteket minden szemeszterben angolul oktatjuk az Erasmus Programban egyetemünkre érkező külföldi hallgatók számára. A Rendészettudományi Doktori Iskolában is több tantárgyat tudunk meghirdetni. Ez azt jelenti, hogy habár a határrendészeti szakiránynak csak 108 hallgatója van, a 2016/17 tanévben összesen 818 hallgatót oktattunk az egyetemen – nem számolva a továbbképzési rendszerben tartott tanóráink résztvevőit.

A rendészeti mestervezető szakra megkülönböztetett figyelmet fordítunk. Itt nincs határrendészeti specializáció, de sok olyan hallgató tanul, aki az alapszakot a határrendészeti szakirányon végezte el, s jelenleg is a határrendészeti szolgálati ágnál dolgozik.

A tanszék valóban a közfigyelem előterében van, amit elősegít az, hogy az egyetem honlapján saját webhellyel rendelkezik, ahol képzési tevékenységünk részletesen tanulmányozható.¹⁶

Összegzésként ma is elmondható, hogy „a határrendészeti tisztképzés harmonikusan illeszkedik a rendészeti tisztképzés rendszerébe”¹⁷, ám a számok is alátámasztják, hogy a

Tanulmányok "A biztonság rendészettudományi dimenziói - változások és hatások" című tudományos konferenciáról. 524. Pécs: Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport, 2012. 371-379.

¹⁶ <http://rtk.uni-nke.hu/oktatasi-egysegek/hatarrendeszeti-tanszek> Letöltés: 2017. március 23.

közszolgálati képzés viszonyai között az összhang megteremtése további folyamatos együttműködést és koordinációt igényel a képzés tervezése során. A képzésnek fontos szerepe van a közszolgálati szervezetek hatékony humánerőforrás gazdálkodásának megvalósításában.

Felhasznált irodalom:

- Balla József: A biometria megjelenése a szabadság, a biztonság és a jog szolgálatában, Belügyminisztérium Oktatási, Kiképzési és Tudományszervezési Főigazgatóság, Rendvédelem Tudományos Folyóirat II. évfolyam 4. szám, 2013., 4-20.
- Balla József: Felsőfokú szakirányú képzés a Határrendészeti Tanszéken 2005-ben és 2015-ben, In.:Varga János (szerk.) - A határrendészeti tisztképzés negyedszázada Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2017., 47-54.
- Fórizs Sándor: A tisztképzés lehetséges jövője. Határrendészeti Tanulmányok 2008/5. különszám ISSN 1786-2345, 52-55.
- Fórizs Sándor: A Rendőrtiszti Főiskola hallgatóinak felkészítése a nemzetközi rendészeti együttműködésre, Rendőrtiszti Főiskola, Rendvédelmi Füzetek 2008. év 2. szám (ISSN 1585-1249), 5-10.
- Frontex: Sectoral Qualifications Framework for Border Guarding VOL.I.; Frontex, Warsaw, ISBN 978-92-95033-66-5; 122.
- Frontex: Sectoral Qualifications Framework for Border Guarding VOL.II.; Frontex, Warsaw, ISBN 978-92-95033-67-2;.49.
- Kiss Lajos: A Frontex alapszintű képzési programjának bemutatása és hatása az alapszintű határrendészeti képzésre; In: Hautzinger Zoltán, Gaál Gyula (szerk.); Pécsi Határőr Tudományos Közlemények IX.; Pécs; 2008; HU ISSN 1589-1674; 335-341.
- Kiss Lajos: A határrendészeti képzés fejlődési vonalai a schengeni térségben. Nemzeti Közszolgálati Egyetem. Hadtudományi Doktori Iskola. Budapest. 2015. Doktori (PhD) értekezés. 26-66.
- Kiss Lajos: A határőrizeti tevékenység helye a Határőrség tevékenységi rendszerében. Határőrségi Tanulmányok. 1995/1. szám. Budapest. 1995. Határőrség Országos Parancsnokság, Szervezési Főigazgatóság. 90-103.

¹⁷ Varga János: Határrendészeti vezetők felkészítése rendészeti környezetben: határrendészeti tisztképzés a Rendőrtiszti Főiskolán és a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen. In: Gaál Gyula - Hautzinger Zoltán (szerk.): A modernkori magyar határrendészet százötíz éve. Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozat, 2013. pp. 275-289, 289. (ISBN:978-963-08-6212-7)

- Kovács Gábor: A rendvédelmi szervek szervezete és vezetési rendszere. In: Schweickhardt Gotthilf (szerk.) A katasztrófavédelem vezetési módszertani kézikönyve. 357. Budapest, Nemzeti Közsolgálati Egyetem, 2014. (ISBN:978-615-5305-79-5) 17-56.
- Kovács Gábor: A rendészeti szervezetekben lejátszódó vezetési folyamatok. In: Horváth József, Kovács Gábor (szerk.) A rendészeti szervek vezetés- és szervezélmélete. 240. Budapest, Nemzeti Közsolgálati Egyetem, 2014. (ISBN:9786155305412) 57-92.
- Kovács Gábor: Az alap- és felsőfokú határőr tisztképzés sajátosságai a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Határőr Tanszékén 2002 és 2008 között. In: Gaál Gyula, Hautzinger Zoltán (szerk.): A modernkori magyar határrendészet százöt évé. 298. Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozat, 2013. (ISBN:978-963-08-6212-7) 257-273.
- Kovács Gábor: A Nemzeti Közsolgálati Egyetem, mint a közszolgálati képzés bázisa: a jelenlegi helyzetkép, jövőbeni változások, fejlődési tendenciák és kihívások. In: Gaál Gyula, Hautzinger Zoltán (szerk.) Tanulmányok "A biztonság rendészettudományi dimenziói - változások és hatások" című tudományos konferenciáról. 524. Pécs: Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport, 2012. 371-379.
- Varga János: A határrendészet evolúciójának főbb csomópontjai és azok képzéssel kapcsolatos összefüggései Magyarországon, 1945-2006 között. Magyar Rendészet 2006/6, 24-37.
- Varga János: A nemzeti biztonsági stratégia és a határőrizet. Főiskolai Figyelő 1999/9, 27-37,
- Varga János: A Rendőrtiszti Főiskola hallgatói határrendészeti felkészítésének megújítása az integrált Rendőrség követelményei szerint. Határrendészeti Tanulmányok 2009/6, 36-42.
- Varga János: A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésére való felkészítés a rendészeti tisztképzésben. Határrendészeti Tanulmányok 2015/1. különszám, 4-12.
- Varga János: Határrendészeti vezetők felkészítése rendészeti környezetben: határrendészeti tisztképzés a Rendőrtiszti Főiskolán és a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen. In: Gaál Gyula - Hautzinger Zoltán (szerk.): A modernkori magyar

határrendészet százöt év. Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság
Határrendészeti Tagozat, 2013. pp. 275-289, (ISBN:978-963-08-6212-7)

Kiss Lajos

Az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal¹ részvétele az integrált határigazgatásban

Az illegális migráció korábban nem tapasztalt mértékben történt megnövekedése 2014-ben és 2015-ben jelentősen megváltoztatta az európai térség határbiztonsági helyzetét (*Frontex*, 2016) és hasonló módon hatást gyakorolt a határrendészet elméletére, gyakorlatára, az együttműködés korábban kialakult formáira, valamint a határrendészeti oktatásra és képzésre (*Kiss* 2012, 2016; *Szabó* 2012, 2015).

A kialakult helyzetet a nemzetállamok eltérő módon kezelték (*Balla* 2017a, 2017b), különböző megoldásokat alkalmaztak a válság kezelésére, amely nagymértékben csökkentette és még jelenleg is csökkenti a helyzet kezelésének hatékonyságát. (*Varga*, 2015, 2016)

A schengeni térség államai számára nyilvánvalóvá vált, hogy a kialakult helyzet eredményesebb kezelése érdekében erősíteni kell a közös fellépés hatékonyságát és új megoldásokat kell keresni. (*Fórizs*, 2016) a határőrizet eredményes végrehajtására is (*Balla-Kui*, 2016). Ennek a folyamatnak egyik jelentős állomása volt az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség és ezen belül az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség (*Európai Parlament és a Tanács*, 2016a) létrehozása. Az új ügynökség feladatai bővültek, többek között az ügynökség lett az európai integrált határigazgatás legfőbb letéteményese. Az integrált határigazgatáson belül az uniós intézmények közötti együttműködés részeként általánosan, míg az ügynökség feladatai között, konkrétan került megfogalmazásra az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség, valamint az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal (*Európai Parlament és a Tanács*, 2016b) és az Európai Tengerészeti Biztonsági Ügynökség (*Európai Parlament és a Tanács*, 2016c) közötti együttműködés szükségessége.

Cikkemben az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal létrejöttét, legfontosabb feladatait és lehetséges szerepét az integrált határigazgatásban mutatom be.

1. A Közösségi Halászati Ellenőrző Hivatal létrehozásának előzményei

Az élővízi erőforrások szabályozott keretek között történő kiaknázásának megteremtésére történő törekvés megvalósítása nem új keletű. Közösségi szinten ebben a folyamatban meghatározó a 2847/93 számú tanácsi rendelet (*Tanács*, 1993), amely 1993-ban került elfogadásra a közös halászati politika ellenőrző rendszerének létrehozásáról. A rendelet

¹ Európai Parlament és a Tanács (2016b (4)) rendelete a Hivatal nevét „Közösségi Halászati Ellenőrző Hivatal”-ra módosította.

legfontosabb célkitűzése volt, hogy megteremtse a kifogott mennyiség összetételének megismerését és a kirakodás helye szerint illetékes tagállam ellenőrizhesse a kirakodást. Ennek keretében a tagállamok ellenőrizhették a hajókat, a kirakodást, az értékesítést, a szállítást és a tárolást, valamint a kirakodás és az értékesítés nyilvántartását. (*Tanács*, 1993. 2. cikk).

A fenti célok gyakorlati megvalósítása érdekében az alábbi intézkedések végrehajtását kívánták megvalósítani:

- a hajók helyzetének folyamatos megfigyelését lehetővé tevő rendszer megvalósításának vizsgálatát, majd megteremtését;
- az ellenőrzések hatékonyságának növelése érdekében a tagállamok ellenőrzési tevékenységének összehangolását;
- a hajók legfontosabb ellenőrzési szabályainak meghatározását;
- a kifogott mennyiség nyilvántartási és ellenőrzési szabályait;
- a halászfelszerelések használatának figyelemmel kísérését;
- a halászati tevékenységek szabályozási és felfüggesztési feltételeinek meghatározását;
- a halászati ágazat struktúrájának javítását és kiigazítását szolgáló egyes intézkedések felügyeletét és ellenőrzését;
- a halászati termékek piacának közös szervezésével kapcsolatos egyes intézkedések felügyeletét és ellenőrzését;
- az ellenőrzések végrehajtásának vizsgálatát;
- a hatályos szabályok be nem tartása esetén teendő szükséges intézkedések alkalmazását.

A rendelet így módon elindított egy folyamatot, amelynek célja a közös halászati politika ellenőrző rendszerének létrehozása volt. A rendeletben megfogalmazott célok megvalósításának elősegítése érdekében az 1447/1999 számú tanácsi rendelet (*Tanács*, 1999) meghatározta a közös halászati politika szabályait súlyosan sértő magatartásformákat, amelyek a következők voltak:

- „az ellenőrzésért felelős hatóságokkal való együttműködés elmulasztása, ...,
- ... az ellenőrökkel való együttműködés elmulasztása, ...
- ... a halászat során követendő feltételek be nem tartása, ...
- ... a halászati műveletek során az előírásoknak való meg nem felelés, ...
- ... a megfigyelt erőforrásokkal kapcsolatos előírások be nem tartása, ...

- ... a halászati termékek kirakodásával és forgalmazásával kapcsolatos előírások betartásának elmulasztása.” (Tanács, 1999. melléklet)

2. A Közösségi Halászati Ellenőrző Hivatal létrehozása

A közös halászati politika ellenőrző rendszerének megvalósítási folyamatában a következő jelentős állomásnak tekinthető a 768/2005 tanácsi rendelet a Közösségi Halászati Ellenőrző Hivatal (Tanács, 2005) létrehozásáról. A tanácsi rendelet egy olyan közösségi szervet kívánt létrehozni, amely a halászati ellenőrzés és felügyelet területén felel a tagállamok közötti együttműködésért és koordinációért. A hosszabb távú célok között szerepelt annak megteremtése, hogy a Hivatal a későbbiekben a halászati ellenőrzés és felügyelet számára a tudományos és technikai támogatás referencia forrásává váljon. (Tanács, 2005 (10)) A megvalósítás meghatározó elemei a közös alkalmazási tervek kidolgozása, elfogadása és végrehajtása.

2.1. A fenti célok megvalósítása érdekében a Hivatal kötelezettségvállalásai és feladatai:

a, a Hivatal általános feladatai (Tanács, 2005. 3. cikk):

- a közösségi ellenőrzési és felügyeleti kötelezettségekhez kapcsolódó tagállamok által végzett ellenőrzések és felügyelet koordinálása;
- a tagállamok által egyesített nemzeti ellenőrzési és felügyeleti eszközök alkalmazásának koordinálása;
- a tagállamoknak abban történő segítése, hogy információt szolgáltatassanak a Bizottságnak és harmadik félnek a halászati és az ellenőrzési felügyeleti tevékenységekről;
- a tagállamok segítése a közös halászati politika szabályai értelmében felmerülő feladataik és kötelezettségeik végrehajtásában;
- a Bizottság és a tagállamok segítése a közös halászati politika közösségi alkalmazásának harmonizációjában;
- az ellenőrzési és felügyeleti technikák kutatásában és fejlesztésében a tagállamok és a Bizottság támogatása;
- az ellenőrképzés és az ellenőrzési tapasztalatok tagállamok közötti cseréjének elősegítése;
- a jogellenes, be nem jelentett és szabálytalan halászat elleni tevékenységek összehangolása.

b, a Hivatalnak a Közösség ellenőrzésre és felügyeletre vonatkozó nemzetközi kötelezettségeihez kapcsolódó legfontosabb feladatai (Tanács, 2005. 4. cikk):

- a Hivatal segítséget nyújt a Közösség és a tagállamok számára a kapcsolattartásban azon harmadik országokkal és nemzetközi regionális halászati szervezetekkel, amelyeknek a Közösség tagja;
- együttműködik azon nemzetközi regionális halászati szervezetek illetékes hatóságaival, amelyekkel a Közösségnek az ellenőrzés és felügyelet vonatkozásában munkaszerződése van;
- a Hivatal a Bizottság kérésére együttműködhet harmadik országok illetékes hatóságaival megállapodások alapján végrehajtott ellenőrzésekben és felügyeltben.

c, az operatív koordinációhoz kapcsolódó feladatok (Tanács, 2005. 5. cikk):

- a Hivatal által végzett gyakorlati koordinációnak ki kell terjednie a halászati tevékenységek felügyeletére és ellenőrzésére, amelyek magukba foglalják a halászati termékek behozatalát, szállítását és kirakódását az első vásárlóig;
- a Hivatal a koordináció gyakorlati megvalósítása érdekében közös alkalmazási tervet dolgoz ki.

d, szerződéses szolgáltatások biztosítása a tagállamok számára (Tanács, 2005. 6. cikk)

- a Hivatal a tagállamok számára ellenőrzési és felügyeleti feladataik végrehajtásához szerződéses szolgáltatásokat nyújthat, amelyek tartalmazhatják ellenőrző és felügyeleti platformok bérbeadását, működtetését és személyzettel történő ellátását, valamint megfigyelők biztosítását a közös műveletekhez.

e, segítségnyújtás a tagállamok számára (Tanács, 2005. 7. cikk)

- képzési alaptantervet dolgoz ki a tagállamok halászati ellenőreit oktatók képzéséhez, valamint képzéseket biztosít az ellenőrök, a monitoring tevékenységben, az ellenőrzésben és a felügyeletben résztvevők számára;
- a tagállamok kérésére beszerzi az ellenőrzési és felügyeleti tevékenységhez szükséges eszközöket és szolgáltatásokat, előkészíti és koordinálja a közös kísérleti projektek végrehajtását;
- a két vagy több tagállam által végzett közös ellenőrzési és felügyeleti tevékenységekhez közös végrehajtási eljárásokat dolgoz ki;
- kidolgozza a tagállamok illetve a tagállamok és a harmadik országok közötti ellenőrzési és felügyeleti eszközök cseréjére és biztosítására vonatkozó feltételeket.

2.2. A Közösségi Halászati Ellenőrző Hivatal működése

A Hivatal jogi személyiséggel rendelkező közösségi szervként került létrehozásra, amelynek székhelye Vigo, Spanyolország. A Hivatalt az ügyvezető igazgató képviseli.

a, az igazgatási tanács létrehozása és hatásköre (Tanács, 2005. 23. cikk)

- a Hivatal legfőbb döntéshozó szerve az igazgatási tanács;
- az igazgatási tanács kijelöli és elbocsájtja az ügyvezető igazgatót;
- minden év április 30-ig elfogadja a hivatal előző évre vonatkozó jelentését;
- minden év október 31-ig elfogadja a Hivatal jövő évi munkaprogramját;
- fegyelmi jogkört gyakorol az ügyvezető igazgató felett;
- megállapítja eljárási szabályzatát;
- elfogadja a hivatal feladatainak végrehajtásához szükséges eljárásokat.

b, az igazgatási tanács összetétele (Tanács, 2005. 24. cikk)

- az igazgatási tanács a tagállamok 1-1 képviselőjéből és a Bizottság 6 képviselőjéből áll,
- a tagok hivatali ideje 5 év, amely megújítható.

c, az igazgatási tanács elnöklése és ülései (Tanács, 2005. 25-26. cikk)

- az igazgatási tanács a Bizottság képviselői közül elnököt, míg tagjai közül elnökhelyettest választ,
- az elnök és az elnökhelyettes hivatali ideje 3 év, amely egyszer megújítható,
- az igazgatási tanács évente legalább egy rendes ülést tart.

A rendelet elfogadása és alkalmazásának megkezdése biztosította, hogy a halászati politika ellenőrzési rendszerének legyen egy európai szintű koordináló szervezete, amely a tagállamokat is segíteni tudja a rendelet nemzeti szintű alkalmazásban.

3. A Közösségi Halászati Ellenőrző Hivatalt létrehozó rendelet legfontosabb módosításai

A közös halászati politika sikerét korábban és napjainkban is elsődlegesen a hatékony ellenőrzőrendszerek alkalmazása határozta illetve határozza meg, ezért folyamatosan szükségessé vált a rendelet folyamatos továbbfejlesztése és a kor technikai színvonalának

történő megfeleltetése. Ezek közül a módosítások közül kiemelhető a 1224/2009 számú tanácsi rendelet (*Tanács, 2009*), amely egy globális, integrált szemléletű, közösségi ellenőrzési, vizsgálati és végrehajtási rendszert kívánt megvalósítani. Tekintettel a rendelet átfogó jellegére, részletességére, a rendeletet nem kívánom bemutatni, csak a legfontosabb címein keresztül kívánom érzékeltetni, hogy a halászati tevékenység valamennyi területét szabályozta. Ezek a területek a következőket foglalták magukba:

- az általános rendelkezéseket;
- az általános elveket;
- a vizekhez és az erőforrásokhoz való hozzáférés általános elveit;
- a halászat ellenőrzését, amely tartalmazza a halászati lehetőségek felhasználásának, a flotta igazgatásának, a többéves tervek, a technikai intézkedések és a szabadidős horgászat ellenőrzését;
- a forgalmazás ellenőrzését, amely tartalmazza az általános rendelkezéseket, a kirakodást követő tevékenységeket, a termelői szervezetek, ár- és intervenciók intézkedések nyomán követését;
- a felügyeletet;
- a vizsgálatok és eljárások szabályait, amelyek tartalmazzák a vizsgálatokra és eljárásokra vonatkozó általános rendelkezéseket, a vizsgálatot végző tagállam vizein kívül végzett vizsgálatok szabályait és a vizsgálatok során felderített jogsértések esetén követendő eljárásokat;
- a végrehajtásra vonatkozó szabályokat;
- az ellenőrzési programokra vonatkozó szabályokat;
- a Bizottság értékelési és ellenőrzési tevékenységére vonatkozó szabályokat;
- a közös halászati politika célkitűzéseinek a tagállamok általi teljesítését biztosító intézkedéseket, amelyek tartalmazzák a pénzügyi intézkedéseket, a halászati tilalmakat, a kvóta csökkentésre és átcsoportosításra, valamint a halászati erő kifejtésre vonatkozó tilalmakat és a bevezethető rendkívüli intézkedéseket;
- az adatok és információk cím tartalmazta az adatok elemzésére és átvilágítására, a bizalmas adatkezelésre és a hivatalos honlapokra vonatkozó szabályokat;
- a végrehajtási szabályokat.

A folyamat utolsó jelentős állomásának tekintem az Európai Parlament és a Tanács 2015/812 rendeletét (*Európai Parlament és a Tanács, 2015*), amely a kirakodási kötelezettség végrehajtása érdekében foglalmazott meg számos módosítást.

Az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal létrehozása és az egyre eredményesebb működésének megteremtése érdekében folyamatosan végrehajtott jogszabályi módosítások összességében a következőket eredményezték:

- Az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal keretében az uniós és nemzeti erőforrások fokozottabb egyesítését a közös felügyeleti rendszer létrehozása érdekében.
- A halászati ágazat szereplői hatásköreinek pontosítását.
- A jogkövetés növelését és a bevezetett intézkedések hatékonyabb alkalmazását.
- A teljes ellenőrzési láncolat kialakítását.

4. Részvétel a parti őrségi feladatok ellátásában, a gyakorlati együttműködés megvalósítása

Az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség létrehozása, feladatainak a parti őri feladatokkal történt bővítése szükségessé tette az ezen a területen tevékenykedő más uniós ügynökségekkel és hivatalokkal történő hatékonyabb együttműködés feltételeinek megteremtését és koordinálását.

Az új Frontex rendelet először a 4. cikkében, amely az „Európai integrált határigazgatás” címet viseli, mint az integrált határigazgatás elemét, az alábbi módon fogalmazta meg általánosan az ügynökség közti együttműködés szükségességét: *„ügynökségi együttműködés a határellenőrzésért vagy a határoknál végzett egyéb feladatokért felelős nemzeti hatóságok között az egyes tagállamokban és az érintett uniós intézmények, szervek, hivatalok és ügynökségek között;”* (Európai Parlament és a Tanács, 2016a, 4. cikk)

A rendelet 8. cikkében az ügynökség feladatai között már konkrétan nevesítve az alábbiakat fogalmazza meg. *„az Európai Halászati Ellenőrző Hivatallal és az Európai Tengerészeti Biztonsági Ügynökséggel a saját megbízatásuk keretein belül együttműködve szolgáltatások, információ, eszközök és képzés biztosítása, valamint többcélú műveletek koordinálása a nemzeti hatóságok parti őrségi feladatainak az 53. cikk szerinti támogatása érdekében;”* (Európai Parlament és a Tanács, 2016a, 8. cikk)

Az európai együttműködési feladatokat a parti őrségi feladatok terén a rendelet 53. cikke határozza meg, amely együttesen tartalmazza az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség, az Európai Tengerészeti Biztonsági Ügynökség és az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal integrált határigazgatás érdekében megvalósítandó feladatait, amelyek a következők:

- a két szervezet hajózási adatszolgáltatási rendszereiben rendelkezésre álló információk megosztása, összevonása és elemzése;

- a legkorszerűbb technológiára épülő felügyeleti és kommunikációs szolgáltatások nyújtása;
- kapacitás építés és képzés közös elvek és gyakorlat alapján, a személyzetek cseréjének biztosítása;
- az együttműködés fokozása a parti őrségi feladatokkal kapcsolatos információ csere és a kockázatelemzés területén;
- kapacitások megosztása a többcélú műveletek során.

A fentiekén túlmenően a Bizottság az együttműködés minél hatékonyabb megvalósítása érdekében egy gyakorlati kézikönyvet jelentet meg, amely iránymutatásokat tartalmaz az információcserére és a legjobb gyakorlatokra vonatkozóan.

Az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal részvételét a parti őrségi feladatok végrehajtásában az Európai Parlament és a Tanács 2016/1626 számú rendelete (*Európai Parlament és a Tanács, 2016b*) határozza meg az új Frontex rendelettel azonos tartalommal.

A gyakorlati együttműködés megvalósítása érdekében az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal 2016 közepén megkezdte azoknak a szakértőknek a felvételét, akik a parti őrségi feladatok végrehajtásához szükséges szakmai kompetenciákkal rendelkeznek. A kiadott felhívásban (*European Fisheries Control Agency, 2016a*) a hivatal az alábbi szakértők részére, a következő követelményekkel hirdetett meg pozíciókat (*European Fisheries Control Agency, 2016b*):

a, parti őrségi feladatokat irányító szakértő

- a jelentkező uniós és nemzeti szintű szakirányú vezetői tapasztalattal rendelkezik;
- képes uniós szintű munkaprogramok, ajánlások és kézikönyvek kidolgozására az információ áramlás és az együttműködés javítása érdekében;
- képes a nemzeti szervezetek támogatására a fenti feladatok nemzeti, uniós és nemzetközi szintű megvalósítása során.

b, a parti őrségi feladatokat végző szakértő

- a jelentkező gyakorlati tapasztalattal rendelkezik nemzeti és/vagy uniós szinten a tengeri koordinációs központok tevékenysége, a közös többcélú műveletek, a műveleti koordináció, a hajók megfigyelése és a tengeri műveleti helyzetképek területén;

- képes projektek előkészítésére és támogatására az információ megosztás, a műveletek, a kapacitásépítés, a kockázat kezelés és veszély elhárítás, az oktatás és képzés területén.

c, halászati ellenőrzésért és felügyeletért felelős szakértő

- a jelentkező gyakorlati tapasztalattal rendelkezik a halászat ellenőrzése és felügyelete terén, különösen a halászati termékek nyomon követhetősége, marketingje és szállítása területén;
- képes a fenti témákban képzési anyagok kidolgozására, képzések előkészítésére, végrehajtására és dokumentálására.

d, az illegális, a be nem jelentett és a nem szabályozott halászattal foglalkozó szakértő

- a jelentkező ismeri az illegális, a be nem jelentett és a nem szabályozott halászatra vonatkozó jogi szabályozást, különös tekintettel a fogási tanúsítvány rendszerre;
- képes a fenti témákban munkaprogramok és képzési anyagok kidolgozására, képzések vezetésére, azok előkészítésére és dokumentálására.

e, a halászati tevékenységeket nyomon követő, ellenőrző és megfigyelő rendszerek szakértője

- a jelentkező tapasztalatokkal rendelkezik a halászati tevékenységeket nyomon követő, ellenőrző és megfigyelő rendszerek beszerzésében, telepítésében és működtetésében;
- képes a tervezési, beszerzési és telepítési folyamat támogatására a harmadik országokban, valamint a halászati nyomon követő központok létrehozásához vagy bővítéséhez technikai segítséget nyújtani.

d, jogi, rendészeti szakértő

- rendészeti tapasztalatokkal rendelkezik;
- képes értékelések, tanulmányok készítésére a harmadik országok jogi szabályozásának figyelembevételével a halászati nyomon követő, ellenőrző és megfigyelő központok vonatkozásában.

e, elemző értékelő és kockázat kezelő szakértő

- a jelentkező gyakorlati tapasztalatokkal rendelkezik az elemző értékelő munka és a kockázat kezelés területén;
- képes képzések megtartására az elemző értékelő munka területén, valamint elősegíteni a magas színvonalú kockázat kezelést a tagállamokban és a harmadik országokban.

f, európai/szektorális képesítési keretrendszer szakértő

- a jelentkező tapasztalatokkal rendelkezik az egész életen tartó tanulás Európai Képesítési Keretrendszerére, illetve a szektorális képesítési keretrendszerekre vonatkozóan;
- képes a fenti témákban értékelések és tanulmányok kidolgozására, valamint támogatni a halászati felügyelőség szektorális képesítési keretrendszerének kidolgozását.

Értékelés

Az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség létrehozása, feladatának a parti őrségi feladatokkal történt bővítése és ezeknek a feladatoknak az integrált határigazgatás részévé tétele bővítette az integrált határigazgatás dimenzióit. Egyrészt bővítette az ügynökség feladatait, másrészt azonban már meglévő erők és eszközök bevonását tette lehetővé az illegális migráció elleni harcban.

Az Európai Halászati Ellenőrző Hivatallal történő együttműködés növeli a tengereken közlekedő hajók nyomon követésének hatékonyságát, segítheti a hajókon illegálisan utazók felderítését és a tengeri határszakaszok őrizetének eredményességét.

Az Európai Halászati Ellenőrző Hivatallal történő együttműködést nehezíti, hogy legtöbbször a parti őri feladatokat végző nemzeti szervezetek eltérő szervezeti struktúrájába és feladatrendszerébe épülnek be a halászati ellenőrzési tevékenységek. Ennek a helyzetnek a kezeléséhez nyújtanak segítséget azok a fejlesztések, amelyek a Frontex szektorális képesítési keretrendszerének (*Frontex*, 2013a,b) megfelelő, a halászati ellenőrzésre vonatkozó szektorális képesítési keretrendszer, valamint a Frontex képzési alaptanterveinek (*Kiss*, 2008, 2015) megfelelő alaptantervek kidolgozását kívánják megvalósítani. Az illegális migráció elleni eredményes fellépés érdekében nélkülözhetetlen, a „szakirányú” nemzetközi ismeretek elsajátítása, amely a külső tényezők hatására változó határellenőrzési technológiák megújulásának, a reagálóképesség fenntartásának is egyik meghatározó eleme. (*Balla*, 2016a, b)

Összességében úgy értékelem, hogy az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség és az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal együttműködése egy új dimenziót hozott létre az integrált határigazgatásban, amely növelheti a tengeri határszakaszok ellenőrzésének és a tengereken közlekedő hajók nyomon követésének és ellenőrzésének hatékonyságát.

Felhasznált irodalom

- Balla József (2017a): A Magyar Honvédség helye és szerepe a határőrizeti rendszerben, Hadtudományi Szemle, Budapest, 2017/1; - p. 354-364
- Balla József (2016a): Egy hallgatóból lett oktatótárs, In: Deák József, Gaál Gyula, Sallai János, (szerk.): A toll sokszor erősebb, mint a kard, Rendészettudományi tanulmányok Prof. Dr. Fórizs Sándor 65. születésnapja tiszteletére, 267 p., Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Budapest, NKE Szolgáltató Nonprofit kft, 2016., p.14-26.
- Balla József: (2016b): A régi-új Határrendészeti Tanszéki Tanácsadó Testület, mint a megrendelői igények meghatározásának és támogatásának fóruma, Határrendészeti Tanulmányok, Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozat, Budapest, 2016, XIII. évfolyam 1. szám, HU ISSN 2061-3997 /online/, p. 66-83.
- Balla József (2017b): Határőrizeti intézkedések a migrációs válság kezelésére és megszüntetésére, In.: Tóth Péter (szerk.), Magyarország és a 2015-ös migrációs válság, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2017., pp. 83-100.
- Community Fisheries Control Agency (2015): Multiannual Work Programme 2015-2019 and Work Programme 2015;
- <http://www.efca.europa.eu/sites/default/files/Multiannual%20Work%20Programme%202015%20-%202019%20and%20Work%20Programme%202015.pdf>. 2017.02. 16.
- Európai Parlament és a Tanács (2015): Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/812 rendelete (2015. május 20.) a 850/98/EK, a 2187/2005/EK, az 1967/2006/EK, az 1098/2007/EK, a 254/2002/EK, a 2347/2002/EK és az 1224/2009/EK tanácsi rendeletnek, valamint az 1379/2013/EU és az 1380/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a kirakodási kötelezettség tekintetében történő módosításáról, valamint az 1434/98/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről; Az Európai Unió Hivatalos Lapja, L 133/1, 2015.5.29; pp. 1-20.
- Európai Parlament és a Tanács (2016a): Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/1624 rendelete (2016. szeptember 14.) az Európai Határ- és Parti Őrségről és az (EU) 2016/399 európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 863/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 2007/2004/EK tanácsi rendelet és a 2005/267/EK tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről; Az Európai Unió Hivatalos Lapja, L 251/1, 2016.9.16.; pp. 1-76.
- Európai Parlament és a Tanács (2016b): Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/1626 rendelete (2016. szeptember 14.) a Közösségi Halászati Ellenőrző Hivatal

létrehozásáról szóló 768/2005/EK tanácsi rendelet módosításáról; Az Európai Unió Hivatalos Lapja, L 251/1, 2016.9.16.; pp. 80-82.

- European Fisheries Control Agency (2016a): Call for expression of interest with a view to compiling a list of experts to support EFCA activities in relation to capacity building and coastguard related functions;
- <http://www.efca.europa.eu/en/content/call-expression-interest-view-compiling-list-experts-support-efca-activities-relation> 2017.02.18.
- European Fisheries Control Agency (2016b): Call for expression of interest with a view to compiling a list of experts to support EFCA activities in relation to capacity building and coastguard related functions, External experts fields;
- <http://www.efca.europa.eu/sites/default/files/atoms/files/Table%20summary%20fields.pdf>. 2017.02.18.
- Fórizs Sándor (2016): A rendészeti változások iránya, tendenciái, mozgatórugói. In: A határrendészettől a rendészettudományig. Szerk. Gaál Gyula, Hautzinger Zoltán. HU ISSN 1589-1674, Pécs 2016.pp. 31-41.
- Frontex (2013a): Sectoral Qualifications Framework for Border Guarding VOL.I.; Frontex, Warsaw, ISBN 978-92-95033-66-5; 122. p.
- Frontex (2013b): Sectoral Qualifications Framework for Border Guarding VOL.II.; Frontex, Warsaw, ISBN 978-92-95033-67-2; 49 p.
- Frontex (2016): Risk Analysis for 2016; Frontex, Warsaw; 2016; ISBN 978-92-95205-46-8, - 72. p
- Kiss Lajos (2008): A Frontex alapszintű képzési programjának bemutatása és hatása az alapszintű határrendészeti képzésre; In: Hautzinger Zoltán, Gaál Gyula (szerk.); Pécsi Határőr Tudományos Közlemények IX.; Pécs; 2008; HU ISSN 1589-1674; pp. 335-341.
- Kiss Lajos (2012): First steps towards the harmonized European border guard training and education; AARMS 2012/1; ISSN 15888789; -pp. 51-59.
- Kiss Lajos (2015): A határrendészeti képzés fejlődési vonalai a schengeni térségben. Nemzeti Közszolgálati Egyetem. Hadtudományi Doktori Iskola. Budapest. 2015. Doktori (PhD) értekezés. pp. 26-66.
- Kiss Lajos (2016): Hová indultunk és hová jutottunk? A schengeni eszmétől a Frontexig; In: Hautzinger Zoltán, Gaál Gyula (szerk.); Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XVII.; Pécs; 2016; ISBN:978-963-12-7484-4 pp. 127-132.

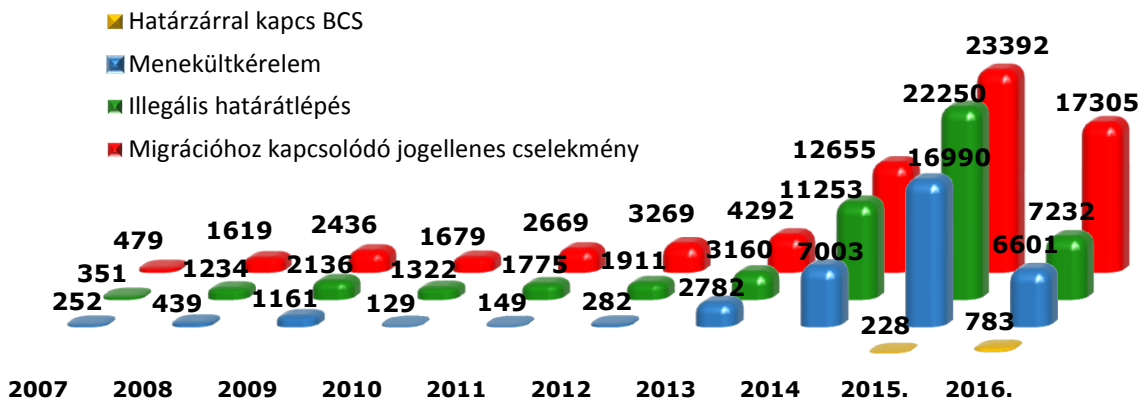
- Kui László – Balla József (2016): A határőrizeti célú ideiglenes biztonsági határzár és határőrizetre gyakorolt hatásai, Hadtudományi Szemle, Budapest, 2016.
- Priit Ojamaa (2016): A halászati tevékenységek ellenőrzése és az előírások betartása;
- http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/hu/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.3.3.html. 2017.02.16.
- Ritecz György-Sallai János (2016): A migráció trendjei, okai és kezelésének lehetőségei 2.0. Hanns Seidel Alapítvány, Budapest, 2016. ISBN:9789638848468; 169. p.
- Szabó Andrea (2012): Változások és új irányok az Európai Rendőrakadémia jövőjében; In: Hautzinger Zoltán , Verhóczki János (szerk.) Sodorvonalon: Tanulmányok Virányi Gergely 60. születésnapja tiszteletére; Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság, 2012. ISBN:978-963-08-3271-1; pp. 273-286.
- Szabó Andrea (2015): Training opportunities in law enforcement (CEPOL, MEPA, FRONTEX); In: Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes , Szabó Andrea (szerk.) Az adó- és vám szolgálatok aktuális kihívásai; Budapest; Magyar Rendészettudományi Társaság, 2015. ISBN:9789631249330; pp. 177-196.
- Tanács (1993): A Tanács 2847/93/EGK rendelete (1993. október 12.) a közös halászati politika ellenőrző rendszerének létrehozataláról; Az Európai Közösségek Hivatalos Lapja; L 261/1, 1993. 10.20.; pp. 70-85.
- Tanács (1999): A Tanács 1447/1999/EK rendelete (1999. június 24.) a közös halászati politika szabályait súlyosan sértő magatartásformák jegyzékének létrehozásáról; Az Európai Közösségek Hivatalos Lapja, L-167, 1999.07.02.; 6. p.
- Tanács (2005): A Tanács 768/2005/EK rendelete (2005. április 26.) a Közösségi Halászati Ellenőrző Hivatal létrehozásáról és a közös halászati politika ellenőrző rendszerének létrehozataláról szóló 2847/93/EGK rendelet módosításáról; Az Európai Unió Hivatalos Lapja, L 128/1, 2005.5.21.; pp. 1-14.
- Tanács (2009): A Tanács 1224/2009/EK rendelete (2009. november 20.) a közös halászati politika szabályainak betartását biztosító közösségi ellenőrző rendszer létrehozásáról, a 847/96/EK, a 2371/2002/EK, a 811/2004/EK, a 768/2005/EK, a 2115/2005/EK, a 2166/2005/EK, a 388/2006/EK, az 509/2007/EK, a 676/2007/EK, az 1098/2007/EK, az 1300/2008/EK és az 1342/2008/EK rendelet módosításáról, valamint a 2847/93/EGK, az 1627/94/EK és az 1966/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről; Az Európai Unió Hivatalos Lapja, L 343/1, 2009. 12.22.; pp.

- Varga János (2015): A nemzetközi együttműködés lehetőségei az illegális migráció rendőrségi kezelésében. In: Hautzinger Zoltán (szerk.) Migráció és rendészet. 254. p. Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat, 2015. (ISBN:978-963-12-3721-4). pp. 231-240.
- Varga János (2016): A magyar határrendészeti rendszer működése a tömeges méretű migráció kezelése során. Határrendészeti Tanulmányok 2016/3, pp. 94-108.
- Zsigovits László (2015): Modernkori veszélyek és rendvédelmi robotok; In: Hautzinger Zoltán, Gaál Gyula (szerk.) Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XVI. szám, Pécs 2015; HU ISSN 1589-1674; pp. 65-70.

Dávid Károly

A Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság határrendészeti helyzete és a fiatal tisztekkel szembeni elvárások

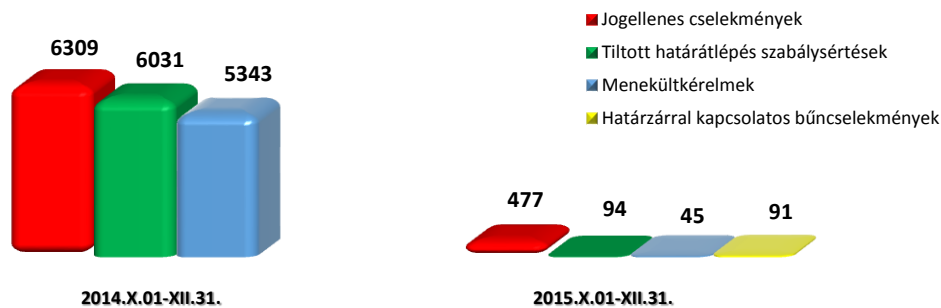
Határszakaszunkon, hazánk schengeni csatlakozása után évről-évre folyamatosan növekedett a migráció, a tiltott határátlépők száma. 2014-ben az ugrásszerű növekedés eredményeként annyi migráns ügyével foglalkoztunk, mint az azt megelőző 6 évben összesen.

2015-ben ez a nagyságrend megduplázódott és 2016-ban ki tudja mi történt volna, ha 2015-ben nem születnek meg azok az intézkedések, amelyek gyökeres fordulatot eredményeztek a migráció kezelésében.

A háromszintű védelem megteremtése (a megépült technikai védelem, vagyis Ideiglenes Biztonsági Határátlépési Zóna kiépítése, a jogi feltételrendszer kialakítása, valamint a megnövelt rendőri és megerősítő erők együttes alkalmazása) valóban új fejezetet nyitott a migráció kezelésében. 2014 szeptemberének 2. feléhez képest 2015. szeptember 15-étől a szerb-magyar államhatár teljes lezárása alapjaiban rendezte át a migráció útvonalát, a tiltott határátlépések száma drasztikusan lecsökkent, a migránsok elsősorban a Horvátországon keresztül vezető útvonalat választották.

A bevezetett intézkedések hatékonyságát jól mutatja, hogy 2015. év IV. negyedévében drasztikusan lecsökkent a migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények száma, határátlépéssel kapcsolatos bűncselekmények miatt csupán 91 fővel szemben indult büntetőeljárás.

Ebben az időszakban a klasszikus határőrizeti tevékenység kombinációja valósult meg az IBH menti demonstratív jelenléttel.

Az illegális migráció kezelése 2015-ben egy rendkívül összetett tevékenységet igényelt mind központi, területi, mind pedig a helyi szervek részéről egyaránt. A kirendeltségek adottságait, képességeit jelentősen meghaladó migránstömegek rendkívüli megoldásokat, központi intézkedéseket igényeltek. Csak 2 dolgot említek meg:

- 2015 februárjában 48 óra alatt Ideiglenes Meghallgató Központot hoztunk létre Kiskunhalason, ahol közel 38 ezer migránssal szemben folytattunk le idegenrendészeti eljárást és
- 2015 júniusában 24 óra alatt építettünk ki egy Ideiglenes Idegenrendészeti Előállító Pontot, közismertebb nevén Gyűjtőpontot, ahol június 27-étől szeptember 13-áig több mint 26 ezer migráns elhelyezéséről és ellátásáról gondoskodtunk.

Mindkettő a kirendeltségek tehermentesítésére, a Csongrád megyei rendkívüli helyzet megsegítésére jött létre és működött hónapokon keresztül.

2016 januárjában a 2015 utolsó negyedévére jellemző nyugalommal kezdtük az évet, februárban azonban már egy kisebb, márciusban már egy erőteljesebb emelkedés következett be. Az illegális migráció 2016 első negyedévében 2015 első 3 hónapjához képest ugyan 75%-os csökkenést mutatott, azonban az utolsó negyedévéhez képest ismét erőteljesen emelkedett határszakaszunkon. Az elkövetések helyei, időszakai és az államhatárt tiltott módon átlépő csoportok létszáma kiszámíthatatlanul, ciklikusan változott.

A zöldhatáron tiltott határátlépést elkövetők 28%-a vallotta magát afgán állampolgárnak. Új kategóriaként tűntek fel a marokkói (18%) és az algériai (10%) állampolgárok, de jelentős volt az irakiak aránya is (16%).

A területi megoszlást vizsgálva, az államhatár közelében elfogott tiltott határátlépők többsége, 62%-a Kelebia Határrendészeti Kirendeltség illetékességi területén jelent meg, míg 18%-kal a második legaktívabb kirendeltség Bácsalmás volt.

A mozgások egyre inkább nyugatra tolódtak, ezért egyre nagyobb létszámú megerősítésre volt szükségünk, melynek jelentős részét a Készenléti Rendőrség biztosította, de március második felében már más megyei rendőr-főkapitányságok állományából is érkeztek támogató erők a jelentkező határrendészeti feladatok végrehajtására.

A II. negyedévben, szinte hétről-hétre tovább növekedett a migránsok száma. Egyre nagyobb számban intézkedtünk afgán állampolgárokkal szemben, arányuk elérte az 52%-ot, de megnőtt a pakisztániak (13%) és a sírek aránya is, amely 11% volt.

Jellemzővé vált, hogy ugyanannak a csoportnak a belépését több esetben és több helyszínen is meg kellett akadályozni. A migránsok egyre gyakrabban jelentek meg Bácsbokod és Hercegszántó HRK illetékességi területén is, további megerősítő létszám alkalmazását szükségessé téve, gyakorlatilag már a megye teljes határszakaszán.

Ahogy a biztonsági határzár 2015-ben történő megépítése jelentős változást jelentett a menekültáradat megfékezésében, ugyanúgy gyökeres fordulatot hozott a migráció kezelésében a **2016. július 05-ei** jogszabályi változás, lehetőséget adva arra, hogy az államhatártól számított **8 km-es** távolságon belül feltartóztatott személyeket a tiltott határátlépés elkövetése miatti figyelmeztetésük és a menekült-kérelmi lehetőségükről való tájékoztatásuk után, a határzáron kialakított kapukon a tranzitzóna felé irányítsuk, ugyanakkor változatlanul biztosítva a Genfben aláírt **1951.** évi menekültügyi egyezményben foglalt szabályok betartását is.

A migrációs helyzet hatékonyabb kezelése, a jogszabályi változásokhoz igazodó határőrizeti rendszer eredményes működtetése érdekében országos rendőrfőkapitány úr **2016. június 30-tól** visszavonásig elrendelte a „Biztonságos Határ” elnevezésű műveletet.

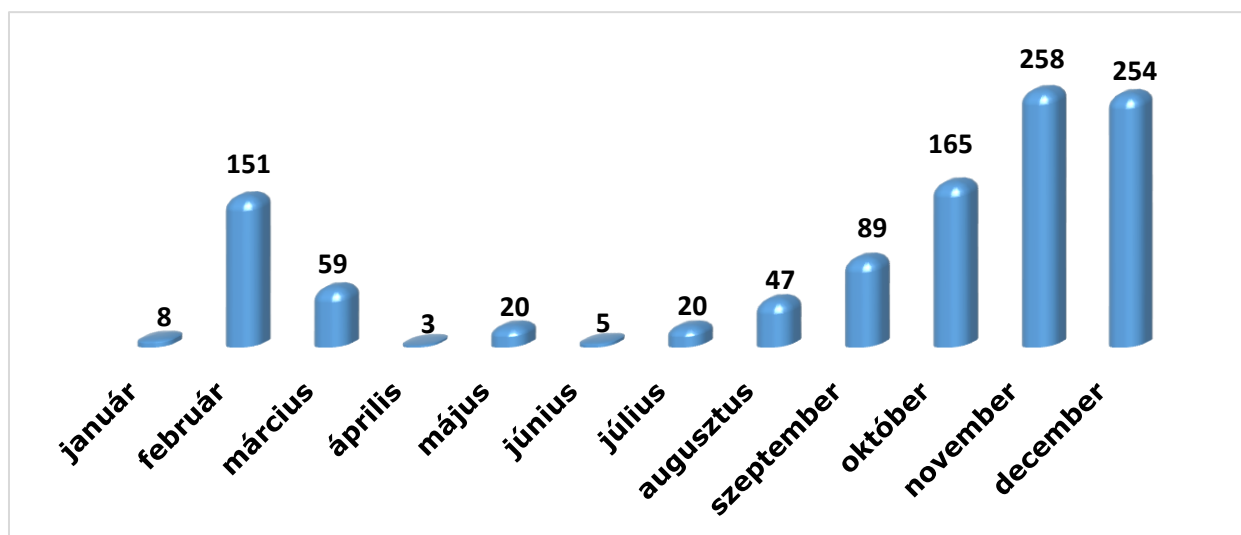
- Az **1. vonal** a megerősítő erőkkel az IBH vonalában, a **határrendészeti kirendeltségek szolgálatirányítóinak** vezetésével teljesíti feladatait. A **2. vonal** felépítése megyénk teljes határszakaszának szektorokra történő felosztásával jött létre, az államhatárral párhuzamosan, attól 200-3000 méter távolságban. A **3. vonal** a határrendészeti kirendeltségek illetékességi területének 8 km-es mélységéig tart. A legveszélyeztetettebb irányokban a Bűnügyi Igazgatóságunk és rendőrkapitányságaink bűnügyi állományából, augusztustól más megyékből érkező

bűnügyi megerősítő erők alkalmazásával is, a mélységi területeken bűnügyi portyaszolgálatot is szervezünk.

- A három vonalban 10 rendőri egység és a honvédség kijelölt erői vesznek részt. Ezen túlmenően megyénkben az év során folyamatos volt a Frontex vendégtisztek szolgálatellátása, köztük többen szolgálati kutyákkal, mobil hőkamerákkal és egy szlovén helikopterrel. A Visegrádi Négyek országai együttműködésének keretében augusztus hónaptól cseh és szlovák rendőri kontingensek is segítettek az illegális migráció kezelése érdekében tett erőfeszítéseinket, két HRK-n is.

A III. negyedévben a jogszabályi változások alapján 3190 főt kísértünk vissza az IBH-kapukhoz és a tiltott határátlépést elkövetőkön felül ebben a negyedévben a járőrök jelenlétükkel további 5415 fő országunkba bejutását akadályozták meg.

A sikeres műveleti tevékenység következményeként, a **IV. negyedévben** a Kelebia Vasúti Átkelőhelyen ismét megnövekedett a tehervagonokban történő megbújások száma. November 13-ától szükségessé vált a belépő teherszerelvények teljeskörű kutatása, az év utolsó 2 hónapjában több mint 500 főt, egész évben 1079 főt fedtünk fel, akik a legkülönbözőbb módon próbáltak meg vagonokban, tartálykocsikban, szállítmányok között elrejtőzve bejutni hazánk területére.

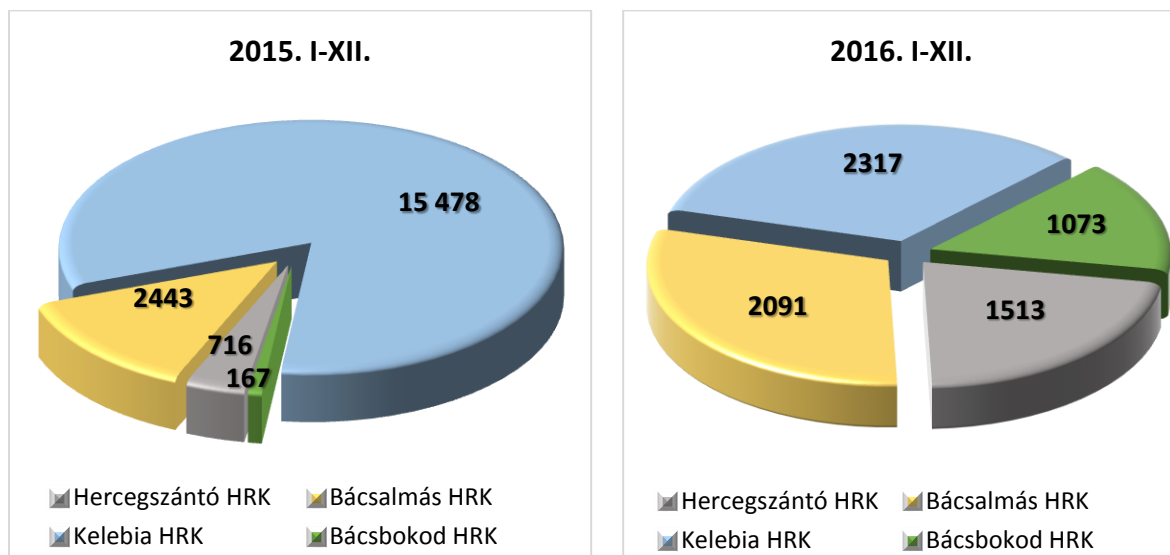

Az embercsempész tevékenység is igen változatos képet mutatott az év folyamán. Januárban főként az alkalmi jellegű embercsempészések voltak jellemzőek, februárra azonban már a szervezett bűnözői csoportok – melyek korábban több hónapja szüneteltették tevékenységüket – ismét aktivizálódtak.

A migráns csoportokat egyre gyakrabban a Szerbiában hosszabb ideje tartózkodó afgán, iraki, pakisztáni szervezők állították össze. A szerb-magyar államhatáron a migránsokkal ugyancsak hasonló nációkhoz tartozó sétáltatók átküldték vagy átvezették magyar területre a csoportokat. A migráns csoportok szállítását jellemzően román és bolgár, ritkábban szerb, alkalmi jelleggel magyar vagy más állampolgárságú elkövetők kísérelték meg elvégezni.

Az év végére a migrációs nyomás a teljes határszakaszunkon megoszlott, e mellett Hercegszántó HRK területén a hódunai–budzsaki–karapancsai részre további erőket kellett összpontosítanunk.

Amíg 2015-ben a tiltott határátlépők 82%-a Kelebia határszakaszán került elfogásra, addig 2016-ban a migránsok mozgása mind a 4 kirendeltségünk határszakaszán szinte kiegyenlítődött.

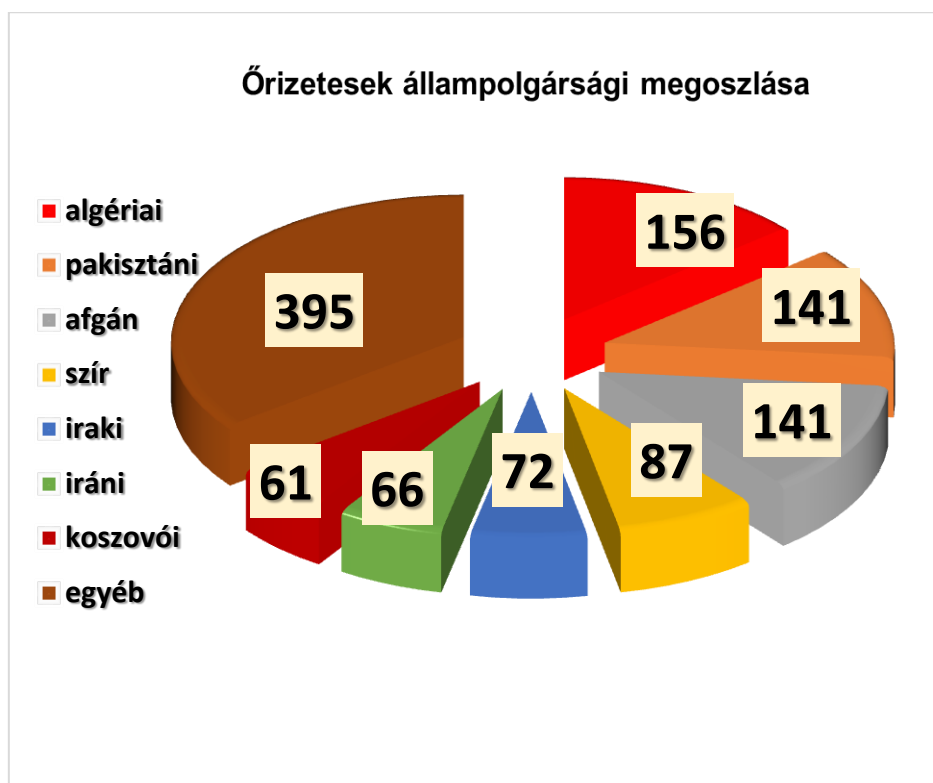
A tavasztól év végéig bekövetkezett kerítés-átvágások áttekintésével jól érzékelhető, hogy a migrációs nyomás hogyan tolódott egyre nyugatabbra, s hogyan oszlott meg végül a teljes határszakaszunkon. Jellemzővé vált, hogy sokszor ugyanannak a csoportnak a belépését több esetben és több helyszínen, akár több napon keresztül is meg kellett akadályozni. Ehhez gyakran szükségessé vált az alkalmazott erők-eszközök gyors átcsoportosítása.

A különböző migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények negyedévenkénti megoszlását áttekintve, jól látható, a II. negyedév adatai rendkívül magasak, elkerülhetetlenül központi intézkedéseket tett szükségessé. Az is jól látható, hogy a jogszabályi változások a III. és IV. negyedévben beváltották a hozzájuk fűzött reményeket, kikísértünk és a tranzitóra felé irányítottunk **5301 főt** és április 03-ától mérve, összesen **16 869 fő** Magyarország területére bejutását akadályoztuk meg.

Idegenrendészeti tevékenységünk mutatóiban a határvédelmi intézkedések eredményeként jelentős csökkenés következett be, ugyanakkor kiemelt figyelmet kellett fordítanunk a Tompai Közüti Átkelőhely mellett létrehozott tranzitóna működéséhez szükséges feltételek és az ott folyó munkához szükséges rend és biztonság szavatolására.

A tranzitónába beléptetett migránsok száma hónapról hónapra csökkent. Volt olyan időszak, amikor 150-200 fő várakozott a tranzitóna előtt, ma már a napi 30-50 fő között mozog a számuk.

Az Őrzött Szálláshelyre 2016-ban összesen **1215** főt fogadtunk be. A befogadások számának csökkenésével ellentétesen jelentősen növekedett az őrizetesk ott töltött napjainak átlagszáma, emellett az év második felétől megjelentek a drogfüggőségi problémával küzdő, valamint a provokatív, az őrizet alól magukat mindenáron kivonni akaró őrizetesk, melynek következtében a korábbi évekhez képest a rendkívüli események száma is ugrásszerűen növekedett.

2015. november 29.-étől megkezdte működését Kiskunhalason a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal által, elsőként egy konténer-objektumban létrehozott Menekültügyi Őrzött Befogadó Központ is, amelynek őrzési és kísérési feladatai szintén bennünket

terheltek, s amelynek ellátására ideiglenes szervezeti elemként felállítottunk egy Őr és Kísérőőr Osztályt. Az osztály vezetését, törzs-hivatásos állományát más határrendészeti szerveinktől csoportosítottuk át, felvettünk munkavállalóként **300** fő fegyveres biztonsági őrt, de őrzési és kíséresi feladatokat további **8** megyéből, az elmúlt évben heti váltásokban átrendelt, összesen **984** fő rendőr is ellátott.

A Befogadó Központban – a konténer-objektum melletti időközben felújított épületekbe 2016 áprilisában történt átköltözést követően – **500 fő** őrizetes helyezhető el. Az objektum átlagos feltöltöttsége a költözést követő nyári hónapokban elérte a **98%-ot**, majd az év végére **25-30%-ra** csökkent.

A Menekültügyi Őrzött Befogadó Központ vezetésével rendkívül szoros, a problémákra, eseményekre gyorsan reagáló napi kapcsolat alakult ki, melynek eredményeként és az esetenként szükségessé vált, a Készenléti Rendőrségtől kapott erők támogatásával valamennyi rendkívüli eseményt és konfliktushelyzetet sikeresen kezeltünk.

A tömeges migráció elleni sikeres fellépést sokak összefogása, napi szoros és sokrétű együttműködése biztosította.

A jelenleg is zajló művelet keretében főkapitányságunk állománya és megerősítő erőink a dinamikusán változó migrációs helyzet kezelésének összetett feladatrendszerét a **Készenléti Rendőrség** Kelet-magyarországi Határrendészeti Igazgatóságával, **Magyar Honvédség** határszakaszunkra rendelt egységeivel, a **Nemzeti Nyomozó Iroda** Nemzetközi Bűnözés Elleni Főosztályának Szegedi Osztályával, a **TEK 6. számú Irodájával**, a **Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal Dél-alföldi Regionális Igazgatóságával**, az **Alkotmányvédelmi Hivatal Bács-Kiskun Megyei Kirendeltségével**, a **Bács-Kiskun megyében működő Büntetés-végrehajtási Intézetekkel** kiváló együttműködésben hajtja végre, közös munkánkat az együtt gondolkodás, a váratlan feladatokra adott leghatékonyabb megoldások gyors kidolgozása jellemzi.

A közel 113 km-es határszakaszunkon jelentkező feladatrendszer nagyságrendjét jól érzékeltetik a mindennapjainkból keletkezett adatok is.

2016-ban, a megerősítő erőkkel együtt, a határőrizeti feladatrendszer sikeréért határszakaszunkon:

- **353 842** fő teljesített szolgálatot;
- június 29-étől 24 órában migrációs törzs működik;
- **233** fő kutyavezető **2796** órát teljesített kutyájával;

- csapatszolgálati századunk március 10-től egy bevetési csoporttal folyamatosan, teljes létszámával pedig 12 alkalommal teljesített szolgálatot;
- bűnügyi portyaszolgálatot **364 fő 1167** esetben **12 507** órában látott el;
- állományunk migrációval kapcsolatosan **298 940** túlórában dolgozott.

Gazdasági Igazgatóságunk állománya – a tömeges migráció kezeléséből és a szinte egész évben jelen lévő megerősítő erők szolgálatához szükséges feltételek előteremtése érdekében – második éve jelentős mennyiségű többletfeladatokat old meg, példaértékű helytállással.

Naponta 1600 fő szolgálatának feltételeit kell biztosítanunk, amely önmagában jelentős kihívást jelent.

Megvalósult:

- ✓ **28 178 fő** elszállásolásának megszervezése (**196 779** „vendégéjszaka”).
- ✓ **2582 db** gépjármű javítása, ebből **349 db** a megerősítő erők gépjárműve.
- ✓ Megerősítő erők részére folyamatosan biztosított **15** gépjármű **303 448 km** futással.
- ✓ Helyi szervek szükségleteiről benyújtott E-szolgálati jegyek száma **10 400 db**.
- ✓ Bácsalmáson a Határrendészeti Távfelügyeleti Irányító Központ kialakítása.
- ✓ Migrációs Törzs működési feltételeinek folyamatos biztosítása.
- ✓ A határvadász-toborzás és képzés feltételeinek megteremtése.
(88 fő, 17 oktató, 4 tanterem)
- ✓ Az államhatár melletti fejlesztésekkel kapcsolatos feladatrendszerek teljesítése.

Mindemellett azt is hangsúlyoznunk kell, hogy az Ideiglenes Biztonsági Határzár jelentős mértékben megváltoztatta a migránsok és embercsempészek módszereit, mozgási irányait, s ennek következtében a határszakasz, az újonnan létrejött műszaki határzár őrizetére irányuló tevékenység módját, jellemzőit.

Csak néhány változásról, röviden, az IBH létrejötte előtt és után:

<u>Előtt</u>	<u>Után</u>
saját állomány alkalmazása	MH, KR és más Mrfk-k erőivel
átlagosan, nappal 13-14, éjjel 17-19 járőr	átlagosan, napszakonként 800 fő,
tiszti állomány elégséges létszáma	jelentősen leterhelt tiszti állomány
a napi tevékenység irányításához az ügyeletes is	tiszt vagy legalább szolgálati csoportvezető

elegendő	jelenléte szükséges
a napi feladatok végrehajtása jól tervezhető	a kiszélesedett feladatrendszerben fellépő napi problémák gyors beavatkozást igényelnek
az együttműködés kialakult rendben zajlik	az együttműködést a különböző szervezeti és intézkedési kultúrák nehezítik
valószínű irányok és idők klasszikus alkalmazása akár hosszabb időszakokra	a valószínű irányok és nagyságuk szinte naponta változik, a vsz. idő állandósult
döntően „rejtett” szolgálatellátás	az 1. vonalban, az IBH mellett állandó demonstratív jelenlét
terepismerettel, körzetekben önálló tevékenységet folytató járőrállomány	a 2. és 3. vonalban lévő megerősítő erők mellé a HRK terepismeretének helyes területi elosztása kulcsfontosságú feladat
a terep mindenkori állapotának ismerete meghatározó	az új manőverút az év bármely évszakában jól járható
az információgyűjtés rendszere kialakult (a határátlépőktől értékes információk voltak nyerhetők)	a rendszer változik, már a médiáktól nyert információk is befolyásolják a napi erőösszpontosítást (a migránsok már nem érdekeltek az információk átadásában)
a tiltott határátlépések felfedése nem minden esetben történt meg időben	a tiltott határátlépések nyomai (IBH) időben felismerhetők
a napi szolgálatellátás - teljesítése közben- nem igényelt különösebb logisztikai biztosítást	a napi 1600 fő szolgálatteljesítése éjjel-nappal logisztikai feladatokat generál
a szolgálati állatok ellátásának rendje kialakult	más rendőri egységektől érkező kutyák és vezetőik ellátása jelentős feladat
saját eszközök alkalmazása	átcsoportosításokkal nagyszámú eszköz-állomány jön létre
az épületek, helyiségek karbantartásának rendje kialakult	a nagyszámú megerősítő erők napi forgalma jelentősen növeli az amortizációt
a gépkocsik amortizációja kiszámítható	a gépjárművek amortizációja felgyorsult, plusz 550 ezer km 2016-ban (össz. 2 M km)

Az IBH létrehozása óta a technikai, határőrizetet segítő eszközök fejlesztése folyamatos. Az IBH-n összesen **60** darab kaput létesítettünk, a határ mentén **105** olyan magasfigyelőt

telepítettünk, amelyek segítségével hamarabb lehet észlelni a fedett területen az államhatárt megközelítő személyeket.

Az állomány védelme érdekében esőbeállókat (**58**), katonai sátrakat (**103**) állítottunk fel és az ORFK személyi védelmi eszközökkel is felszerelte az állományt.

Októberben befejeződött és a rendkívül nehéz, olykor járhatatlan terepet felváltotta a két szakaszban épült, a reagálóképességet hatékonyabban biztosító manőverút és a Kígyós-főcsatorna miatt **6 db** acélszerkezetes híd létrehozása.

Szinte a manőverúttal egyidőben elkészült a rövidesen kiépülő, felderítést segítő kamera- és védelmi rendszer üzemeltetéséhez szükséges **22 kV-os** közepfeszültségű és **0,4 kV-os** kiefeszültségű elektromos hálózat, és megkezdődött a manőverút másik oldalán egy IBH-hoz hasonló 2. kerítés próbaszakaszának, az ún. Intelligens Jelzőrendszernek a kiépítése **10,3 km** hosszúságban, amely már szabotázs védelemmel is ellátott.

Az új védelmi rendszer távfelügyeleti irányító központja a Bácsalmási Határrendészeti Kirendeltségen épült ki. A védelmi rendszer egyes felderítő és riasztó elemei a még 2015-ben megépült IBH-ra kerültek felszerelésre, így **102 km** hosszan **121** helyszínen **172 db** lézer- és **70 db** hőkamera, mellettük **2-2** reflektor és **2-2** hangszóró, valamint teljes hosszában szabotázhálózat települt.

A jelzések a bácsalmási irányító központba futnak be, ahol a 24 órában szolgálatot teljesítő határrendészeknek módjuk van rövid időn belül megtenni a szükséges intézkedéseket.

Mind ezek a fejlesztések már hosszabb távra garantálják a várhatóan elhúzó migráció Magyarország érdekeinek megfelelő kezelését, határszakaszunk biztonságos őrzését, védelmét.

A fiatal tisztekkel szembeni elvárások, legfontosabb kompetenciák:

- döntési képesség,
- **határozottság,**
- felelősségvállalás,
- együttműködés,
- **kommunikáció,**
- szabálytudat,

- minőségre törekvés,
- önfejlesztés,
- önállóság,
- önbizalom,
- helyzetfelismerő készség,
- **konfliktusmegoldó készség,**
- problémamegoldó képesség,
- **alkalmazkodó képesség,**
- empátia

Az aláhúzással jelzettek esetében fontos lenne az előrelépés, a mai viszonyok között e kompetenciák hiányában nem válhat sikeressé a pályakezdő tiszt.

Kiemelten fontos lenne:

- A szakterületi elméleti képzés mellett a gyakorlatok óraszámának további lehetséges emelése, a mentori rendszer alkalmazásával.
- A parancsnoki munka elemeinek kellő mélységű ismerete, legalább egy alosztályvezetői beosztásra felkészítés megvalósítása.
- A különböző elektronikus rendszerek (Rzs Neo ügyviteli és ügykezelő, Nova-Szeüsz, Posta-Szeüsz, aktuális körözési rendszerek, szolgálatvezénylések, szervezések, stb.) kellő ismerete.

Teke András

A funkcionális rendészeti képességfejlesztés integrált megközelítése II.

1. Mit mérünk?

„Amit meg lehet mérni, azt meg kell mérni, amit nem lehet megmérni, azt mérhetővé kell tenni.”¹ Egy termelési folyamatra általánosan lehet vonatkoztatni a 4. pontban felsorolt fogalmakat. Értelmezésük is egyszerűbb, mert a technológiai folyamatok ismerete, a ráfordítások, a költségek kalkulálásával a végtermékből (kimenetből) visszavezetve jól leírhatók, így egységesen értelmezett (standard) közgazdasági kategóriákban, a terméktől függetlenül lehet gondolkodni. Ehhez járul még az is, hogy a termelői, vállalkozói szférában valamilyen távú, ezen belül főleg funkcionális stratégiák, üzleti tervek is készülnek, amelyek alapján az összevetések még egzaktabbá tehetők a célállapot és a valós teljesítés függvényében.

De mi a helyzet a hatósági érdekérvényesítő, rendészeti/biztonsági tevékenységet végző, szolgáltató szervekkel, szervezetekkel, intézményekkel? A hatósági érdekérvényesítés és biztonságsszolgáltatás is folyamat- és rendszer determinált, de a folyamatok néhány kivételtől eltekintve a folyamat-leírási kritériumoknak megfelelő „folyamatleírásként” nem kerültek rögzítésre és ennek hiányát az egyéb szabályozás sem képes ellensúlyozni. Ha nincs folyamatleírás, akkor nehéz a részeket elválasztani, elkülöníteni, sőt néha azonosítani is. A rendészeti szervek tevékenységét törvények, jogszabályok és egyéb szabályzók majdnem teljes körűen leszabályozzák, és ezek kimenete egy-egy feladat teljesítése. A célállapot elérése önmaga az előírás, az elvárt kimenet.

Paradox helyzet, de a szervezeti működési szabályzatban, a munkaköri leírásokban foglaltak nem nevezhetők célállapotnak (munkaköri kötelekről, elvárásokról van szó, és csak arra alkalmas személy kerülhet az adott beosztásba), tehát valamely „teljesítményről” nehéz valamilyen megalapozott célkitűzések, elvárások nélkül beszélni, azt értelmezni. Ez a megközelítés az eredeti ellentmondáson túl azt is magában hordozza, hogyha valamely feladat nem teljesül, akkor az illető személy, rajta keresztül a szervezet nem teljesítette munkaköri feladatait, köteleit.

A feladatalapú megközelítésnél tehát reálisan inkább „teljesítésről” beszélhetünk, de mi van a funkció értelmezésével? A funkciót (is) le lehet képezni feladatokkal, de ennél sokkal összetettebb a kérdés. A funkciót (feladatokat) össze lehet keverni a kompetenciával,

¹ Galileinek tulajdonított mondás: Google kereső 7210 találat. 2016.12.29.

képességekkel is, ahogy ez meg is történik gyakran. Ezt például a „teljesítményértékelés” szabályozásnál is látni lehet, a teljesítményértékelés kompetencia térképe „kompetenciák” felsorolási rovatnál.² Rendszertanilag, hierarchikusan is célszerű lenne a fogalmak összerendezése a kompetenciák és képességek vizsgálatánál, mert az egész és rész viszonya sok esetben ellentmondásokat hordozhat, ami magát a mérést és az ellenőrzést, majd az értékelést (ez a három fogalom is rendszerint keveredik) is torzíthatja, ezáltal az elvárt fejlesztést, fejlődést is problémás megalapozni, később pedig azonosítani. A fent hivatkozott BM rendelet 2. §. alapján kompetenciaalapú mérésről és értékelésről van szó, és érdekes módon a képesség értelmezése nem szerepel az adott §.-ban, ugyanígy a teljesítmény fogalmi meghatározása sem.

A mérések esetén lehet vizsgálni, hogy a taxatív felsorolt feladatok közül hány (melyik) és milyen mértékben került megvalósításra. Itt egy újabb paradox helyzet adódhat, mert lehet, hogy pl. forráshiány miatt nem került végrehajtásra a feladatok bizonyos köre. Ilyen esetben a mérés hitelessége máris alapjaiban megkérdőjelezhető. Továbbá gondot jelent a feladatalapú gondolkodásból fakadóan, hogy egyes tevékenységi mutatók kiemelésre kerülnek, emiatt azok értékelése és az így kialakult rangsor kap a reálisnál nagyobb szerepet. Ilyen esetben a kiemelt „mutatók kitermelése” az erőforrások jelentős hányadát „elviszi” és egyéb tevékenységekre „nem marad” forrás. Az így kialakított szervezeti rangsorok teljességgel a funkcionális megfelelést akadályozzák és a megfelelési folyamatban „szürke zóna” szemlélethez vezetnek.³ Az értékelésnek ez a módja az alaptevékenység valós mutatóit is torzíttja, amit az érintettek főleg statisztikai úton próbálnak ellensúlyozni. (Az egyéni és szervezeti „teljesítményértékelés” és az azonos szintű szervezetek időszakonként megállapított rangsora sok esetben ellentmondásos képet mutathat.)

A funkció esetében arra a kérdésre kellene választ kapni, hogy „mi az, amiért létre lett hozva” a szervezet, és az eredeti (nem a feladatokban leképezett) rendeltetésének megfelel-e, ehhez rendelkezik-e a szükséges kompetenciákkal, képességekkel? A mérés rendszerint bonyolult formalizált és informális eljárások eredményeként realizálódik. A már hivatkozott 26/2013. (VI. 26.) BM rendelet a mérés fogalmának definiálásánál és értelmezésénél egyértelmű: *„a teljesítmény megállapítására irányuló tevékenység, amikor konkrét*

² 26/2013. (VI. 26.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló egyes fegyveres szervek hivatásos állományú tagjai teljesítményértékelésének ajánlott elemeiről, az ajánlott elemek alkalmazásához kapcsolódó eljárási szabályokról, a minősítés rendjéről és a szervezeti teljesítményértékelésről, 1.sz. melléklet, http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a1300026.bm (Letöltve: 2016.12.19.)

³ Teke András: A hierarchia, a bürokrácia és a minőség a szervezeti működés „görbe” tükréből nézve, Határrendészeti tanulmányok, XIII.évf. 3. szám. 2016/3.sz. (30-77. old) HU ISSN 2061-3997(online) http://rtk.uni-nke.hu/uploads/media_items/2016-3_-szam.original.pdf

eredményeken, határidőkön, mérőszámokon alapul a teljesítmény megállapítása”. A kulcsszó a „teljesítmény”, amit azonban csak származtatott értékekkel („valamihez képest”) és összehasonlítás alapján lehet mérni. „Amit nem lehet mérni, azt lehet értékelni”. Az előbbi BM rendelet alapján az *„értékelés: a teljesítmény megállapítására irányuló tevékenység, amikor - mérhető mutatók hiányában - az értékelő vezető megítélésén alapul a teljesítmény megállapítása*”. Ennek megfelelően a szervezetet illetően kétféle értékelés létezik, az egyik elemi adatokon alapul, és ezen adatok felhasználásával generált, származtatott, de visszavezethető adatokon, a másik értékelés eleve szubjektív megközelítésű. Ha ehhez társul valamely stratégiai iránymutatás, pl. a funkcióhoz köthető fejlesztések koordinálása, akkor van valamilyen viszonyítási alap. Ha azonban mindez hiányzik, akkor a szubjektivitás túllépi a megengedhető kereteket, vagy determinálttá válhat.

A szervezetek tevékenységének mérése, értékelése koncepciójában és önmagában is túlformalizált és sok esetben diszfunkcionális. Vegyük példának egy városi rendőrkapitányság illetékességi területét, ahol szolgálatszervezés szerint rendőrök, polgárőrök, mezőőrök stb. és más rendészeti szervezetek is működnek, látnak el valamilyen tevékenységet, szolgálatot! Máris jelen van a párhuzamosság, többféle funkció, szervezet, feladatrendszer, forrás (esetleg célkitűzés). Csak statisztikai úton lehet(ne) mesterségesen kimutatni, hogy ki mit tett a „nagy kosárba”, s nem mutatható ki a tevékenység szervezetre lebontható tényleges részeredménye. Ha felfedésre került pl. 5 súlyos bűncselekmény (és ez éppen a szervezeti tevékenység minősítésének a fő elemét képezi), a tette is el lett fogva, akkor ez magas teljesítési mutatót eredményez. De az már nem szerepel a statisztikában (nem is szerepelhet!), hogy mondjuk ugyanott 15 bűncselekmény azért nem valósult meg, mert a rendőrség (konkrét vagy járulékos) tevékenysége ezt jelenlétével meggátolta, vagy a helyzet miatt az elkövetés nem realizálódott. Arra meg biztosan nem lesz adat, hogy a kiemelt teljesítési kategóriák terén való helytállás miatt az egyéb fontos tevékenységekre, feladatokra nem maradt forrás és kapacitás stb.

Ha az egyéni, szervezeti tevékenységből a környezettel kontextusban indulunk ki, akkor látható, hogy a mérés túl sok szubjektív elemet is hordoz. Azt lehet mérni, amiről van ismeret, adat információ, és ami formalizált módon dokumentálásra is kerül. A mérést mindig elemi, validált, és a tevékenységi körbe illeszthető adatok alapján célszerű elvégezni. A teljesítménymérés, értékelés értelmezésében, kivitelezésében, a kapott „eredmények” felhasználásban, mind a szakirodalomban, mind a gyakorlatban komoly eltérések vannak.

Már az is a heterogenitást jelzi, hogy nincs konszenzus „mit és hogyan mérjünk”-ben.⁴ Az többé-kevésbé működik, hogy egyfajta megegyezéssel célkitűzések⁵ képezik az értékelés alapját és ehhez kapcsolódik a mérési, értékelési technikák alkalmazása is. Létezik kompetencia, képesség és magatartás, tulajdonság alapján történő mérés és értékelés. A gyakorlatban egyik sem homogén értékekre alapszik, a mérési kategóriák sok esetben egymással nem kompatibilisek.

Beszélhetünk kvalitatív vagy minősítő értékelésről is, ami egy egyfajta leírás is lehet, de ez a hierarchikus-bürokratikus szervezeteknél mindig valamilyen sajátos szempontok szerint történik. (Általánosan elfogadott gyengesége az, hogy fontos kérdéseket figyelmen kívül hagyhat és az így készített különböző értékelések nem mindig összehasonlíthatóak.)

A kvantitatív értékelés a mérhető tényezőkre koncentrál, a nem mérhetőkre leggyakrabban a skálás értékelést/viszonyítást használ. (A skálafokok tartalma sok esetben nem a funkcionális megfelelést, hanem az „elvárásokat”, a prejudikált eredményt tükrözi.)

Ezen túl a teljesítményértékelés formája lehet informális értékelés is, amely spontán módon történik, a vezetők állandóan figyelemmel kísérik beosztottjaik, az alárendelt szervezetek munkáját, és arról valamilyen szempontok szerint kialakított ítéletet alkotnak. Az informális értékelés gyakran szubjektív, azt a személyes kapcsolatok minősége jelentősen befolyásolja, ezért veszélyes, ha ez képezi egyéb minősítések kiindulási alapját.

A formális teljesítményértékelés a szervezet által tudatosan kifejlesztett rendszer, melynek segítségével rendszeresen, és szisztematikusan mérik és értékelik az alkalmazottakat, a szervezet „teljesítményét”. Bár a formális teljesítményértékelő rendszerben is megvan az esélye a szubjektivitásnak, de ez az értékelő rendszer az értékelt által is áttekinthető, valamint egyértelmű visszajelzést biztosít(hat).

A szervezetben az egyént, a vezetőt és a szervezetet is mérik, értékelik. (A már hivatkozott BM rendelet kompetencia térképe felsorolja az értékelés alapját képező, a rendvédelmi szervezeteknél előírt „kompetenciákat.”).

⁴Teke András: Tevékenység-eredmény-teljesítmény-hatékonyság, (Gondolatok a határőrizeti tevékenység/határőrizeti feladatot ellátó szervezetek, szervezeti egységek, egyének tevékenysége mérésének, értékelésének lehetőségeiről...) Határőrségi tanulmányok, 2000/3. szám 3/2-15/2000. (50-106. old.)

⁵Megjegyzendő, hogy a célkitűzések dokumentált megalapozottsága fontos elem a mérésnél és értékelésnél, tehát ha nem áll rendelkezésre a célkiűzéseket körülhatároló dokumentum, stratégia, minőségügyi terv, stb. akkor a célkitűzésekre való hivatkozás külön vizsgálatot igényelhet.

A méréseknél, értékeléseknél alkalmazott kategóriák sokfélék lehetnek,⁶ kialakult egy általánosan elfogadott csoportosítás:

- munkakörhöz kapcsolódó tulajdonságok:
 1. a munkakör ismerete;
 2. szakmai-tevékenységi ismeretek;
 3. ambíció;
 4. megbízhatóság;
 5. tisztesség;
 6. kreativitás;
 7. vezetői készség.
- munkakörhöz kapcsolódó eredmények:
 1. forgalom;
 2. elvégzett feladatok száma;
 3. valamely előállított mennyiség;
 4. ügyfelek;
 5. intézkedések száma;
 6. elégedett ügyfelek aránya;
 7. hibalista;
 8. rendkívüli eseteke száma.
- Munkakörhöz kapcsolódó magatartás:
 1. feladatok elvégzése;
 2. utasítások betartása;
 3. problémák jelzése;
 4. feljegyzések vezetése;
 5. berendezések karbantartása.

Maga a teljesítmény fogalom, annak egyéni és szervezeti mérhetősége már önmagában is sok kérdést vet fel. A teljesítmény helyett inkább célszerű lenne hangsúlyozni az „eredményes, hatásos és hatékony” megfogalmazást. Bármennyire is szinonimának tűnik, három különböző jelentésről van szó. Az eredményesség azt jelenti, hogy elértük a kívánt eredményt (kitűzött célt, azaz a célállapot és a tényleges teljesítés között nincs lényegi eltérés) a hatékonyság pedig azt, hogy ésszerűen alacsony ráfordítás árán (azaz jó hatásfokkal) értük el azt. Az eredményesség az elvárás teljesülését, a hatékonyság a megvalósítás gazdaságosságát, a

⁶ A felsorolásnál a „teljesítményértékelés” keresőszóra az interneten próbaszerűen megnyitott 8 oldalon, valamennyi oldalon is szereplő tényezők lettek megnevezve.

hatásosság a funkcióérvényesítés mérhetőségét, minőségét jelenti. Rendészeti példával élve, hogy a rendészeti szerv majdnem minden hatáskörébe tartozó bűnügyet felderít és majdnem minden elkövetőt kézre kerít, akkor munkája eredményes, hatásos. Ha mindezt olcsón, gazdaságosan, a rendészek/rendőrök szolgálati kompetenciáját és kapacitását jól kihasználva és szaktudásukat jól hasznosítva éri el, akkor munkája hatékony. Ha a rendészeti szerv a lehető legjobban és legésszerűbben kihasználja ugyan a rendelkezésére álló munkaerőt és eszközparkot, technikát-technológiát, de az állandó létszám- és pénzhiány, a hiányos, elhasználódott, elavult technikai felszerelés, a paradigmák által korlátozott vezetés-irányítás miatt minden erőfeszítésük csak a feladatok apró töredékének teljesítésére elegendő, akkor bár hatékonyan (jó hatásfokkal) teljesít(het)nek ugyan, de az eredményességük elvárás alatti és nem hatásos. Ebből is látható hogy nem mindegy, hogy milyen feltétel és elvárás-rendszer alapján mit, hogyan és miért szeretnénk mérni, az értékelésről nem is beszélve.

Nem mindegy, hogy mérünk vagy értékelünk, tényt rögzítünk vagy viszonyítunk! (Ezek a dolgok keverednek a rendészeti területre vonatkozó előírásokban.) A tevékenység mérése azokat az abszolút, nem származtatott adatokat, mutatókat jelenti, amelyek valamely mérték alapján változtatás nélkül mérhetők. A tevékenység mutatói önmagukban a tevékenységhez önmagához és más szervezetek tevékenységéhez csak akkor értelmezhetők, ha egységes elv és szempontok alapján, azonos bázisra, időszakra vonatkoztatva, azonos mérték alapján kerültek kimutatásra. A tevékenység még nem eredmény! Az eredmény az, amit a szervezet a meghatározott tevékenységi folyamat végső termékeként (kimenetként) abszolút értékben produkált. Ha eredményességet számítunk, akkor egyfajta összehasonlítást végzünk el, és ezeket a százalékokat pedig egymással vetjük össze. Az eredmény értékelése (lásd: eredményesség) a tevékenység abszolút adataira alapozott, azon nem származtatott mutatók vizsgálatát jelenti, amely a tevékenységi elvárások teljesülési szintjét jelzi. Ha egzakt az elvárási szint, az valamely mértékegységgel kifejezhető, akkor az eredmény hozzá történő viszonyítása csak az elvárás teljesítéséhez szükséges (maradékalan) feltételrendszer megléte esetén lehet korrekt.

A tanulmányban nem véletlenül szerepel bizonyos összefüggésekben a „teljesítmény” idézőjelben. A teljesítmény esetében is az a fontos (sokszor hiányzó) elem kerül előtérbe, mint az eredménynél: az elvárás, a cél, pontos és egzakt megfogalmazása, összevethetősége. Ha adott időre, adott feladatot, adott szempontoknak megfelelően kell végrehajtani, akkor a közel azonos feltételek szerinti eljárás egyfajta teljesítményt jelez. A teljesítmény a rendészeti tevékenység vonatkozásban az időtényező végrehajtást befolyásoló helyének, szerepének sajátos volta miatt elsősorban, mint eredmény értelmezhető. Azonos feltételek esetén a

teljesítmény értelmezése megfelelően megalapozott volna, azonban ennek hiányában elsősorban, mint szinonim kifejezés szerepeltethető (csak). Nem statisztikai értelemben a teljesítmény valamilyen számítási szempont szerint adott eredmény részösszetevőjeként értelmezhető ugyan, de egzakt módon ki nem fejezhető, és itt újabb paradoxon jelenik meg, mert az eredményeknek kellene a teljesítmény alapját képezni. Az olyan szervezetnél, ahol a jogellenes cselekmények száma alacsony, de a szervezeti struktúra uniformizált, nyilván jobb az eredményességi arány, mint ugyanolyan típusú szervezet esetében, de nagyobb jogellenes cselekményi mutatóval. A matematikai megközelítés mondhatja, hogy csak részben igaz ez az érvelés, mert kis számok esetén a kisszámú eltérés arányaiban nagyobb értékű lehet, mint ugyanaz, de nagy számok esetében. Ez is igaz, de itt jön elő az a vizsgálandó tényező, hogy az adott szervezet hogyan, mi módon, milyen ráfordítással jutott el az adott eredmény eléréséhez. A másik probléma a származtatott adatok értékelési felhasználása. A hatékonyság azokat a származtatott adatokat vizsgálja és hasonlítja össze, amelyek az abszolút mutatókra épülve a tevékenységi összefüggések elemzése során keletkeztek. Ezek a mutatók már jobban összehasonlíthatók más alanyok hasonlóképpen leképzett értékelési adataival, mert ezek már tükrözik az abszolút mutatók anomáliáiból adódható esetleg tévedéseket. A hatékonyság vizsgálata csak egységes és időszakonként időszerűsített komplex adatbázis és folyamatos elemző-értékelő munka alapján lehetséges. A hatékonyság vizsgálatának akkor van létjogosultsága, ha a tevékenység feltételeinek biztosítása összhangban van az értékeléssel!

Itt jelentkezik az a probléma, hogy az értékelési rendszer alapját képező értékhatárok az egyes értékelések közti időszakban megváltozhatnak, pl. szabálysértés, bűncselekmény kategóriákban. Az ilyen változtatások statisztikai javulást is eredményezhetnek, de a valós tartalmat eltorzítják és az összevethetőséget is nehezítik.

Összességében a BM alárendeltségben működő rendészeti (jogszabályszerűen: rendvédelmi) szervek/szervezetek mindegyike alkalmaz egységesített tevékenységmérési, értékelési eljárásokat. Ezen technikák módszerválasztéka strukturált, megtalálhatók bennük az egyszerű statisztikai adatok, adatösszesítések, adat-összehasonlítások, de gyakori az ún. származtatott, valamely matematikai művelet elvégzésével kapott adatok, értékek, és ezek „súlyozott” alkalmazása is. Általánosságban elmondható, az értékelések alapját döntően a statisztikai adatok (önmagukban) összeállítása képezi valamely, előjáró által meghatározott, vagy a gyakorlatban elfogadottá vált szempontrendszer alapján úgy, hogy azok éves (féléves, időszakos) tendenciák %-os kifejezésére alkalmasak legyenek.

Általános vélemény, hogy a csak statisztikai alapú mutatókat „abszolutizálni nem csupán szakmai tévedés, hanem a társadalom, a közvélemény és egyben önmagunk becsapása.”⁷

A mérés és annak eredményei felhasználásának markáns meghatározója a szervezeti kultúra és a vezetési kultúra. Szervezeti kultúra a látható és rejtett értékek, folyamatok generálásával, körülhatárolható szervezeti és működési állandóság esetén alakul ki és visszahatással van magára a működésre. A vezetési kultúra esetében a hierarchikus függőség jellege meghatározó szerepet tölt be az értékelési folyamatban. A tevékenység során célszerű megvizsgálni a részösszeteveket is, így a teljes folyamatmechanizmust (vezetési folyamat, egyes részfolyamatok összhangja, kapcsolata, egymásra épültsége, döntési folyamatok, vezetés-végrehajtás összhangja, feltételrendszere, stb.) is. Minél komplexebb egy értékelési folyamat, annál nagyobb szerepet kap benne az egyén, a hozzá kötődő elemi adatok. Ez egy újabb paradox helyzetet jelent az olyan méréseknél, ahol a szervezeti mutatók egyfajta prioritást élveznek a megítélésben.

A mérési módszerek, technikák más szempontú felsorolására természetesen több változatot is be lehetne mutatni, azonban a lényeg a reális, folyamatkövető, komplex, a szélsőségeket kiküszöbölő, környezetével és saját kategóriájával viszonyítható funkcionális értékelések végzése. Ehhez az elvárásokon túl fontos ismerni a környezet alakulását, a szervezeti működés, kultúra helyzetét és a funkcionális megfelelés folyamatba illesztett kritériumait.

Itt érkezünk el a címben jelölt összefüggések mérés oldaláról történő megítéléséhez. Mi alapján kerül körülhatárolásra egy szervezeti kompetencia vagy képesség? Mérhető a kompetencia és képesség? Ha igen, akkor a fejlesztésük is megalapozható, követhető és tervezhető. A fenti mérési anomáliák valószínűsítése azonban azt jelzi, hogy kompetencia- és képességtervezés, és fejlesztés egyéni és szervezeti szintű (az ágazati szintről nem is beszélve) megvalósítása nem mindig köthető a mérésekhez. Tehát célszerű lenne a rendészeti kompetencia- és képességtervezés és fejlesztés, mérésekhez kötését és validálását konszenzusos alapon megoldani, a jelenlegi mérési és értékelési szempontok, technikák és főleg filozófiák átértékelését végrehajtani. Ha mindez rendelkezésre áll, akkor a konkrét kompetenciák és képességek értelmezése a jelenlegitől eltérő módon, de kezelhetően megvalósítható lesz.

⁷ Dános Valér: Mérhető-e a rendőri munka hatékonysága? Rendészeti Szemle 1992/4. (42. old.).

2. Konkretizált képességek?

A rendészeti képességek éppen hatályos, nyíltan hozzáférhető, hosszú távra tervezett, stratégiai alapokon nyugvó, folyamat- és rendszerszemléletű megfogalmazását dokumentumokban nem sikerült előtalálni. Az általános politikai és szakpolitikai nyilatkozatok, dokumentumok is inkább feladatrendszerként említenek. (A tanulmány 2. és 3. pontjában elméleti síkon, általánosságban kerültek megjelölésre a kompetenciák és képességek, s hogy ezek közül melyik, és hogyan vagy milyen mértékben vonatkoztatható a rendészetre, a határrendészetre, nem sikerült elvi vagy dokumentum-szinten körülhatárolni.) Ezért analóg-párhuzam segítségével kísérlet történik a rendészeti képességek elméleti beazonosítására.

Bár a magam részéről következetesen támogatom a katonai és rendészeti probléma el- és körülhatárolása differenciált megközelítését, azt tapasztalom, hogy a katonai szemlélet a vezetői gondolkodásban a rendészet területén továbbra is stabilan tartja magát, bizonyos elemei változatlan formában kerültek átvételre és kivitelezésre. Elég ehhez pl. a 118/2011. sz. BM OKF Főigazgatói Intézkedés 1. számú mellékletét képező, Katasztrófavédelmi Műveleti Szabályzat, 2011. II. fejezet: A katasztrófavédelmi műveletek vezetése, 6. és 7. pontját, „A parancsnoki munka sorrendje,” illetve „A parancsnoki munka tartalma” című részt áttekinteni. A munkamódszer és a szemlélet kölcsönösen hatnak egymásra. Ha ez előírás kategóriába tartozik, akkor az eredményt is befolyásolja. Ez megnyilvánul többek közt pl. a rendőrségi csapaterő határrendészeti alkalmazásban is, amely funkcionális megközelítés alapján logikus lenne, ám a határrendészeti rendszerillesztés kivitelezése már túllépi a csapaterő rendszerműködésben betöltendő funkcióját és az egész rendszerműködést egy más szemlélet irányába „tolja el”, ezzel a rendszer jellegét felülírja, ami diszfunkcionális működéshez vezethet.

A gondolkodásmódból kiindulva nézzük meg, hogy a katonai képességek megfogalmazása támpontot tud-e adni a rendészeti képességek problémakörének megközelítéséhez?

Ehhez egy, átfogó megközelítést veszünk alapul:⁸ *„A katonai képesség fogalmának meghatározása országonként eltérhet, de abban egyetértenek a definíciók, hogy a katonai képesség egy kívánt katonai cél vagy hatás elérését teszi lehetővé. Az egyes fegyveres erők ugyanakkor különféleképp értelmezhetik a katonai képesség elemeit. Míg például a magyar*

⁸ NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont elemzések–2012/14, SVKK Elemzések 2012/14© Csiki Tamás, Németh Bence, Tóth Péter, A többnemzeti katonai képességfejlesztésről a Közép-európai Védelmi Együttműködési Kerekasztal kapcsán, (1-2. old.)
http://www.mat.hu/hun/downloads/docs/SVKK_Elemzesek_2012_14.pdf

definíció (98/2009. (XII. 11.) HM utasítás a honvédelmi tárca védelmi tervező rendszere felső szintű tervezési szabályainak alkalmazásáról.), a *NATO-fogalom* (2009 Chiefs of Transformation Conference Final Analysis Report 2009. Norfolk, Virginia USA, p. A-15) szerinti elemeket (*doktrína, szervezet, humán, hadfelszerelési és infrastrukturális feltételek, kiképzettség, interoperabilitás* - Doctrine, Organisation, Training, Material, Personnel, Leadership, Facilities and Interoperability (DOTMPLFI)) használja, addig az *Amerikai Egyesült Államok hadereje* (Department of Defence Dictionary of Military and Associated Terms Amended through 9 June 2004, 330 o.) a *haderőstruktúrát, a modernizációt, a készenléletet és a fenntarthatóságot tartja a katonai képesség részeinek. Jelenleg a többnemzeti együttműködés közkeletű elnevezése a „kéességek csoportosítása és megosztása” (Pooling&Sharing - P&S) – mely a NATO-ban Smart Defense kezdeményezésként, az EU-ban a ghenti folyamatként ismert. A többnemzeti együttműködésnek négy fő fajtáját* (Jean-Pierre Maulny, Fabio Liberti: Pooling of EU Member States Assets in the Implementaion of ESDP. Brussels, 2008, European Parliament; Bastian Giegerich: Budget Crunch: Implications for European Defence. Survival, Vol 52, No. 4. 2010. 87–98. o.) *különböztethetjük meg: (...)*

- 1) Kéességek megosztása (*sharing of capabilities*).
- 2) Kéességek csoportosítása (*pooling of capabilities*).
- 3) Csoportosítás beszerzésen keresztül (*pooling through acquisition*).
 - a. Közös beszerzés (*joint acquisition*).
 - b. Eszköz közös kifejlesztése (*co-development*).
- 4) Szerep-és feladatmegosztás (*role and task sharing*)”.

A fentiekből a védelmi tervezést szabályozó dokumentumban⁹ található katonai képességekre vonatkozó, hazai megfogalmazást veszünk példának:

„g) katonai képesség: a haderő egyes szervezeti elemeinek vagy azok csoportosításának azon tulajdonságai, amelyek lehetővé teszik egy adott képesség létrehozását, fenntartását és alkalmazását. Egy katonai képesség létezése több, egy adott képességhez szükséges valamennyi összetevő (doktrína, szervezet, humán, hadfelszerelési és infrastrukturális feltételek, kiképzettség, interoperabilitás) meglétét feltételezi, amely biztosítja a kívánt katonai hatás elérését valamennyi képességre vonatkozóan;

h) képesség-/szervezettefejlesztési program: a program eredményeként a meglévő, átalakítandó, vagy létrehozandó képesség – vagy a képességet hordozó katonai szervezet/szervezetek

⁹ A honvédelmi miniszter 98/2009. (XII. 11.) HM utasítása a honvédelmi tárca védelmi tervező rendszere felsőszintű tervezési szabályainak alkalmazásáról, HONVÉDELMI KÖZLÖNY, CXXXVI. ÉVFOLYAM 19. SZÁM, 2009. december 29. 1551-1562. old.
<http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/13/PDF/2009/19.pdf> (Letöltve: 2016.12.19.)

összetétele, állománya és felszerelése – kerül kialakításra, fejlesztésre, mely által a katonai szervezet/szervezetek alkalmassá válik/válnak a kitűzött képességek megjelenítésére és hatásos alkalmazására (egy képesség megjelenése köthető egy konkrét, több vagy valamennyi szervezeti elemhez);”

Ebben egyértelműen az áll (g. pont), hogy a képesség olyan, szervezeti kategóriákhoz köthető tulajdonság, amely „lehetővé teszi egy adott képesség létrehozását, fenntartását és alkalmazását.” Tulajdonság tehát a képesség kiindulópontja. Mit jelent ez esetben a tulajdonság? A tulajdonság (attribútum): az a „valami”, amivel rendszer egy elemét (személy), vagy az egész rendszert (szervezet) leírhatjuk, és ami alapján az elemek és a rendszerek megkülönböztethetők a többi elemtől és rendszertől. A tulajdonság mérése elsősorban magában az előfordulásában realizálódik. A tulajdonság-előfordulások összessége tulajdonsághalmazt képez, amely megfelelő rendezési szempontok alapján tulajdonságrendszerre fejleszhető. A tulajdonságrendszerek „típus” szerint kategorizálhatók. Az azonosított, leírható elem- és rendszerszintű tulajdonsághalmazok és rendszerek konkrét és értelmezhető értéket képviselnek, a kompetencia és képesség összetevői, amelyek egy adott időpillanatban egzakt módon behatárolhatók, hosszú távon általános értelemben megnevezhetők. Ha a tulajdonságok mérése megismételhető és a mérési/viszonyítási értékek viszonylag állandó képet mutatnak, akkor konstans tulajdonságokról van szó, amelyek a kompetencia és képesség esetében már komponens szinten értelmezhetők. A katonára jellemző tulajdonságok egy része vonatkoztatható a rendészre/rendőrré is, de az adott alaptulajdonságok rendszerint azonos komponensként jelennek meg, ami a „típus”-t mindig azonosítja.¹⁰

A fentiekben leírt katonai képesség(ek) létezéséhez szükséges tulajdonságok és feltételek körülhatárolása logikus és érthető. A képesség létezésének egyik feltételeként a szervezet kerül megnevezésre, ugyanakkor a h. pontban a képesség-/szervezetfejlesztési programot definiálja és a képességet, valamint a szervezetfejlesztést azonos szintre emeli. Ez nem mindenben konvergál a logikai megközelítéssel, de rendszerszinten kezelhető, ráadásul ez elfogadott gyakorlat is.

¹⁰ Teke András: Paradigmák fogságában, avagy katonából rendőr? Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara Honlapja, <http://www.szvmszk.hu/index.php?pg=publikaciok>
http://www.szvmszk.hu/files/images/Orszagos/Szakmai_Kollegium/publikaciok/Katonabol_rendor.pdf
(2013.június 18-án feltöltve).

Az eddigiekben nem volt szó a katonai kompetenciákról, így az alábbiakban egy komponens alapú megközelítéssel kíséreljük meg a körülhatárolás pontosítását.¹¹

„Klasszikus felfogás szerint a katonai erő az államhatalom kemény komponenséhez sorolható, amely képes erőszakot (erőt) alkalmazni egy másik fél ellen, valamint rendelkezik a megsemmisítés különböző képességével. Tehát a katonai erő az államhatalom egyfajta képessége, amelynek számos feladatnak kell megfelelnie. (...) A feladatok közé sorolható: az ország területének védelme más országokkal szemben; terrorista szervezetek elleni harc; nem katonai jellegű konfliktusok során kompromisszumok kikényszerítése; a fegyveres-lázadócsoporthoz elleni fellépés; békefenntartó és humanitárius műveletek végrehajtása; a gazdasági szankciók érvényre juttatása; az ország képviselése; a közrend fenntartása. (...)

A védelmi képességeket jelentős mértékben meghatározzák a katonai erő létrehozásának feltételei.(...) Összességében a katonai erőt meghatározza az állam ereje és képessége. A katonai erőt az alapvető forrásokon kívül meghatározza a hatékonysága, amely abból vezethető le, hogy a forrásokat milyen mértékben használják ki. A hatékonyságot számos tényező befolyásolja, többek között a vezetés és az irányítás minősége, a kiképzettség szintje, az állomány morálja, az alkalmazási elvek (doktrínák), a fegyverzet és a felszerelés minősége, valamint az a technológiai tudás, amelyek a fegyverzet magasabb szintű alkalmazásához szükségesek.”

A megszokott intézménykeretű és feladatalapú gondolkodás példáját találjuk egy 2016-ban kiadott HM utasításban¹², amely az egyébként is végrehajtandó feladatokat célkitűzések formájában, aktuálpolitikai indoklással tünteti fel. A feladatok egyben képességként jelennek meg. „2. § A honvédelmi szervezetek 2016. évi fő célkitűzései:

1. a Kormány által kihirdetett, a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kezelése érdekében, az államhatár őrzésében, az államhatár rendjét közvetlenül veszélyeztető konfliktushelyzet és a tömeges méretű migráció kezeléséhez szükséges intézkedések végrehajtásában, valamint az államhatár rendje ellen irányuló erőszakos cselekmények elhárításában való közreműködés kiemelt feladatként történő biztosítása;

2. a szövetségi igények és hazai elvárások figyelembevételével, illetve az ország teherbíró képességével arányosan a nemzetközi válságkezelésben, a nemzetközi béke és biztonság

¹¹ Nemzetbiztonsági Szemle MMXIII/I, (97-105. old.) Külön lenyomat, NKE Nemzetbiztonsági Intézet, A biztonság és a biztonságpolitika katonai elemei, (A biztonsági tanulmányok új korszaka), Dr. Vida Csaba, (101-102.old.) http://uni-nke.hu/uploads/media_items/a-biztonsag-es-a-biztonsagpolitika-katonai-elemei.original.pdf (Letöltve: 2016.12.27.)

¹² 3/2016. (I. 22.) HM utasítás a honvédelmi szervezetek 2016. évi fő célkitűzéseinek és fő feladatainak, valamint a 2017-2018. évi tevékenysége fő irányainak meghatározásáról, http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A16U0003.HM×hift=ffffff4&xtreferer=00000001.TXT (Hatály: közlönyállapot (2016.I.22.), (Letöltve: 2017. 01.04.)

fenntartásában, a fegyverzet-ellenőrzésben történő részvétel, valamint a katasztrófavédelmi feladatokban történő közreműködés biztosítása.” (Csak az első kettő került kiemelésre.)

A jogszabály szerkezete:

2. § A honvédelmi szervezetek 2016. évi fő célkitűzései (összesen 33 pont);
3. § A honvédelmi szervezetek 2016. évi fő feladatai (összesen 58 pont);
4. § A honvédelmi szervezetek 2017-2018. évi tevékenységének fő irányai (összesen 28 pont);
5. § (1) A HM részfeladatait és azok végrehajtásának ütemezését a Honvédelmi Minisztérium 2016. évi Intézményi munkaterve (a továbbiakban: HM Intézményi munkaterv) határozza meg. (2017. március 31-én hatályát veszti). A jogszabály logikája egyértelmű: célkitűzések meghatározása, ez a szakpolitika, doktrína, stratégia alapján szerves megoldás. A fő feladatok viszont megelőzik a tevékenység fő irányait, ami a hierarchikus gondolkodásban komoly értelmezési és lényeglátási kérdéseket vet fel.

A konkrét katonai képességek felsorolása a tanulmányban mindeddig nem történt meg. Erre kísérlet egy megközelítés,¹³ amely a szárazföldi haderőnem helyével és szerepével, feladataival foglalkozik különböző helyzetekben:

„A katonai műveleti hatékonyság: A katonai műveletek milyenségét, illetve minőségét az azokat végrehajtó (megvalósító) katonai erő, szervezeti-, humán-, technikai- és technológiai jellemzőin alapuló katonai képességei határozzák meg.”

„Tudományelméletileg értelmezett katonai képességek: Bevethetőség; Mobilitás; Hatékony harci és harci támogató képesség; A csapatok és az infrastruktúra túlélőképessége; Korszerű (automatizált) vezetési, irányítási és információs rendszer; Fenntarthatóság és korszerű logisztika.”(...) A szárazföldi haderőnem képességei: – figyelemmel a katonai műveleti lehetőségekre – elvileg azonosak, a haderőnemet alkotó szárazföldi csapatok harcképességével! Harcképességi mutatók: A csapatok feltöltöttsége; A csapatok kiképzettsége; Az anyagi-technikai ellátottság színvonala; A személyi állomány morális állapota; A vezetés színvonala.”

Az előadás szerzője (13. sz. lábjegyzet) felhívta a figyelmet a változások kezelésére, amely kihatnak a csapatok képességeinek jövőbeni alakítására. *„Technológiai és műveleti nyitás a képesség-specializált, digitalizált alapú harci-, harci támogató-, valamint harci kiszolgáló*

¹³ A szárazföldi haderőnem helye, szerepe, illetve feladatai háborús- és nem háborús katonai műveletekben, (Előadás a doktori képzés részeként 2007. 03. 05-n, „A hadtudomány általános elmélete” tantárgy órarendje alapján) Előadó: Prof. Dr. Szendy István ezredes, CSc. egyetemi tanár, oktatási dékán-helyettes www.zmne.hu/dokisk/hadtud/szarazfold.ppt (Letöltve: 2017. 01.04.)

támogató képesség felé. Robotizált, precíziós fegyverek meghatározó jelentőségű alkalmazása. A műveleti és szervezeti mobilitás-képességének jelentős mértékű és méretű megnövelése.”

A szervezeti szintekhez kötődő műveletek végrehajtásához az adott szervezetnek bizonyos sajátos képességekkel kell rendelkezni. A szárazföldi képességek mellett most nézzük meg a légiereire vonatkoztatott elveket!

Ha képesség alapú légiereőről beszélünk,¹⁴ a következő képességek megléte tűnik relevánsnak: *„Felderítési képesség; Légtér ellenőrzés képessége (légvédelmi képesség); Csapásmérő képesség; Szállítási képesség; Elektronikai (információs) hadviselési képesség; Légi utántöltési képesség; Kutatási, mentési képesség; Vezetési, irányítási képesség; Megfelelő haderőnemi és fegyvernemi arányok; Operatív vezetés; Egységek, alegységek önálló tevékenységének képessége; Szervezeti elemek integrálhatósága.”*

Ahhoz, hogy a Magyar Honvédség hatékonyan részt tudjon venni a Magyar Köztársaság fegyveres védelmében, valamint a NATO műveletekben, az alábbi képességekkel kell rendelkeznie: *„A stratégiai környezet változásaihoz való alkalmazkodás képessége; A gyorsan változó harcászati, hadműveleti helyzetre való reagálás képessége; A kijelölt erők magas fokú készenléte; Többnemzeti, összhaderőnemi környezetben való tevékenység, interoperabilitás; Harc hatékony megvívása, erők védelme és megóvása; Hálózat-központú környezetben való alkalmazás képessége; Hatékony felderítés, információszerzés és csere; Telepíthetőség, mobilitás; Hosszú távú fenntarthatóság, többnemzeti logisztikai támogatás; Képesség a lakossággal és civil szervezetekkel, való együttműködésre.”¹⁵*

Nemzeti feladatokkal összefüggő képességek: *„Légi felderítési képesség; Harcászati légi vezetés, irányítás; Légvédelmi képesség (repülő, légvédelmi rakéta, légi vezetés, irányítás); Harci támogató képesség; Légi szállítási képesség; Légi utántöltési képesség; Kutatás-mentés; Elektronikai hadviselés képesség.”¹⁶*

Szövetségi küldetéssel összefüggő képességek, követelmények: *„Felderítés, hírszerzés; Vezetési, irányítási képességek; Integrált, kiterjesztett légvédelem; Légi támadás; Légi támogatás; Légi szállítás; Légi utántöltés; Kutatás-mentés; Aktív, passzív védelem; Szilárd együttműködés; Információs hadviselés; Hálózatközpontú hadviselés; Mobilitás; Hadműveleti hatékonyság.”* Az eddigiek alapján az MH Légierő képességfejlesztésének főbb területei az alábbiak: *„A szervezet kialakítása, korszerűsítése (struktúra, méret, irányítás); Működési*

¹⁴ A képesség alapú légiereő jellemzői, a MH Légierő képesség összetevői, http://www.repulestudomany.hu/folyoirat/2009_1/2009_1_Luko_Denes.html (Letöltve:2016.12.28.)

¹⁵ U.o.

¹⁶ U.o.

feltételek biztosítása (humán erőforrás, anyagi-technikai erőforrás, ellátás, logisztika, kiképzés, felkészítés); Műveleti képesség (hadműveleti képesség, hadműveleti vezetés, információs rendszer, légi vezetés, irányítás) fejlesztése.”¹⁷

1.1 A katonai képességek problematikájának megközelítése alapján célszerű megvizsgálni, hogy rendészeti vonatkozásban a fentiek alkalmazható modellnek tekinthetők-e.

1.2 Kompetenciákban és a kompetencia komponenseként értelmezett képességek szintjén célszerű gondolkodni, mert az egyéb, szervesen nem illeszthető komponensek a rendszerértelmezést torzíthatják. Megítélésem szerint beszélhetünk rendészeti kompetencia rendszerről is, amelynek funkciója, hogy keretet adjon annak az ismeret/tudás, képesség, attitűd viszonyrendszernek, amelyet a szervezet előírhat, elvárhat egy adott munkakört betöltő munkatárstól, napi és funkcionális tevékenységének vonatkozásában, a vezetőtől a hatékonyság biztosítása érdekében és a szervezetnek a kimenetek garantálásában.

1.3 A kompetencia rendszer összekapcsolódva más szakmai, funkcionális rendszerekkel és kiemelten a HR rendszerekkel, válhat hatékonyá, mert az SZMSZ-ben, munkaköri leírásokban megfogalmazott funkciók, feladatok a hozzárendelt kompetenciák alkalmazása során valósulnak meg. A tudatos fejlesztéshez elengedhetetlen, hogy beazonosításra kerüljenek az elvárások teljesítéséhez szükséges kompetenciák, és a fejlesztés azokra a kompetenciákra koncentráljon, amelyek alkalmazása elmarad az elvárt szinttől.

A kompetenciák vizsgálatánál fontos a funkció, a tevékenység-működés (megvalósítás), a forrásbiztosítás és felhasználás, a szervezeten belüli kapcsolatrendszer, a szervezetek közti kapcsolatrendszer, a nemzetközi kapcsolatrendszer, a szervezeti kapcsolatok környezeti illesztése, az alkalmazott technika, technológia és ennek alkalmazási hatékonysága, a vezetés, irányítás, szakirányítás, a tervezés, fejlesztés, innováció, stratégiai gondolkodás, a szervezeti és tevékenységi szabályozás és mindezek eredőjeként a szervezeti, intézményi működés viszonyrendszerét strukturáltan, az egyes részrendszerek kontextusában értelmezni.

Ha a fenti logika alapján, funkcionálisan történt a szervezet kialakítása, akkor a működéséhez szükséges kompetenciák a funkcionális megfelelést szolgálják, ha a fentiektől eltérően létrehozunk valamely szervezetet vagy intézményt, akkor mindent utólag kell illeszteni a szervezethez, ami diszfunkcionális és inkompetens megoldásokat generálhat.

¹⁷ U.o.

A kompetenciák esetében célszerű négy alapkompenciát¹⁸ elkülöníteni: a *szakmai kompetenciákat* (ismeretek, készségek), amelyek az adott szakképesítésben, beosztásban jellemző munkafeladatok elvégzésére való képességet, alkalmasságot jelentik, a *személyes kompetenciákat* (adottságok, jellemvonások, értelmi és érzelmi viszonyulások), amelyek megléte elősegíti a munkatevékenység hatékony és eredményes elvégzését, a *társas kompetenciákat*, amelyek a munkatársakkal, illetve az ügyfelekkel való közvetlen kapcsolatot, a velük összefüggő tevékenységeket, különösen az együttműködés, a kommunikáció és a konfliktuskezelés milyenségét leíró jellemzőket jelentik, a *módszerkompetenciákat*, amelyek a munkatevékenység során a személy munkastílusára, problémamegoldására jellemzőek, leírják a személynek a munkafolyamat meghatározásában játszott szerepét, a munkatevékenységhez való viszonyát. A szakmai, személyes, társas és módszerkompetenciák analógiája és katonai képességek módszertani megközelítése alapján kíséreljük meg a határrendészet és a közbiztonság vonatkozásában a kompetencia/képesség-összefüggéseket azonosítani.

1.4 A 26/2013. (VI. 26.) BM RENDELET 8. SZ. MELLÉKLETE, A SZERVEZETI MŰKÖDÉS TELJESÍTMÉNYMUTATÓI

1.4.1.1 *III. Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv szakmai tevékenységét értékelő teljesítménymutatók összevetése a kompetenciák vonatkozásában érdekes képet ad. A felsorolt elemek egyben feladatot is jelentenek.*

<p>1. közrendvédelmi terület</p> <p>1.1. intézkedések eredményessége</p> <p>1.2. intézkedések jogszerűsége és szakszerűsége</p> <p>1.3. járőrszolgálat hatékonysága, reagáló képessége</p> <p>1.4. szolgálatszervezés színvonala</p> <p>1.5. őrzés-védelem színvonala</p> <p>1.6. csapaterős alkalmazás hatékonysága, reagáló képessége</p> <p>1.7. csapaterős alkalmazás jogszerűsége és szakszerűsége</p> <p>1.8. a biztosítási feladatok végrehajtásának</p>	<p>5. határrendészeti terület</p> <p>5.1. járőrszolgálat intenzitása, reagáló képessége, eredményessége</p> <p>5.2. járőrszolgálat során tett intézkedések eredményessége</p> <p>5.3. határellenőrzési tevékenység jogszerűsége és szakszerűsége</p> <p>5.4. határforgalom ellenőrzés schengeni megfelelése, eredményessége</p> <p>5.5. szolgálatszervezés színvonala</p> <p>5.6. az útlevélkezelői tevékenység színvonala, eredményessége</p> <p>5.7. idegenrendészeti intézkedések</p>
--	---

¹⁸ <http://slideplayer.hu/slide/2044070/> (Letöltve: 2017.01.04.)

<i>szakmai színvonala</i> 1.9. a szolgálatparancsnoki rendszer szervezettsége, működésének szakszerűsége, eredményessége	<i>jogszerűsége, szakszerűsége, eredményessége</i>
---	--

1. sz. Összehasonlító táblázat

Mutatókról van szó: *eredményesség, jogszerűség, szakszerűség, intenzitás, képesség, színvonal* fogalmak szerepelnek. Ezek egymással is nehezen szinkronizálhatók. Arra nincs konkrét utalás, hogy a stratégiai (BM, ORFK), taktikai (MRFK), vagy operatív (RK) szintről van-e szó. Ez azért is érdekes, mert bizonyos tevékenységek bizonyos hierarchikus szintekhez kötődnek. A közrendvédelmi terület és a határrendészeti terület az 1. sz. táblázatban összehasonlítható módon került megjelenítésre. Tekintve, hogy a jelenlegi határőrizeti feladatok humán-erőforrás bázisát alapvetően a csapaterős megoldások képezik, feltételezhető, hogy önálló határőrizeti rendszerről sem beszélhetünk, inkább a közbiztonsági rendszer egy sajátosan működtetett alrendszeréről van szó, ahol a szakmai, személyes, társas és módszerkompetenciák nem rendszerspecifikusan jelennek meg. Ebben az esetben, mint részrendszeri funkcionális határrendészeti képességekről folyamat- és rendszerszemlélet alapján lehet-e beszélni? Ugyanakkor az a kérdés is felmerülhet, hogy a közrendvédelmi területre jellemző mutatók meghatározása a valós képességekkel összefüggő teljesítésről ad-e képet. A katonai kompetencia, képesség kapcsán egyfajta kiindulás a „tulajdonság” volt. A rendészek, rendőrök esetében ezek a tulajdonságok egyszerre lehetnek általánosak és a 26/2013. (VI. 26.) BM rendelet 8. sz. melléklete, a *Szervezeti működés teljesítménymutatói részben* elkülönítve felsorolt szakterületi mutatók = feladatok közti eltérés alapján specifikusak. A határrendészet vonatkozásában az idegenrendészeti intézkedések nevesítése „Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv” hangsúlyozása mellett ellentmondásos, mert az idegenrendészeti intézkedés nem kizárólagos határrendészeti feladat. A tevékenységi mutatók alapján markáns különbség nem mutatható ki a határrendészeti és közbiztonsági tevékenység, illetve az ehhez szükséges képességek közt. Mindez a rendszertani diszfunkció feltételezett meglétét erősíti.

Ezek után adja magát az újabb kérdés, hogy milyen rendészeti/rendőrségi kompetenciákról és képességekről beszélhetünk?

Mindenekelőtt a rendészet funkcióját (*Rendészeti funkciók: a jelenlét és örökös, a legitim fizikai erőszak alkalmazása, az információszerzés és a rendészeti hatósági jogalkalmazás*¹⁹)

¹⁹ Finszter Géza: A rendészeti funkciók és a határőrség integrációja (18. old.)
<http://www.pecshor.hu/periodika/2007/VII/finszter.pdf> (Letöltve: 2016.10.13.)

indokolt politikailag, szakmailag, rendszertanilag, összefüggés-tartalmilag tisztázni és jogszabályi szinten is meghatározni. A funkciókból célszerű a feladatrendszert levezetni és nem fordítva.

Célszerű egyértelműen elhatárolni a képesség és lehetőség fogalmakat. Ha egy szervezet rendelkezik valamilyen kritériumoknak megfelelően felkészített és felszerelt állománnyal, ehhez technikai és technológiai infrastruktúrával és az eddigi feladatai mellé felkészül valamely új feladat ellátására, az nem jelenti automatikusan a képességei növekedését is, mert ha ezt nem tudja a többi képességgel párhuzamosan, időben és térben azonos és eltérő pozícióban is gyakorolni, akkor a megvalósítás csak valamely már meglévő képesség rovására történhet. Az ilyen jellegű feladatbővítés nem tekinthető érdemi képességbővítésnek. Ahhoz, hogy rendészeti szinten a képességek realizálhatók legyenek, elsősorban stratégiai és taktikai szinten a döntési képességeket, taktikai és operatív szinten a végrehajtási, kivitelezési képességeket célszerű kiemelten kezelni, fejleszteni. Olyan alapképességekben célszerű gondolkodni, amelyek keretet adnak a megfelelésnek, a fenntarthatóságnak és a fejlesztésnek. Ilyen például a *folyamat (rendszer) képesség*, amely a rendszerműködés, illetve egy-egy folyamat egészének a képessége, amely a „végtermék” kritikus/fontos megfelelőségét garantálja. A folyamat (rendszer) képességnek két értelmezése is ismert, az egyik a funkcionális elvárásokkal való középértékű konvergálás, a másik a korrekciós kiigazítás. (A rendészeti működésben mindkettő működik a gyakorlatban.) A másik alapképesség a *minőségképesség*, az egész rendszerre, szervezetre, azok működésének, az érdekeltek és érintettek teljes körére kiterjedő megfelelőségen alapuló elégedettség (minőség) biztosítása. A harmadik alapképesség az ágazati (szektor), szervezeti szinten a „3C”²⁰ rendszerszintű érvényesítése és a folyamatokba való beágyazása.

A rendészeti képességek közül meghatározó a folyamatos alkalmazhatóság, elérhetőség, rendelkezésre állás (készenlét, készség), integrált felkészültség és tevékenységbiztosítás, mobilitás, együttműködési képesség, rugalmasság, képességadaptáció, szervezeti-szakmai tudásmenedzsment működtetése, változáskezelés, innovativitás és döntési relevancia.

Ezek olyan képességtípusok, amelyeket „meg kell tölteni” rendészeti és rendőrségi tartalommal.

A hosszú felvezetés után méltán felvetődik a kérdés, hogy csak ennyire telik? Természetesen lehetne sokkal bővebben is írni a dolgokról, de ezek azok az alapképességek, amelyek elérése esetén a funkcionális működés feltételei is teljesülnének. Amíg a hosszú távú tervezés

²⁰ Kommunikáció, koordináció, kooperáció.

rendszere a jelenlegi formában működik, addig a képességeket befolyásoló jelenségek úgy termelődnek újra, hogy a meglévő problémákat még beágyazottabbá teszik.

3. Rendészeti képességtervezés és fejlesztés

Ha tudjuk, hogy adott pillanatban hol vagyunk és szeretnénk onnan valahova eljutni, és azt is tudni véljük, hogy hova, akkor minimum ismerni kellene az oda vezető utat, a módot az út megtételéhez, a szükséges időt, feltételeket, forrásokat és azt, hogy az út megtétele során a beérkezéskor mit szeretnénk elérni. Egy ismeretterjesztő előadáson nagyjából így lehetne megértetni a stratégiai gondolkodás lényegét. Egy tudományos tanulmányban ki kellene fejteni a stratégiai filozófia, gondolkodás, szemlélet lényegét, a stratégiaalkotás, stratégiai tervezés, stratégiakészítés lényegét, a stratégiai, a taktikai és operatív szintek kapcsolatát. A stratégiai célok elérésének egyik feltétele a megfelelő kompetenciák és képességek megléte. Ha stratégiát készítünk, akkor a cél elérésének módszertanát is kiemelten kellene kezelni, azaz a képességeket meg kell tervezni és az elvárások szintjére hozni. Ha rendszerekről van szó, akkor a rendszerkomponensek helyét és szerepét külön kell vizsgálni.

A stratégiagyártási dömping közigazgatási és rendészeti területen 2004-től megindult Magyarországon is, majd később látványosan abbamaradt.

A biztonsági, rendészeti képességtervezés és fejlesztés gondolata az akkori tervezetekbe bedolgozásra került, de a realizálás elmaradt. Időközben alapjaiban módosult a stratégiai szemlélet kormányzati szinten is, amely a deklaratív megoldásokat preferálja. A 38/2012. (III. 12.) Korm. rendelet²¹ a kormányzati stratégiai irányításról szóló szabályozás terén szubszintek létrehozásával, a stratégiai szint átértelmezésével, az amúgy lassan meghonosodó stratégiai szemléletet alárendelte az aktuálpolitikai megközelítésnek, ami a forráskoncentráció helyett annak elaprózódáshoz, a döntési szintek szubdelegálásához vezetett.

Ez miért súlyponti kérdés? Mert a képességtervezés általános politikai, szakpolitikai, stratégiai szintről kellene, hogy kiinduljon. Ennek a feltétele és folyamánya rendészeti területen a megfelelően megindokolt rendészeti stratégiai menedzsment működtetése lenne, aminek a rendeltetését hosszú távú (10-20-25 év) vagy középtávú (5 év) stratégiai célok és az elérésükhöz szükséges tevékenységi irányok (stratégia) meghatározásában, szervezeti-működési feltételek kialakításában (a stratégiai célok megvalósítása érdekében) lenne célszerű meghatározni. Ezt „bontja le” a rendészeti taktikai menedzsment (funkcionális menedzsment) közép- és rövidtávú (1-2-3 éves) célokra vagy mérföldkövekre, akció és cselekvési tervekre és

²¹ http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200038.KOR (Letöltve: 2017.01.14.)

az elérésükhöz szükséges feltételek és tevékenységeket is meghatározza, ide kötődik a szervezés, irányítás és szabályozás: a rövidtávú célok eléréséhez szükséges feltételek biztosítása, az erőforrások el/kiosztása és felhasználásuk figyelése, az alaptevékenységek menedzselése, projektek, (egyedi) akciótervek megvalósításának menedzselése.

Végül a rendészeti operatív menedzsment, ami a vezetés, a közvetlen (direkt, az adott szituációtól függő) szervezés, irányítás és szabályozás, erőforrások hatékony helyi felhasználása terén testesül meg.

A rendészeti képességtervezés: a rendészetért felelős és a rendészetet megvalósító (funkcionális) szerveknek (döntési és kivitelezési szinteknek) folyamatosan olyan alkalmazási elvekkel, felkészítettséggel, felszereléssel, kapcsolatrendszerrel kell rendelkezniük, amely lehetővé teszi a rendészeti alkalmazás elvárt szintjét mind normál, mind az attól eltérő helyzetekben, a rendszerműködésbe való beavatkozás vagy annak alapvető módosítása nélkül. Képességtervezés izoláltan jelenleg is történik, ez tárcaszinten megjelenik, azonban a horizontális egyeztetés az intézményi szemlélet dominanciája miatt nehézkes, illetve alacsony hatékonyságú. A tervezési folyamatok irányultságát az aktuálpolitikai és szervezetpozicionáló megközelítés, a bázisalapú költségvetésre alapozott szervezetfinanszírozás adja, ami a hosszú távra kialakítandó, funkcionális egyéni és szervezeti képességek megteremtését nem támogatja. Az éves, bázis alapú költségvetés tervezése nehezen egyeztethető a hosszú távú fejlesztésekkel, így nem támogatja magát a képességfejlesztést sem.

A fejlesztési tervezés jelenleg valaminek a „rovására” történhet csak. A görgetett problémák egy alulfinanszírozott helyzetben fokozott veszélyt jelentenek, s az időleges tehermentesítés nem megoldás. A tervezés során nem kerülnek kezelésre mindig kiemelten az oksági kapcsolatok. Bonyolult tervezési helyzetben, főleg hosszú távra kivetítve nehezen ismerhetők fel a valós összefüggések, illetve a kulisszák mögötti folyamatok alakulása.

Képességfejlesztési mechanizmus integrált értelmezése (CDM, Capabilities Development Mechanism)						
Kategória		Tartalom-összefüggések				Szint
Koncepció	A követelmény kialakítása	Politikai szervezeti Szakmai ambíció	Koncepciók, stratégiák, elgondolások, akciótervek hierarchikus megjelenítése, szakmapolitika, szakmai célok. KAPCSOLATRENDSZER. AMBÍCIÓSZINTEK HARMONIZÁLÁSA. FEJLESZTÉSI MECHANIZMUSOK ÉRVÉNYESÍTÉSE. FOLYAMATOK LEÍRÁSA HOZZÁADOTT ÉRTÉK.		- Funkció-értékrend; - Térségi szerep keretei; - A folyamatok érdekeltjeinek, érintettjeinek kommunikációja-koordinációja-kooperációja; - Milyen képességek, kompetencia, kapacitás van, mi szükséges, mi lehetséges ? - A hiányok mikor, hogyan, miből pótolhatók? - Milyen megoldások lehetnek?	Politika
		Szervezeti, szakmai, minőségi képességek meghatározása				Szervezet szakma
Stratégia	Szervezeti, szakmai, mennyiségi, minőségi, kapcsolati célok	Jövőkép küldetés források	A fejlesztések forrás és kivitelezési felügyelete, értékelése (megfelelőség)		- Mit, hogyan, ki, mikor, miből? - Prioritások - Pozicionálás	Megvalósítás
Taktika (Projekt, Program)	Célok elérésének nyomon követése, biztosítása, a szükséges beavatkozások kezdeményezése	Mennyiségi (rövid távú)	Saját források	Projektok	Stratégia „lebontása” - Szinergia - Kulcsfontosságú tevékenységek (mi a legígéretesebb?) - Tervek - Kezdeményezés - Végrehajtás - Fejlesztési mechanizmusok.	
		Minőségi (hosszú távú)	Bevonható források támogatások, pályázatok, fejlesztések			

4. sz. ábra: A képességfejlesztés alapvetései

Adott rendszer vagy folyamat tervezésekor, vizsgálatakor, fejlesztésekor nem elegendő csupán a szervezetet és feladatrendszert módosítani, a hozzájuk fűződő mutatókat javítani, és ezzel látványosan (formálisan vagy informálisan) eleget tenni a folyamat (rendszer) képesség kritériumainak, hanem *célszerű integrált megközelítést alkalmazni és a rendszer, annak alrendszerei specifikációja érdekében körül kell határolni az alábbiakat (logikai megközelítés):*

- a rendszer funkciója, az általa végzendő feladatok, tevékenységek, ezen belül a fejleszteni kívánt részrendszer feladatai, tevékenységei;
- a rendszert és az adott alrendszert ért komplex hatásmechanizmus, a rendszernek és az alrendszernek az erre adott válaszai;
- a hatásmechanizmus előtti rendszer és alrendszer állapotok;
- a hatásmechanizmus következtében kialakult (új) állapotok;
- az adott állapotokhoz kötődő tevékenységi rendszerek jellemzői, eltérések a normál helyzettől;

- az előzetes tervek szerint az adott állapothelyzetben előírt tevékenységek megvalósítása;
- minden változás és változtatás dokumentálása és adott állapothoz rendelése;
- rendszer és alrendszer szintű funkcionális elemek körülhatárolása, kapcsolatmechanizmusaik tisztázása;
- funkcióhierarchia rögzítése a feladatok strukturális viszonyából kiindulva;
- funkciók és vezetési hierarchia szintek viszonyrendszere;
- feladatstruktúra hierarchikus megjelenítése;
- eseménydiagramok elkészítése (eseményáramlás, térbeli és időbeli kapcsolat);
- azon események szelektálása, amelyek a teljes rendszert érintették;
- az eseményekre adott válaszok rendszer, alrendszer és folyamatszintű kategorizálása;
- eseménykövetési leírások készítése;
- együttműködési algoritmusok készítése;
- folyamatok modellezése;
- a folyamatok szereplőinek azonosítása;
- információáramlás kapcsolata az eseményekkel és a kiváltott hatással;
- rendszer architektúra vizsgálata a komponensek folyamatalapú viszonyrendszerében;
- fejlesztési elgondolások strukturálása;
- követelményspecifikáció rögzítése;
- stratégia pontosítása;
- szervezeti célok validálása;
- rendszerfunkciók korrekciója;
- folyamatok újrendezése;
- feladatok ismételt pontosítása;
- forrásbiztosítás – dokumentálás – rendszerpróba - visszacsatolás= PDCA-ciklus.

A rendészeti képességek fejlesztése esetében is az **AMBÍCIÓSZINT**, a **KOMPETENCIA** és a **KAPACITÁS** viszonyrendszere határozza meg a várható eredményt. Ez többlépcsős folyamat, amelynek első lépése a fejlesztési kényszer felismerése és elfogadása és szakmailag megalapozott politikai akceptálása.

4. Befejezés

A kompetenciák a döntés és kivitelezés megalapozói. Minden kompetencia egyben komponens- és képességrendszer is. Ebből következik, hogy a kompetenciák, képességek fejlesztése motívumrendszereik és komponensrendszereik integrált fejlesztésével valósítható csak meg, amelynek feltétele azok átfogó ismerete. Minden a funkcióból indul ki. *A rendészeti képességfejlesztés is elsősorban komponens szemlélettel lehet képes eredményt elérni.* A rendészeti kompetenciák, képességek igazi próbája az lehet, ha döntési szinten sikerül a paradigmáktól megszabadulva valós, működő, funkcionális és értékalapú rendészeti kompetenciarendszert (elvárás szinten) kialakítani, fenntartani és fejleszteni. Maga a képességtervezés és fejlesztés körülhatárolása és megvalósítási módszertana már egy másik tanulmány tárgya lehet(ne).

Deák József

**Határőrizeti és testületi modernizációtól a mai népvándorlás
határrendészeti kezeléséig: a határrendészeti tisztképzés
negyedszázada**

Absztrakt: A „Közszolgálati képzés kihívásai a határrendészeti tisztképzés tükrében” című konferencia fő szervezőjétől, az NKE RTK Határrendészeti Tanszékéről érkezett a felkérés, hogy a tudományos tanácskozáson röviden mutassam be a negyedszázados határrendészeti tisztképzést bemutató kötetet. Az alábbiakban, a könyvismertetőhöz készített beszédvázlatom kiegészítve, röviden; tanulmányonként – az adott korszakra, történelmi, határőrségi, határrendészeti, vagy emberi helyzetekre – egy-két jellemző gondolat erejéig, fűztem a cikkek megállapításait egy gondolati ívbe.

1. Határőr tisztképzéstől a Szektorális Képesítési Keretrendszer felé

Mint a kötetet indító dékáni köszöntőből is kiderül, noha a határőr tisztképzés nem huszonöt évvel ezelőtt kezdődött és a korábbi tiszti felkészítés még egy más jogi környezetben, más politikai körülmények között, teljesen más filozófia alapján zajlott. A huszonöt évvel ezelőtti oktatási kezdeményezés vezetett viszont oda, hogy az RTK mai hallgatói már a 21. századnak megfelelő ismeretekkel gazdagodva, tanulmányaik során megismerkednek az Európai Unióhoz történt csatlakozásunk és más nemzetközi partnerekkel való együttműködésünk megkövetelte korszerű határőrizettel. A szerzők, amikor a kötet kiadását elhatározták valószínűleg még nem gondoltak arra, hogy mennyire is lesz majd időszerű a határőrizetről, a határőr tisztek felkészítéséről, a megszerzett tapasztalatok közreadása! A jelenlegi „népvándorlás”, a tömeges és illegális migráció, és az erre adandó nemzeti és nemzetközi válaszok azok, amelyek nagyon is időszerűvé teszik a téma feldolgozását.¹

Varga János szerkesztői előszavában tömören a következőképp vázolta fel a kötet megjelenésének apropóját: „A Határőrség modernizációs folyamatának részeként a Rendőrtiszti Főiskolán 1992. március 01-jei hatállyal lett megalapítva a Határrendészeti Tanszék, majd ugyanez év szeptember 01-jével a határrendészeti szak is. Ma a Nemzeti

¹ Boda József: Dékáni köszöntő, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 8. o.

Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karának rendészeti igazgatási alapszakának határrendészeti szakirányán folyik a rendőrség határrendészeti szolgálati ága jövőbeni tisztjeinek képzése, de ez mellett az egyetem több mesterképzési szakán, s a doktori iskolákban is tanulnak határrendészeti tisztek.”²

Virányi Gergely – 1988-1992 között a KLKF Határőr Tanszék, majd 1992-1999 között az RTF Határrendészeti Tanszék (alapító) vezetője – a „Határőrizetből határrendészet, határőrtiszt-képzésből határrendészeti tisztképzés” tanulmánya indítja a kötetet. Kiemelte, hogy a határőrség felsővezetői, értékelve az 1980-as évek közepétől kialakult külső és belső helyzetet, egységesen a határőrizeti és a testületi modernizáció mellett voksoltak, és maguk álltak a szakmai reformfolyamatok élére. Ennek során például, már 1987-ben javasolták az elektromos jelzőrendszer felszámolását, aminek tényleges lebontása 1989-ben meg is történt.³

A továbbiakban, a kötetet szerkesztő jelenlegi tanszékvezető, jubileumi helyzetképet vázolt a határrendészeti tisztképzésről, amelyben hangsúlyozza: a határrendészeti tisztképzés közügy, s ebben a minőségében nyitott könyv az iránta érdeklődők számára, gazdag tudományos és tájékoztató irodalom áll már rendelkezésre a „nyitott könyv” fejezeteiben elmélyülni vágyóknak. A határrendészeti tisztképzés ugyanis, sok ember számára valóban fontos, s ma is többen tesznek azért, hogy a társadalmi igények és a rendőrség megrendelői követelményei ezen a területen is érvényesüljenek.⁴

Mindeközben, derül ki egyebek közt a következő cikkből, a határrendészeti tisztképzés ma már nem „maradhat” csak a hazai keretek között. Az egyre bővülő nemzetközi követelményeknek is eleget kell tenni, amelyek érvényesülésére a tanszék, stratégiai célként tekint; biztosítani kell, hogy a hallgatók megismerjék a schengeni térségre vonatkozó közös szabályozásokat és mind eredményesebben bekapcsolódhassanak az egyre bővülő nemzetközi határrendészeti együttműködésbe. Ezt segíti a „Határrendészeti szervek nemzetközi együttműködése” című tantárgy meghirdetése, oktatása, valamint a Frontex által kidolgozott Szektorális Képesítési Keretrendszerben megfogalmazott tanulási eredmények beépítése tantárgyi programokba.⁵

² Varga János: Szerkesztői előszó, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 9. o.

³ Virányi Gergely: Határőrizetből határrendészet, határőrtiszt-képzésből határrendészeti tisztképzés, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 11. o.

⁴ Varga János: A határrendészeti tisztképzés jubileumi helyzetképe, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 30. o.

⁵ Balla József: Felsőfokú szakirányú képzés a Határrendészeti Tanszéken 2005-ben és 2015-ben, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 60. o.

A nemzetközi együttműködés súlyát érzékelhetjük a következő tanulmány olvastán, a Schengeni Végrehajtási Egyezmény aláírását és a schengeni térség működésének megkezdését követően fokozatosan fejlődtek azok az együttműködési formák, amelyek a határellenőrzésben és ezen belül a személyi állomány egységes felkészítésének és továbbképzésének területén fogalmazták meg az együttműködés megteremtésének és továbbfejlesztésének szükségességét.⁶

Határőrizetben a nemzetközi együttműködés különös kényszerítő erejeként hat egyebek mellett a szomszéd államéval közös határszakasz, a közös feladat, ennek őrizete és a közös érdek, biztonságának szavatolása. Mindez tehát nem csak a modern kor követelménye, így volt ez a kezdetektől. De nincs új a nap alatt a határainkon belül sem, például a képzés kialakulóban levő új rendjét illetően.

Az NKE határrendészeti szakirány jelenleg előírt tudnivalói – kicsit hasonlóan a korabeli RTF előkészítő képzés Óra,- és vizsgatervéhez – három csoportba rendezettek, úgymint alapozó ismeretek, szakmai törzsanyag, és a differenciált szakmai ismeretek. Az előkészítő képzésben ennél több – alap, alapozó, szakalapozó és szakmai – tantárgycsoportok léteztek. Ami pedig a vizsgatantárgyakat illeti, ezek ma a büntetőjogi,- a kriminalisztika,- és a határrendészeti záróvizsga, az előkészítő képzésben ebből magától érthetően csak egy, a szakmai vizsga létezett a tanév végén. Egyébként pedig az RTF előkészítő képzéssel felépítését illetően – a mai rendészeti ágazati képzéshez hasonló, de kissé szűkebb – helyzet állt elő. Akkor volt egy ún. határőrségi/határrendészeti közös, mai értelemben mondott modul, majd ezután jött a főiskolai (tisztí szintű) tudástartalom. Ma a rendészeti képzési ágon belüli határrendészeti szakirányon az egyetemi jellegből, illetve ennek integrált voltából kifolyólag létezik, az ún. egyetemi közös,- a belügyi (közös) modul, majd ezután jön a többi tudástartalom megjelenítése.⁷

Szent László történelmi múltját is hivatott összekötni a jövő határrendészeti elképzeléseinek kifürkészésével a frissen alakult Határigazgatási Tudományos Diákkör.

Legfőbb célja, hogy a kötelező tananyagok elmélyítésén túl, a hallgatók saját magukat képezzék és fejlesszék, képességeiket a lehető legjobban hasznosítsák. Célkitűzéseik közé tartoznak továbbá tájékoztató előadások szervezése a tudományos tevékenység fontosságáról, a bekapcsolódás lehetőségéről, valamint a kutatási témákról, azt irányító szervekről, szervezetekről, személyekről. A fórum szándékai szerint segíti és lehetővé teszi a hazai,

⁶ Kiss Lajos: A Frontex és a határőr tisztképzés, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 63. o.

⁷ Beregyei József: Az RTF határrendészeti előkészítő képzés Körmenten, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 82. o.

valamint külföldi tudományos eredmények birtokában lévő szervek, szervezetek, intézmények, személyek megismerését. Biztosítja a külföldi és a hazai tudományos eredmények megosztását és azok felhasználását, segíti a tudományos pályamunkák, tanulmányok színvonalas elkészítését.⁸

A Szent László korabeli határőrizet technikai támogatottságát egy évezred homálya takarja, napjainkban viszont elég volt 25 év – a Határrendészeti Tanszék minden erőfeszítése ellenére – a határrendészeti tisztképzés technikai támogatásának fokozatos eltűnéséhez, finomabban: devalválódásához, olvashatjuk a következő tanulmányból.

Mindeközben a határhelyzet válságosra fordult és rendkívül magas igény keletkezett a technikai eszközök készség szinten, iskolából kikerülve azonnal használni képes határrendész tisztekre, sőt, arra is, hogy a nem határrendészeti szolgálati ágban elhelyezkedőket felkészítsük az illegális migráció elleni küzdelem eszközeivel, például úti okmányok, rendszámok eredetiségének vizsgálatából vagy éppen műszaki zárba támaszkodó határőrizeti rendszer üzemeltetéséből. Ennek az igénynek a kielégítésére a jövőben mindenképpen újra létre kell hozni a megfelelő feltételeket és biztosítani kell megfelelő óraszámot a rendészeti, illetve a határrendészeti műszaki és informatikai ismeretek oktatására, az alapvető informatikai tudás és a RobotZsaru oktatásán túlmenően.⁹

Szintén jelentős, de pozitív irányú változás, fejlődés következett be a nyelvoktatás területén is. A főiskolán, majd a Rendészettudományi Karon folyó nyelvoktatás jellegének módosulásait az intézményi követelményekben és a felvett hallgatói állomány bemeneti ismereti szintjében bekövetkezett változások indukálták. 1992-ben még elenyésző volt a középfokú nyelvtudással érkezők aránya, és a kimeneti követelmény is csak az alapfokú nyelvvizsga-bizonyítvány megszerzése volt. Néhány éven belül azonban a középiskolai nyelvoktatás hatékonyságának, a nyelvtudás presztízsének növekedésével már reálissá vált a középfokú nyelvvizsga meghatározása a diploma megszerzésének feltételeként.¹⁰

A következőkben egy összefoglalóban tanulmányozhatjuk a magyarországi rendvédelmi szervek képzéseinek rendszerét.

⁸Molnár Ákos: Bemutatkozik a „Szent László” Határigazgatási Tudományos Diákkör, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 88. o.

⁹ Székely Zoltán: Határőr tisztképzés technikai támogatása, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 97. o.

¹⁰ Borszéki Judit: A határrendészeti tisztképzés negyedszázada egy nyelvtanár szemével, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 99. o.

Az összefoglaló a Belügyminisztérium alárendeltségébe tartozó rendőrség, a büntetés-végrehajtási szervezet, a katasztrófavédelem és a Nemzetgazdasági Minisztérium alá tartozó Nemzeti Adó- és Vámhivatal pénzügyőr hivatásos állományának képzéseit veszi számba.¹¹

A rendészeti mesterképzést a következő tanulmány taglalja.

A Nemzeti Közszolgálati Egyetemen folytatott rendészeti mesterképzések jó színvonalon folynak, az egyes képzések fejlesztése folyamatos, az oktatói kar elkötelezett a minőségi munkavégzés irányába.¹²

2. Határőr – határrendész – rendőr karrierívek élethosszig tanulással

A képzés során mivel töltötte fel hallgatóinak képzeletbeli hátizsákját a tanszék – szándékaik szerint – minden szakmai emberi kihívásra felkészítve? Az emberi tényező és életpéldái...

„1997 augusztusában kezdtem meg tanulmányaimat a fent említett tanintézetben. 2000-ben, a tisztavetés előtt száz nappal a Határőrség Országos Parancsnoka által alapított dísztör vándordíjat vehettem át, majd az államvizsga és a tisztavetés után kitüntetéses diplomával, főhadnagyként léptem ki az intézmény kapuján.¹³

... A céljaim eléréséhez vezető úton előttem álló akadályok leküzdéséhez mindig találok útravalót a hátizsákomban... Köszönöm!¹⁴”

A campus falai közt, már napjainkban megszerzett értékekről tanúskodik egy másik történet.

„Már a Nemzeti Közszolgálati Egyetem integráns részét képező Rendészettudományi Kar által gondozott MA szakon volt szerencsém tanulmányokat folytatni, külön örömmel töltött el, hogy a Határrendészeti Tanszék komoly ismeretanyaggal képviseli magát, csakúgy, mint a Rendészettudományi Doktori Iskolában, amely – bátran kijelenthetjük – a rendészeti szakértelmiség bölcsője.”¹⁵

De a munkahely segítő támogatására is számíthatnak a friss diplomás tisztek.

„Sokat köszönhetek az első Szigetszentmiklósi Rendőrkapitányomnak is, aki előítéletektől mentesen várt új beosztásomban és teret engedett számomra a bizonyításnak. A duzzogás és dac helyett lojális maradtam a rendőrséghez, a hivatásomhoz és a magánéleti nehézségek

¹¹ Lövei László – Verhóczki János: Magyarországi rendészeti képzések, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 117. o.

¹² Kovács Gábor: A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar rendészeti vezető mesterképzési szakon folyó képzés, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 157. o.

¹³ Takács Éva: Visszaemlékezés, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 164. o.

¹⁴ Uo.: 169. o.

¹⁵ Hegedüs Tamás: Hallgatói évek a Határrendészeti Tanszéken, 182. o.

ellenére legjobb tudásom szerint neki is láttam a feladatomban, minek következményeként egyetlen percet sem dolgoztam a részemre felajánlott bűnügyi vizsgálói beosztásban, hanem hivatalvezetőnek neveztek ki.”¹⁶

Kudarcat fordította szerencsévé a következő egykori tanítvány, mint olvashatjuk.

„a jelentkezési lapot – a mai napig nem tudom miért – az RTF-re töltöttem ki, bűnügyi szakra. A felvételi vizsgán azonban 1 (!) pont híján lemaradtam a legjobbak mögött, ezért sajnálattal értesítettek, hogy nem vettek fel. Családi kupaktanács után döntöttem. A mosonmagyaróvári rendőrkapitányságra besétálok és beállok rendőrnek. Egy kora nyári reggelen indultam éppen a vasútállomásra (hogy rendőr legyek), amikor a postás megállított és a kezembe nyomott egy nekem címzett ajánlott levelet. A levelet a Rendőrtiszti Főiskoláról postázták. Új Tanszék indul a főiskolán és tekintettel arra, hogy határterületi lakos vagyok (tudtam is én akkor, hogy a határőrségnél mit jelent az a szó, hogy „Hegyeshalom”...?), ha elfogadom az ajánlatot megkezdhetem tanulmányaimat az új szakon, előkészítőként Körmenden egy év felkészítéssel.”¹⁷

A tanulás nem fejeződhet be a diploma átvételével!

„Úgy gondolom, az élethosszig való tanulás alapkövetelmény a rendőri hivatásban! Ezért adtam be jelentkezésemet 2015-ben a Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Rendészeti vezető mesterszakára. Ennek elvégzésével céloim, munkám magasabb színvonalon történő ellátása, hogy még napakészebben állhassak jövőbeli kihívásaim elé.”¹⁸

Az egyéni képességek, szorgalom mellett a bajtársiasság, egymás segítése legalább ilyen fontos. Ez pedig már a szakon elkezdődött.

„Határrendész szakos hallgatóként ugyancsak jó érzéssel töltött el bennünket, hogy a szak felsőbb évfolyamos hallgatói is rendkívül korrekt, kollegális kapcsolatot alakítottak ki velünk. Hozzájuk szükség esetén bármikor fordulhattunk tanácsért, vagy segítségért, és így nagyon pozitív benyomás alakult ki róluk. Közülük többen már a szorgalmi időszak első napjaiban érdeklődve szólítottak meg bennünket, kérdeztek problémáink felől, éreztetve; rájuk mindig számíthatunk. Támogatásuk, segítségük beilleszkedésünkben, szintén azt az érzést erősítette bennünk, hogy e tanszék hallgatóiként szinte egy nagy család részei lettünk. Sok felsőbb évfolyamos határrendész hallgatóra néztünk fel szorgalma, hozzáállása vagy éppen korrektsége, áldozatos segítőkészsége miatt. Ráadásul az akkori végzős hallgatók közül

¹⁶ Pölöskei Anett: A HATÁR a CSILLAGOS ég, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 177. o.

¹⁷ Vájlok László: Önvallomás - végigkísérve negyedszázadot, köszönetet mondva sok-sok embernek, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 186. o.

¹⁸ Hegedüs Dániel: Alapképzéstől napjainkig, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 193. o.

többen már néhány év hivatásos szolgálatot követően kerültek hallgatóként a főiskolára, akik ez irányú gyakorlati tapasztalataikkal és ismereteikkel is segítették tanulmányainkat és felkészülésünket. Elsőként jó volt látni a végzősök céltudatosságát, lendületes készülését az előttük álló záróvizsgákra, leendő szolgálati helyeikre. Ez nekünk is erőt adott a mindennapokban.¹⁹

Nem csak a szolgálatból kerültek hallgatók a tanintézetbe, hanem külföldről is...

„A moszkvai főiskoláról, az ott eltöltött időszakról egy valós történeteken alapuló, nagyobb lélegzetű, kalandokkal és európai, magyar ember számára nehezen elképzelhető sztorikkal teli regényt lehetne írni, mintahogyan többen el is kezdtük írni annak későbbi alapjaként szánt naplónkat. A tanulmány adta szűk keretekre tekintettel azt viszont fontosnak tartom a külföldi tanintézetről kihangsúlyozni: a határőr tisztek szakmai legjobbjai oktattak bennünket ott, ahol még az alakiasság is művészi szinten valósult meg.²⁰

(Az ottani képzés mai színvonalához adalékul szolgálhat, hogy pl. az operatív-taktikai tanszék tanári állományával a hallgatók évente jó négy hónapot töltenek hadi gyakorló-központban, fegyverrel, harci technikával. Tanáraik a legjobb gyakorlati szakemberekből kerülnek ki. Egyik műszaki-tűzszerész tanárunk például 360 ezer robbanótest sikeres hatástalanításán van túl. A tanintézet jelentős figyelmet fordít a felvételizők felkészítésének. Évente októbertől ápriliséig felvételi előkészítő kurzusok zajlanak a főiskola oktatói, végzéshez közel járó hallgatói bevonásával a fővárosi és a Moszkva megyei, a profilba illő kadétiskolák, gimnáziumok, szakközépiskolák végzőseinek.²¹)

...Volt határőr tisztként, aktív rendőrtisztként, a NKE RTK Határrendészeti Tanulmányok Tanácsadó Testületének, a Rendészeti Vezetéseméleti Műhely tagjaként úgy vélem, hogy a kar képzési profiljában megjelent a megrendelői igény befogadása, lehetőség nyílt a tisztirendfokozattal párosuló parancsnoki képzés elemeinek oktatására, a magas szintű jogi, infokommunikációs, valamint idegen nyelvi képzés optimálisnak értékelhető összhangjára törekvés. Ez is egy út, melyen végig kell mennie mindenkinek, de a felismerés, az igény megfogalmazása, a megoldás keresése megtörtént, a megvalósítás pedig folyamatban van

¹⁹ Gáspár Gyula: Visszatekintés másfél évtizedre, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 195. o.

²⁰ Eberhardt Gábor: A határrendészeti tisztképzés elmúlt negyedszázada. Múlt, jelen, jövő, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 210. o.

²¹ Deák József: Az Oroszországi Föderáció Szövetségi Biztonsági Szolgálata határőrtiszt képzésének történetéből, módszereiből napjainkig, Deák József – Gaál Gyula – Sallai János (szerk.): A toll sokszor erősebb, mint a kard, Rendészettudományi tanulmányok prof. Dr. Fórizs Sándor 65. születésnapja tiszteletére, Budapest, 2016, 66. o.

azért, hogy az államnak, társadalmunk rendőrségének jól felkészült tiszti, parancsnoki állománya legyen.”²²

3. Rendészeti tanulmányok

A határrendészeti szakma tudományos alapját erősítik a kötet harmadik részének tanulmányai. A fejezet mintegy bevezetőjeként egy tanulmány segítségével áttekinthetjük mennyire határolható el egymástól az idegenrendészet és a határrendészet, milyen mértékben tekinthetők összetartozó vagy elkülöníthető kifejezéseknek.²³

A következő tanulmányból kiderül, hogy a rendészet számtalan ága közül, alighanem a határrendészet az egyik, amelyik az állam politikai törekvéseinek leginkább alárendelt. Míg egyes területek, közlekedésrendészet, bűnüldözés, relatíve az aktuálpolitikától távolabbiak, nem így van ez a határrendészet esetében, ahol a politika követelményei, elvárásai azonnal megjelennek a szakmai munkának akár gyökeresen új irányokat kijelölve. Egyik napról a másikra változhat, kit kívánunk beengedni az országba és ki az, aki holnap már nem tartozik a kedvezményezett kategóriába. Egy ország határviszonylataiban teljesen eltérő szélsőségek jelentkezhetnek.²⁴

Mindez kifejeződik például az idegenforgalom és a turizmus adott határviszonylatai adataiban is.

Az idegenforgalom és a turizmus kapcsolata elválaszthatatlan. Az idegenforgalmi statisztika gyűjtésének hazai határőrségi gyakorlata egyértelművé tette, hogy a távlati információs rendszer korszerűsítésekor, milyen szükséges, nemzetközileg elfogadott módszereket és hazai igényeket célszerű figyelembe venni. Fontos kérdésnek kell tekinteni továbbá a jogi környezetet, a KSH, adatgyűjtésben elfoglalt további központi szerepét és nem utolsósorban a végrehajtás adott időszaki lehetőségeit is.²⁵

A határrendészeti elméleti alapok gyakorlati megvalósulásának szép példáját a következő tanulmány tárja elénk.

A jogszabályokban és közjogi szervezetszabályozó eszközökben leírt feladatrendszer „nem kőbe vésett”, ugyanis elsősorban Magyarország az európai unió (schengeni) tagságából, de

²² Éberhardt, in., 218. o.

²³ Hautzinger Zoltán: Idegenrendészet és határrendészet, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 220. o.

²⁴ Fórizs Sándor: A mindig megújuló határrendészet, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 230. o.

²⁵ Szép Zoltán: Idegenforgalmi adatok gyűjtése az Európai Unióhoz való csatlakozás előtt, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 248. o.

Magyarország földrajzi elhelyezéséből adódóan nap, mint nap, számos új feladattal (lásd részvétel az illegális migráns áradat feltartóztatásában, légtérsértések rendezése) szembesülnek a határrendészek, amelyek végrehajtásában, a problémák megoldásában a szolgálati ág aktív, jog-és szakszerű tevékenységet végez.²⁶

A határrendészeti elmélet hatékony gyakorlati alkalmazását szolgálhatja a rendőrséggel történt integráció helyi szintű totális megvalósítása is.

A rendőrség hatékony jövőbeni működésének a záloga éppen a szervezeten belüli együttműködésben lesz. A kor követelményei egyre inkább egy közösségi rendőrség irányába tolják el a szervezetet, ami egyre komplexebb feladatokkal párosul, melynek okán az egyes szolgálati ágak korábbi klasszikus elkülönülése nem lesz életképes. Ezt fel kell ismernie az oktatásnak, a határrendészeti oktatásnak is és megítélésem szerint a jövőbeni oktatási stratégiát is ezek figyelembevételével célszerű alakítani.²⁷

Persze nem mindenhol és minden esetben a fentiekben olvasható zökkenőmentességgel valósítható meg a vegytiszta határrendészeti elmélet; a kötetben olvashatunk az élet teremtette paradox helyzetekről is.

Az anomáliákról regényt lehetne, sőt kellene írni, abból a nemes célból, hogy a döntéshozók is világosan lássák, amit döntéseik következtében a „végeken” megélnék. Lássák és változtassanak rajta, hogy a rendszer úgy működjön, amint azt megálmodták. Mert ez a határrendészet érdeke, és aki igazán határrendész az nemcsak tudja, hanem érzi is...²⁸

A múlt hazai, szándékai és a kor elvárásai szerint hasonlóan magas színvonalú rendőrtisztképzésébe enged bepillantást a következő tanulmány.

A rendőrség felügyelői és fogalmazói karába való bekerülés csak a magas követelmények teljesítése, és a képzési rendszernek megfelelő tanfolyamok és a vizsgák eredményes teljesítése után vált lehetővé a pályázó számára. A helyzet fontosságát jelzi, hogy a rendőrség felügyelői és fogalmazói karának feltöltésével kapcsolatos követelményeket miniszterelnöki, míg annak végrehajtását belügyminiszteri rendeletekben fogalmazták meg.²⁹

A korokon átívelő szakmai színvonal, a minőségügy kérdése helyezi fel végezetül a képzeletbeli koronát a tanulmány történeti áttekintést, emberi dimenziót és rendészetelméleti megközelítést felvillantó tanulmányai végére.

²⁶Gáll József: A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányság Határrendészeti Szolgálati ágának bemutatása, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 266. o.

²⁷Garamvári Gábor: Mohácsi Határrendészeti Kirendeltség integrációja, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 278. o.

²⁸Gombkötő Csaba: A schengeni csatlakozás anomáliái egy fiatal határőr tiszt szemszögéből, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 290. o.

²⁹Sallai János: Rendőr altiszt, és tisztképzés a m. kir. állami rendőrségnél az államosítás (1920) után, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 293. o.

Szerzője, a minőségügy és a rendészet aktuális viszonyrendszerének főbb kérdéseit járta körül a szolgáltatás szemszögéből. A minőségügy a rendészetben kapott már helyet és szerepet, valamilyen mértékben ma is jelen van. A deklarált rendészeti fejlesztések, maga a rendészeti oktatás is minőségalapú indoklással rendelkezik, és vannak a napi retorikában is erre utaló kijelentések. Ennek ellenére nem jött létre a rendészet átfogó, komplex, integrált (nevezhetjük bárhogy, de a szemlélet és a működés részét képező) minőségügyi rendszere. Nem érzékelhető mérhető módon a minőségügy rendészeti intézményesülési hiányának a kritikája sem.³⁰

Ha a minőség és a rendészet kapcsolatát a szolgáltatáson keresztül vizsgáljuk, akkor célszerű egy tartható értékrendet követni. Ha nincs is pontosan definiálva, hogy mi a rendészet, mi a minőség, attól függetlenül mindkettő működik a gyakorlatban. A lényeg a valós összefüggések feltárásán, a tenni akaráson és a javítva-megfelelni hozzáálláson alapszik.³¹

4. Összegzés

Mint a fent ismertetett kötet, és annak tanulmányai is igazolják, a tanszék tanári kara felkészült, és a modern technikai és tudományos ismeretek birtokában képes a legkorszerűbb ismeretek átadására! A gyakorlati oktatás során nagymértékben támaszkodnak az országos, és megyei szintű határrendészeti szervek gyakorlati tapasztalataira. A tanári kar nemcsak oktatja és tanítja a nappali és levelező szakos hallgatókat, de kiveszi részét az NKE-en zajló doktori képzésből, és számos határrendészeti, rendészeti témájú tudományos művet gondoztak, és adtak ki az eltelt negyedszázad alatt. Köszönet illeti azokat az oktatókat, tanárokat, tanszékvezetőket, akik az eltelt negyedszázad alatt lelkiismeretesen nevelték és oktatták határőrtisztek százait!³²

Mint a „Mindenki” című, magyar rövidfilm alkotás oscar díja is érzékelteti a szellemi teljesítmény nincs közvetlen kapcsolatban egy ország világpolitikai súlyával, anyagi tehetőségével, inkább az adott szellemi műhely szellemi potenciáljával. Bizonyos szempontból az RTK Határrendészeti Tanszéke is egy hasonló szellemi műhely...

³⁰ Teke András: Rendészet, szolgáltatás, minőség, aktualitások, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 310. o.

³¹ Uo.:328. o.

³² Boda József: Dékáni köszöntő, In: Varga János (szerk.): A határrendészeti tisztképzés negyedszázada, Budapest, 2017, 8. o.

Nagy Nikolett

A spanyol rendőrség és a tisztképzés bemutatása

Jelen tanulmány megírását a spanyol rendészeti felépítés és a tisztképzés rendszerének a jellemzése céljából készíttem. Elsőként az ország földrajzi és közigazgatási sajátosságait vázolom. Ezt követően, az általános rendőri elveket megfogalmazó jogszabályokat ismertetem. A harmadik egységben a rendőrség bemutatását írom le. Itt a kettős felépítésű szervezetet mutatom be. Majd a spanyol tisztképzésről szólok illetve a Nemzeti Rendőrség pályázati felépítésének a lényegét foglalom össze.

1. Földrajzi elhelyezkedés, a közigazgatás felépítése

1. ábra: Spanyolország földrajzi elhelyezkedése

Forrás: <https://www.tes.com/lessons/dpnJJOzDITW1kg/geografia-y-cultura-espana> letöltés: 2017.03.30.

Az ország délnyugat Európában helyezkedik el az Ibériai-félszigeten. Északról a Vizcayai-öböl, Északkeletről a Pireneusok (amely Franciaországtól választja el), keletről és délről a Földközi-tenger, míg nyugatról az Atlanti-óceán veszi körül.¹ Az ország sajátos földrajzi adottságát leginkább egy erkélyhez lehet hasonlítani, amely az óceán irányában nyitott: mind Észak- mind Dél-Amerika irányában. Ilyen helyzetben egyik európai ország sincsen, hiszen földrajzilag Spanyolország Európához tartozik, ám kulturálisan és etnikailag szorosan

¹ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sp.html> utolsó letöltés: 2017.03.30.

kötődnek a dél-amerikai államokhoz.² Az ország területe 505.370 km², amelyből 498.980 km² szárazföld és 6.390 km² vízi terület.³ Abból az okból, hogy egy igen kiterjedt területről beszélünk ezért indokolt, hogy említést tegyünk azokról a szervekről, amelyek az ország határellenőrzésében vesznek részt. Egyrészt a Nemzeti Rendőrség periferikus igazgatásának bizonyos szervei, mint például: Rendőri és Adóügyi Koordinációs Központok, amelyek a közös határszakaszokon helyezkednek el, vagy a határátkelőhelyeken lévő ellenőrzési pontok illetve a Biztosi Hivatalok Ceuta és Melilla városában.⁴ A tengerek felügyeletét a fegyveres erők vízi részlege látja el.⁵ Spanyolország közigazgatási szempontból 17 autonóm jogállású tartományra osztható, amelybe beletartoznak a Kanári- és Baleár- szigetek is. A felosztást az alábbi térképpel szemléltetem:

2. ábra: Az ország közigazgatási egységei

Forrás: <https://mssanchezenglish.wordpress.com/2016/01/22/mapa-interactivo-cc-aa-espana/>

letöltés:2017.03.30.

Fontos megemlíteni, hogy az ország rendelkezik két olyan autonóm jogállású várossal, amelyek az ország területén kívül, Észak-Afrikában helyezkednek el ezek Ceuta és Melilla. Továbbá egy szigettengerrel (Islas Chafarinas), és két olyan sziklatömbbel is (Peñón de Alhucemas és Peñón de Velez de la Gomera), amelyek földrajzilag szintén Afrikához kapcsolódnak, de a spanyolokhoz tartoznak közigazgatási szempontból.⁶

² Mondta Dr. Sente-Varga Mónika, forrás: saját jegyzet alapján, amelyet, az Egyetem tartott Nagyköveti Fórum előadásáról készítettem, amikor Öexc. José Ángel López Jorin tartott előadást „Spanyolország a 21. században címmel”.

³ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sp.html> utolsó letöltés: 2107.03.30.

⁴ <https://www.boe.es/buscar/pdf/1986/BOE-A-1986-6859-consolidado.pdf> utolsó letöltés: 2017.04.25.

⁵ <https://www.boe.es/buscar/pdf/2011/BOE-A-2011-12961-consolidado.pdf> utolsó letöltés: 2017.04.25.

⁶ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sp.html> utolsó letöltés: 2017.03.30.

2. A kapcsolódó jogszabályok leírása

A spanyol rendőrség szervezetének megismeréséhez feltétlen szükséges leírni a jogszabályban foglaltakat. Elsőként az alkotmányban leírt általános elveket, majd a 2/1986. március 13-ai alapvető törvényt a biztonság erőiről és szerveiről.⁷

A spanyol alkotmány 1978. december 27-e óta van érvényben. A bevezető cím 8. cikke rendelkezik a fegyveres erőkről. Kimondja, hogy a szárazföldi, a vízi és a légi hadsereg alkotják a fegyveres erőket. Fő feladatuk Spanyolország szuverenitásának és függetlenségének a biztosítása illetve megvédeni az ország területi integritását és az alkotmány által meghatározott rendelkezéseket. Kifejti továbbá, hogy egy alapvető törvény fogja szabályozni a szervezet alapjait és az elveket összhangban az alkotmánnyal.

Az iránymutatást részletező jogszabály a 2/1986. március 13-ai alapvető törvény a biztonság erőiről és szerveiről. A törvény egy preambulumból, 5 címből áll, amelyek fejezetekre és cikkekre osztódnak. Az első cím a biztonság szerveiről és erőiről szól. Ezen belül az első fejezet leírja, hogy a közvédelem kizárólagosan az állam feladata, fenntartásáért pedig a nemzet kormánya felel. A közbiztonság megőrzésében az autonóm jogállású közösségek is részt vesznek olyan mértékben, mint azt a szabályok előírják e törvény keretén belül. A helyi szerveződéseknek is feladatuk a közrend megtartása az irányadó helyi szabályozó törvények értelmében, valamint amelyről jelen törvény rendelkezik.

A jogszabály alapján három szintjét határolhatjuk el a biztonsági szerveknek:

- azon szervek, amelyek a nemzeti kormánytól függenek,
- azok az egységek, amelyek az autonóm jogállású közösségeknek vannak alárendelve,
- azok, amelyek a helyi testületekkel működnek együtt.

Továbbá mindenkinek feladata, hogy a korábban felsorolt szervek számára segítséget nyújtson a bűncselekmények felderítésében és üldözésében törvényi keretek között. Azon személyeknek vagy cégeknek/ egységeknek kiemelten fontos együttműködési kötelezettségük, ha állami vagy magánjellelű személyi, tulajdoni, szolgáltatási területen a biztonság őrzését, felügyeletét látják el, hogy minden segítséget megadjanak a korábban felsorolt közrendvédelmi szervek számára.

A következő fejezet a tevékenységük alapvető elveit sorolja, amelyek a jog irányában mérvadóak; amelyek a közösségi viszonyokkal vannak összefüggésben; azok, amelyek a

⁷ Az eredeti spanyol törvény neve: Ley Orgánica 2/1986, de 13 de marzo, de Fuerzas y Cuerpos de Seguridad. A Ley Orgánica elnevezés olyan törvényre utal, amely az alkotmányból következik így fordíthatnánk ezt alaptörvénynek, ám hazánkban ez az elnevezés másra utal, így a fogalmak helyes használata érdekében a dolgotat további részében a Ley Orgánica kifejezést alapvető törvényként fordítom.

letartóztatottakkal való bánásmódot szabályozzák. Az utolsó három elv a szakmai odaadásról, titoktartásról és az egyéni felelősségről szól.

3. A spanyol rendőrség felépítése

Spanyolországban a rendőri feladatokat két fő szerv, a Nemzeti Rendőrség és a Civil Gárda látja el. Ebben az alponban mindkét szerv jellemzőit tárom fel, kezdve a jogszabályi ismertetést majd szervezeti felépítést.

3. 1. Nemzeti Rendőrség vagyis: El Cuerpo Nacional de Policía

A Nemzeti Rendőrség egy olyan szervezet, amely fő feladata a jogok és szabadságok szabad gyakorlásának garantálása, illetve az állampolgárok biztonságának a biztosítása. Tevékenységét az ország egészére kiterjeszti. Céljait és feladatait egyrészt a Nemzeti Rendőrség jogi utasításai, másrészt a már korábban említett 2/1986. március 13-ai alapvető törvény határozzák meg. A felelősség, hatáskörök, utasítások és a funkciók betöltése a hierarchia elvéből fakadnak. A Nemzeti Rendőrség felsőbb utasítása a belügyminiszter feladata, amelyet a biztonsági államtitkáron keresztül valósít meg. A közvetlen utasítás a rendőrség főigazgatójának a feladata, amelyet a biztonsági államtitkár hatása alatt tesz.⁸

3. 1.1. Történelmi visszapillantás

A rendőrség alapvető feladataként lehet meghatározni a közbiztonság és a közrend védelmét. Amennyiben a közrend fogalmának eredetét kívánjuk górcső alá vonni, akkor egyértelműen kijelenthetjük, hogy korunk történészei a francia forradalom idejéből származtatnak számos új felfogást, amelyek a régi rezsimmel kívántak szakítani. A spanyol nemzet esetében a Cádizi Alkotmánytól datálhatjuk a népszuverenitás elvének a megjelenését, amely lehetővé tette, hogy az uralkodó ne őrizhesse meg széleskörű funkcióit, hanem egy megosztott hatalom jöhessen létre. A változások magukkal hozták a közrendről szóló szabályozásokat elsőként a periférikus közigazgatás területén, amely során a helységeknek és a provinciáknak meg kellett védeni és fenntartani a közrendet.⁹

Ha a spanyol rendőrség szakmai arculatát kellene vizsgálnunk akkor a gyökereit egyértelműen a városi jelleghez tudnánk kapcsolni. A XVII. században szükség volt a spanyol városokat modern biztonsággal felruházni, így 1824-ben öfelsege VII. Ferdinánd kiadott egy királyi rendeletet (Real Cédula), amelyben megalapította a Királyság Általános Rendőrségét. Egy olyan rendőrséget, amely eredetétől kezdve, az utasításokat a főfelügyelőtől kapja. Ez a

⁸ <https://www.policia.es/cnp/cnp.html> utolsó letöltés: 2017.03.30.

⁹ Berrocal Díaz, S. (2016). El camino a un nuevo modelo de Policía en España [Tesis doctoral no publicada]. Universitat Politècnica de València. doi:10.4995/Thesis/10251/63143. <https://riunet.upv.es/handle/10251/63143> utolsó letöltés: 2017.04.04.

királyi rendelet Madrid számára egy külön bekezdést szentelt, amely értelmében a Biztosi Hivatali struktúrát (körzeti negyedeket) építettek ki, amelyek a mai napig fennmaradtak a természetes evolúció ellenére is. Ugyanezen évben a rendőrség szabályait is megalkották, Madrid és a provinciák tekintetében is, utóbbiak a felügyelők irányítása alatt voltak, aki pedig a főfelügyelőnek tartozott elszámolással. Minden tartomány kirendeltségekre volt osztva, amelyek a helyi szintű tagozódást jelentették. Ez a szisztéma lesz az alapja a napjaink felosztásának is: a helyi és tartományi biztosi hivataloknak. Ki kell emelni, hogy az 1824-es rendelet kettős funkciót látott el, amely a mai rendőrségben is jelen van. Egyrészt érvényre juttatni az állampolgári jogok szabad gyakorlását és üldözni azokat, akik ezeket megsértik, és az igazságszolgáltatás kezére juttatni őket „lehetőség szerint legkésőbb 8 napon belül”. Ez a funkció az igazságügyi rendőrség dolga. Emellett a királyi rendelet kialakított egy másik fontos feladatot, amely a közszolgáltatás nyújtásának a biztonságával kapcsolatos: garantálni a javak és az állam biztonságát. Ez egy olyan üzenet volt, amelynek mind a mai napig visszhangja van a közigazgatásban, hiszen ezen ág feladata a jólét, az állampolgárok életszínvonalának, védelmének a biztosítása.¹⁰

A jelenleg is működő Nemzeti Rendőrség szervezete a korábbi Legfőbb Rendőri Szervek és a korábbi Nemzeti Rendőrség integrációjából született meg. Az egyesüléssel kívánták megoldani az utasítási és együttműködési kérdéseket; homogenizálni a szerveket egy testületben, amelyek korábban hasonló vagy kiegészítő funkciókat láttak el, hogy létrejöhessen egy olyan növekedés a szolgáltatásnyújtás kapcsán, amely hatékonynak mondható. Az összevonás eredményeképpen egy egységes rendfokozati rendszer alakult ki:

- 1) Felső szintű beosztásban (Escala Superior):
 - a) Első kategória: főfelügyelő, ezredes (Comisarios Principales, Coroneles).
 - b) Második kategória: biztos, alezredes (Comisarios, Tenientes Coroneles).
- 2) Végrehajtói beosztásban (Escala Ejecutiva):
 - a) Első kategória: albiztos, kapitány, első számú felügyelő (Subcomisarios, Capitanes e Inspectores de primera).
 - b) Második kategória: másod- és harmadrangú ezredesek és felügyelők (Tenientes e Inspectores de segunda y tercera).
- 3) Alfelügyelői beosztásban (Escala Subinspector): altisztek (Suboficiales).
- 4) Alap/ alapvető beosztásban (Escala Básica):
 - a) Első kategória: őrzetők (Cabos).
 - b) Második kategória: járőrök (Policías Nacionales).

¹⁰ <https://www.policia.es/cnp/origen/origen.html> utolsó letöltés: 2017.04.04.

A munkavégzés és egy poszt betöltése minden szinten szigorú szabályok szerint történik. Az alapvető beosztás feletti szinteken a tisztségeket csak az irányadó előírások alapján lehetséges.¹¹

3. 1.2. Jogi szabályozás

A 2/1986-os alapvető törvény értelmében a rendőrség kétirányú kompetenciáját határolhatjuk el egymástól. Az első csoport az állammal kapcsolatos funkciókról szól, amelyeket a tartományok fővárosaiban és a kormány által meghatározott helységeken kell végrehajtaniuk. Ide sorolhatjuk:

- a törvényeknek és az általános rendelkezéseknek érvényt kell szerezniük, végrehajtván az utasításokat, amelyeket a felettes szervtől kapnak;
- segíteni az embereket; felügyelni és biztosítani a javak megőrzését, amelyek valamilyen ok miatt veszélybe kerülnek;
- megvédeni és őrizni azokat a középületeket és intézményeket, amelyek igénylik ezt;
- a kiemelten fontos személyek (magas tisztviselők) védelmének és biztonságának a biztosítása; fenntartani és helyreállítani a rendet és az állampolgárok biztonságát;
- megelőzni a bűncselekmények elkövetését;
- a felderítendő bűncselekmények nyomozása és a feltételezett bűnösök feltartóztatása, biztosítani a bűncselekmények eszközeit, bizonyítékait az illetékes bíró/ bíróság részére és rendelkezésükre bocsájtani az ezekből származó szakmai és technikai információkat;
- megszerezni, elemezni azokat az adatokat, amelyek valamely módon kapcsolatosak lehetnek rendfenntartással és a közbiztonsággal valamint kidolgozni, megtervezni és elemezni azokat a módszereket és technikákat, amelyek a bűnözés megelőzését segítik;
- együttműködni azokkal a Polgári Védelmi Szolgálatokkal, amelyek súlyos kockázat, katasztrófák, természeti csapások esetén illetékesek olyan mértékben, mint azt a polgári védelemről szóló szabályozás megkívánja.

A kompetenciák másik része, azokról a feladatokról szól, amelyek kizárólagos jogot biztosítanak a rendőrségnek az egész ország területén. Ezek közül kiemelhetjük:

- a nemzeti azonosító okmányok és az útlevelek ellenőrzése;
- felügyelet a be- és kimenetelnek a nemzeti területre/ről mind a spanyolok mind a külföldiek tekintetében;

¹¹ <https://www.policia.es/cnp/origen/origen.html> utolsó letöltés: 2017.03.31.

- előrelátó szabályok meghozatala a külföldiekkel, a menedékkérőkkel és menedékekkel kapcsolatban, kiadatási és kiutasítási ügyekben, be- és kivándorlás tekintetében;
- a szerencsejátékkal kapcsolatos normák felügyelete;
- a drogokkal összefüggésben lévő bűncselekmények felderítése és üldözése;
- együttműködés és segítség nyújtása más országok rendőrségeinek, a nemzetközi egyezmények/ szerződések betartása, ezek érvényesítése a nemzeti törvények felett a belügyminiszter irányítása alatt;
- minden egyéb olyan feladat, amelyet az érvényes szabályozás előír¹².

3. 1.3. Szervezeti felépítés

Az autonóm jogállású közösségek tekintetében különbséget kell tennünk három szint között.

- Az első típusba Baszkföld (Ertzaintza), Katalónia (Mossos d' Esquadra) és Navarra (Policía Foral de Navarra) tartoznak. Jogállásuk egyedinek mondható ugyanis alkotmányjogi helyzetükből adódóan saját rendőrséget alapíthatnak.¹³
- A második típusba Andalúzia, Valencia, Galícia, Kanári-szigetek (Cuerpo General Policía Canaria) tartoznak. Ezen közösségeknek szintén megvan a lehetőségük önálló rendőrségek alakítására, ám Andalúzia kivételével, nincs arra lehetőség, hogy a Nemzeti Rendőrség egységeit a saját feladataik megvalósítására használják.
- A harmadik típusba a többi közösség tartozik, vagyis ezeknek nincs biztosítva a lehetőség, hogy saját rendőrséget alapítsanak, csupán a Helyi Egységek koordinálásában és az épületek/ létesítmények védelmében van szerepük.¹⁴

A Nemzeti Rendőrség szervezetenként elhatárolható:

1) Központi- centrális igazgatásra (3. ábra)

2) Külső- periférikus igazgatásra (4. ábra)

Itt szeretném megjegyezni, hogy számos esetben szembekerültem fordítási nehézséggel, mert gyakran az adott szervezetet nem lehet magyarul megfeleltetni, így sok esetben körülírom

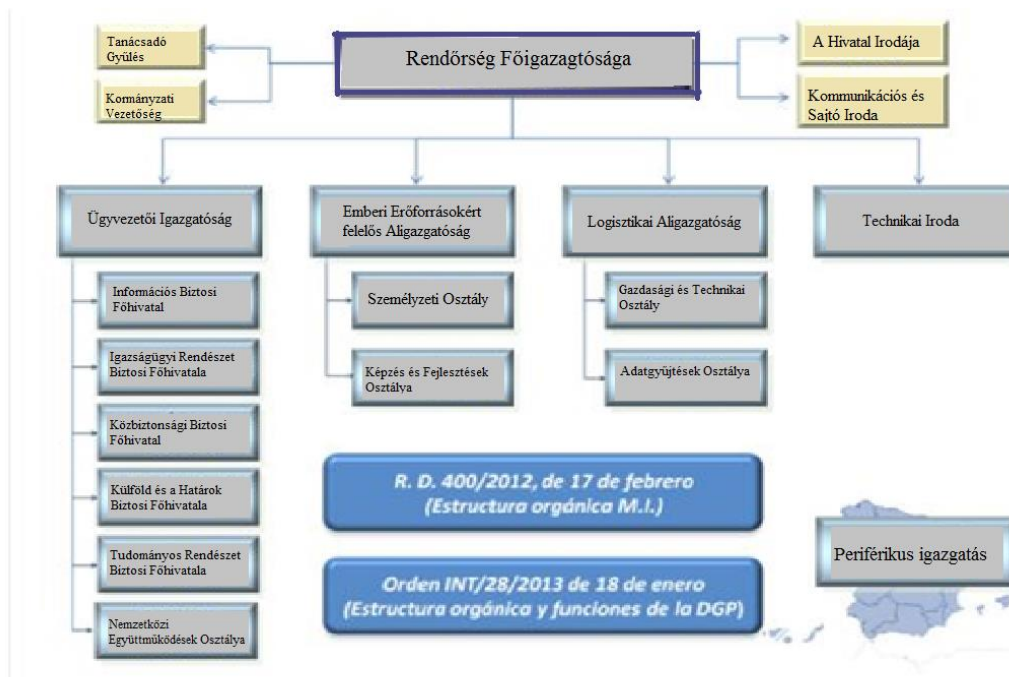
¹² <https://www.policia.es/cnp/competencias/competencias.html> utolsó letöltés: 2017.03.31.

¹³ Az első típusba tartozó tartományok azzal, hogy ilyen egyedi jogokkal rendelkeznek, igencsak veszélyeztetik az irányadó törvényi szabályokat. A cikk írója kifejti, hogy ez a típusú szeparálódás egyfajta veszélyforrást jelenthet az ország számára, ugyanis politikai széthúzást eredményezhet, hiszen más testületek is jelentkezhetnek akkor, hogy a saját Autonóm jogállású Közösségüknek kiváltságosabb szabályokat szeretnének. Javier Barcelona Llop 112.o. <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/79564.pdf> utolsó letöltés: 2017.04.04.

¹⁴ Berrocal Díaz, S. (2016). El camino a un nuevo modelo de Policía en España 188-189.o. [Tesis doctoral no publicada]. Universitat Politècnica de València. doi:10.4995/Thesis/10251/63143. <https://riunet.upv.es/handle/10251/63143> utolsó letöltés: 2017.04.04.

azokat vagy az alapján adok elnevezést az egységnek, hogy leginkább milyen típusú feladatokat lát el.

3. ábra: A rendőrség főigazgatóságának a felépítése (saját szerkesztés)

Forrás: <https://www.policia.es/cnp/estructura.html> letöltés: 2017.03.31.

A fenti ábra értelmezéséhez röviden jellemzem a Nemzeti Rendőrség szervezetét. A Rendőrség Főigazgatósága (Dirección General de la Policía) számos különböző feladatot lát el. Ezek az INT/28/2013. január 18-i rendeletben vannak részletezve. A jogszabály értelmében olyan funkciókkal rendelkezik, mint:

A Főigazgatóság közvetlen irányítása alatt van:

- **Ügyvezetői Igazgatóság (Dirección Adjunta Operativa)**, amely a Főigazgatósággal szorosan együttműködik irányítási, koordinációs, felügyeleti ügyekben mind a területi szervek mind az azok felett álló egységek tekintetében; operatív programok nyomon követése és ellenőrzése az emberi erőforrások és a felhasznált javak tekintetében is; más országok rendőrségeinek az együttműködése az Interpol, Europol és a SIRENE Irodák által. E szerv igazgatója látja el a főigazgató helyettesítését.

Az **Ügyvezetői Igazgatóság** alatt a következő hat alegységet határolhatjuk el egymástól:

- a.) **Információs Biztosi Főhivatal (Comisaría General de Información)**: az értékes információk vétele, befogadása, kezelése, amelyek a rend és a közbiztonság területét érintik és a Főigazgatóság funkcióiba tartoznak, legyen az nemzeti vagy nemzetközi jelentőségű például: robbantások, terrorista ellenes ügyek.

- b.) Igazságügyi Rendészet Biztosi Főhivatala (Comisaría General de Policía Judicial): nyomozása és üldözése a tartományok feletti áthágásoknak különösképpen a drogokkal, szervezett bűncselekményekkel, gazdasági, pénzügyi, technikai, szerencsejátékkal kapcsolatos bűncselekmények. Ebből adódóan ennek a hivatalnak a feladata a pénzügyi bűncselekmények, pénzzel kapcsolatos tevékenységének felfedésének irányítása és a Spanyol Bank szerveivel való szoros együttműködés.
- c.) Közbiztonsági Biztosi Főhivatal (Comisaría General de Seguridad Ciudadana): a közbiztonsággal kapcsolatban a megelőzés és fenntartás megszervezése, ügyintézése illetve a rend helyreállítása, közbiztonsági vállalatok felügyelete, közrendezvényeken való őrökösés, de minden esetben, oly mértékben, mint ahogy az állam eljárhat, magas rangú személyek, méltóságok védelme illetve olyan középületek védelme, amelyek érdekükénél fogva ezt igénylik.
- d.) Külföld és a Határok Biztosi Főhivatala (Comisaría General de Extranjería y Fronteras): a külföldiek és a spanyolok ki- és belépésének ellenőrzése az országhatáron; az illegális migrációs hálókat felkutatása és az ilyen jellegű tevékenységek megelőzése. Általános értelemben a külföldiekkel kapcsolatos rendőri intézkedések lefolytatása úgy mint a menedékkérés vagy a bevándorlási kérdések rendezése.
- e.) Tudományos Rendészet Biztosi Főhivatala (Comisaría General de Policía Científica): olyan szolgáltatásokat biztosítanak, amelyek a kriminalisztika, azonosítás, elemzések, technikai jellegű nyomozások során elengedhetetlenek és a szakértői dokumentumok elkészítése.
- f.) Nemzetközi Együttműködések Osztálya (División de Cooperación Internacional): együttműködés és segítségnyújtás más országok rendőrségének az Európai Unió területén valamint egyéb egységeknek a nemzetközi világban és olyan misszióknak, amelyek a harmadik világ országaiban segédkeznek.
- Emberi Erőforrásokért felelős Aligazgatóság (Subdirección General de Recursos Humanos): a Főigazgatósággal együtt kell működnie irányítási, koordinációs, adminisztrációs területen a személyzettel és a képzéssel kapcsolatban. Itt két osztályt lehet elhatárolni egymástól:
 - a.) Személyzeti Osztály (División de Personal): amely a személyügyi feladatokat látja el, úgy, mint a nyilvántartások vezetése, adminisztrációs teendők elvégzése.

b.) Képzés és Fejlesztések Osztálya (División de Formación y Perfeccionamiento): olyan funkciókat lát el a rendőrség személyi állománya tekintetében, mint a kiválasztás, előléptetés, képzés, szakosítás.

- Logisztikai Aligazgatóság (Subdirección General de Logística): Főigazgatósággal kapcsolatban együtt kell működnie az anyagi források irányításában, vezetésében, ügyintézésében valamint a külföldiek és spanyolok dokumentálásában és a rendőri archívumok készítésében.

a.) Gazdasági és Technikai Osztály (División Económica y Técnica): fő feladata a szükségletek tanulmányozása, a minőség ellenőrzése és elemzése, a felszerelések beszerzése azok elosztása, dokumentálása.

b.) Adatgyűjtések Osztálya (División de Documentación): álláshelyekkel, a rendőrségi archívumok vezetésével, a spanyolokkal és külföldiekkel kapcsolatos ügyek intézésével foglalkoznak.

- A Technikai Iroda (Gabinete Técnico) mint az egyik legfontosabb egység segítséget és technikai ellátást biztosít a Főigazgatóság számára az irodákban és összehangolja a kapcsolatát azokkal a szervekkel és egységekkel, amelyek tőle függenek. Elkészíti a szükséges tanulmányokat és jelentéseket illetve intézi azokat a rendelkezéseket, amelyek általános jelleggel bírnak, és a hatáskörébe tartoznak valamint más megbízásokat is ellát, amelyet elrendel a Főigazgatóság.

Központi szinten szólnunk kell még az ún. Kormányzati Vezetőség (Junta de Gobierno) és Tanácsadó Gyűlésről (Consejo Asesor), amelyek az érvényes jogi szabályozás szerint vannak felépítve, működnek, feladatokat látnak el.¹⁵

4. ábra: A Nemzeti Rendőrség periférikus szervezeti felépítése (saját szerkesztés)

Forrás: https://www.policia.es/org_periferica/index.html utolsó letöltés: 2017.03.31.

¹⁵ https://www.policia.es/org_central/rd_2012_0400.pdf utolsó letöltés: 2017.04.16.

A Periférikus Szervezet jogi alapjait az INT/28/2013. január 18-i intézkedés határozza meg. Felépítését az alábbi egységekben határozhatjuk meg:¹⁶ Martín Fernández értelmezésében ezt a típusú igazgatást egy olyan emberhez lehet hasonlítani, aki eléggé „meghitt”, de csekély kapacitással rendelkezik a tekintetben, hogy a helyi, összetettebb problémákat megoldja. Majd fokozatosan alkalmazkodott a közösséghez és az utóbbi időkben már egy olyan tisztviselő áll rendelkezésre, aki a növekvő szociális és egyéb kihívásokra megfelelően tud válaszolni. Ezért mondhatjuk, hogy a Periférikus Szervezet tradicionális feladatokat lát el, amelyek az adott régió népét szolgálja elsősorban.¹⁷

- Felső szintű Főnökségek (Jefaturas Superiores): ezek utasításadási szervek, amelyek koordinálási és felügyelői tevékenységet végeznek. A Rendészeti Főigazgatóság függésében állnak. Minden autonóm jogállású megyében működnek területi illetékességgel. Számuk 20-ra tehető, mert Andalúzia két részre van felosztva.
- Provincia szintű Biztosi Hivatalok valamint Ceuta és Melilla városai (Comisaría Provinciales): minden provincia fővárosában található egy ilyen hivatal és a két autonóm jogállású városban is. Területi jellegű feladatokat látnak el a Biztosi Főhivatalok megbízásából úgy, mint koordinációs vagy az adott területen tevékenykedő egységek segítése. Jelenleg 44 ilyen hivatal működik az országban.
- Több helyi szintű hivatalt összefoglaló Biztosi Hivatal (Comisaría Zonales), ezek olyan egységek, amelyek több kerületet fognak össze.
- Helyi szintű Biztosi Hivatalok (Locales), működésük hasonló a provincia szintű hivatalokhoz, de ezek helyi szinten a meghatározott területen fejtik ki tevékenységüket. Jelenleg 125 ilyen egység működik.
- Kerületi szintű Biztosi Hivatalok (Distrito) működnek a nagyvárosok területén, amelyekből összesen 63 egység található.
- Ezek mellett léteznek olyan Biztosi Hivatalok, amelyek többfunkciósak (Comisaría Conjuntas o Mixtas):
 - a) Határátkelőhelyek (Puestos Fronterizos): a nemzeti terület ki- és belépési pontjai, amelyek a reptereken is megjelennek illetve említést kell tenni még azokról a pontokról, amelyek a schengeni terület külső határvonalán helyezkednek el. Spanyolországban 76 ilyen jellegű átkelő van.

¹⁶ https://www.policia.es/org_periferica/index.html utolsó letöltés: 2017.04.18.

¹⁷ Manuel Martín Fernández La Policía Local ante una nueva cultura profesional 165.o. <http://revistas.ucm.es/index.php/CUTS/article/view/CUTS9494110165A/8470> utolsó letöltés: 2017.04.04.

b) Rendőri és Adóügyi Koordinációs Központok vagyis Közös Közszolgálati Helyek (Centros de Cooperación Policial en los Centros de Cooperación Policial y Aduanera): ezek elsősorban azokhoz a határokhoz kapcsolódnak, amelyek közösek valamely országgal (Franciaország 4db, Portugália 5db , Marokkó 2db) és ezekre a jelenleg is hatályban lévő nemzetközi szabályok vonatkoznak. Abban az esetben, ha a határátkelőhelyen amúgy is van szolgálati hely, akkor ebbe vannak betagozódva a rendőri és adóügyi koordinációs központok. Más esetekben a provincia szintű Biztosi Hivatalokhoz kapcsolódnak.

c) Külföldiekkel és az Okmányokkal kapcsolatos Egységek (Unidades de Extranjería y Documentación), ezek az egységek azzal a céllal jöttek létre, hogy az állampolgárok és a külföldiek számára is okmányokat adjanak ki.

d) Rendőri együttműködési központok¹⁸

Ez a jogszabály részletesen felsorolja a Nemzeti Rendőrség tagozódás szerinti egységeit, ám a dolgozat terjedelme okán ezeket sajnos nem tudom részletezni.

3. 1.4. Különleges egységek

A Spanyol Nemzeti Rendőrség egyes különleges szervei azzal a céllal lettek létrehozva, hogy sajátos feladatot lássanak el. Ezek közül egyesek az állampolgárok által jól ismertek, míg mások az ellátandó tevékenységük okánál fogva egyediek. Ebben az alpontban ezeket fogom bemutatni.

- Különleges Műveletek Egysége, Grupo Especial de Operaciones, G. E. O., (az Üzemeltetési Segédigazgatóság alárendeltségében).

A Nemzeti Rendőrség elit egysége, amely 1977 óta harcol a terrorizmussal és a szervezett bűnözéssel. Különleges felkészítésben kell részt venniük, amelyben arra fókuszálnak, hogy a kritikus helyzetekben jól felkészülten és életerősen tudjanak helytállni ezekben a szituációkban. Központja Guadalajarában található. Fő feladatai közül kiemelném: túsul ejtettek kiszabadítása; a terrorista csoportok, fegyveres csapatok vagy veszélyes bűnözők jelenlétének csökkentése vagy megsemmisítése; bármilyen küldetés elvégzése, amely sajátos képesítést igényel.¹⁹

- Különleges Egység a Robbanószerkezetek Hatástalanítására, amelyek lehetnek nukleáris, sugárzó, biológiai, vegyi; Técnico Especialista en Desactivación de

¹⁸ <https://www.boe.es/boe/dias/2013/01/24/pdfs/BOE-A-2013-662.pdf> utolsó letöltés: 2017.04.18.

¹⁹ https://www.policia.es/org_central/dao/geo/funciones.html utolsó letöltés: 2017.04.17.

Artefactos Explosivos: Nucleares, Radiantes, Biológicos, Químicos; TEDAX-NRBQ, (Információs Biztosi Főhivatal alárendeltségében).

Ez az úttörő egység 1975-ben jött létre azzal a fő céllal, hogy robbanószerkezeteket hatástalanítsanak. Napjainkban beavatkozási tevékenységük szintén kiterjed nukleáris, sugárzó, biológiai és vegyi fegyverek területére is. Feladatuk ellátását védőöltözetben végzik és specializálódott robotok segítségére számíthatnak. Kiválasztásuk a Nemzeti Rendőrség több mint két éve állományban lévői közül kerülhetnek ki. A felvételi követelmények fizikai és pszichológiai alkalmasságra és többek között kémiai, fizikai, biológiai, mind informatikai mind elektronikai területekre terjed ki. Olyan tulajdonságokkal kell rendelkezniük, mint: érzelmi stabilitás; a képzés, továbbképzés iránti vágy; koncentrációs, megfigyelési, elemzési, döntéshozási képességek; a fegyelem és a szolgálat iránti elköteleződés; csoportban való munkavégzés készsége. Képzésüket egy 1260 órás kurzus elvégzésével valósítják meg, amely 44%-a a gyakorlati részre fókuszál majd egy hónapos gyakorlati idő eltöltése az operatív csapatoknál.²⁰

- Technikai Nyomozás Brigádja, Brigada de Investigación Tecnológica, B. I. T. (Igazságügyi Rendészet Biztosi Főhivatalának alárendeltségében).

Ez a rendőrség olyan ága, amely az új technikai bűnözési formák leküzdését célozza, mint például a gyermekpornográfia, internetes csalások, kommunikációs csatornákon megvalósított átverések, kibertámadások, kalózkodások.²¹

- Kábítószer Ellenés Központ Egysége, Brigada Central de Estupefacientes, B. C. E. (Igazságügyi Rendészet Biztosi Főhivatalának alárendeltségében).

Ez az egység a jogtalan kábítószer kereskedelemmel foglalkozik. Az egységek modern informatikai felszereltséggel dolgoznak így szakmai tevékenységük a drogterjesztés hálójára is kiterjed. Együttműködnek az Europol-lal és az Interpol-lal is valamint közreműködnek nemzeti és nemzetközi szinten a kábítószer-függőség kezelésében.²²

- Család- és Nősegítő Központ, Unidad Central de Atención a la Familia y Mujer (Igazságügyi Rendészet Biztosi Főhivatalának alárendeltségében).

Olyan nyomozásokat, üldözéseket végeznek, amelyek az erőszakos bűncselekményekre, családi erőszakra, szexuális bűncselekményekre irányul. Emellett az áldozatok védelmének koordinálásában is részt vesznek.²³

²⁰ https://www.policia.es/org_central/informacion/quienes.html utolsó letöltés: 2017.04.17.

²¹ https://www.policia.es/org_central/judicial/udf/bit_alertas.html utolsó letöltés: 2017.04.17.

²² https://www.policia.es/org_central/judicial/udyc/udyc_cen_estup.html utolsó letöltés: 2017.04.17.

²³ https://www.policia.es/org_central/judicial/ufam/ufam.html utolsó letöltés: 2017.04.17.

- Rendőri Beavatkozó Egységek, Unidades de Intervención Policial, U. I. P. (speciális egység a közbiztonság érdekében).

Ezek olyan mobilizálható egységek, amelyek a nemzeti terület egészén bevetethetők megelőzés és a közvetlen közeli veszély vagy változás a közbiztonság tekintetében.²⁴

- Lovas Egység, Unidad de Caballería (speciális egység a közbiztonság érdekében). Ez az egyik legrégebbi rendészeti egység, amely nagy kapacitással bír a mozgósítás és a megfélemlítés területén. Gyökerei a XIX-XX századra datálhatóak és kezdetben 1940 fővel működtek, majd 1986-ban a rendőrség egyik fontos egységévé vált. Hatékonyan vesznek részt a tömegoszlatások, személyek védelme, közbiztonság visszaállítása, szélsőségesek kontrollálása kapcsán. Felső szintű Főnökségek (Jefaturas Superiores) találhatóak Madridban, Sevillában, Valenciában, Barcelonában és Zaragozában.²⁵

- Kutyás Egység, Unidad de Guías Caninos (speciális egység a közbiztonság érdekében).

A kiképzett állatok segítségével számos különböző típusú bűncselekménnyel szembeni harc lehetséges. Ilyen jellegű tevékenységek például: a robbanószerkezetek helyének meghatározása, drogkeresés, kísérés és védelem, kimentés, holttestek helymeghatározása. Az első ilyen egység 1945-ben 8 németjuhász kutyával indult és alapvető célja volt a kor bűnözésével felvenni a harcot. Két év elteltével megalapították a Rendőrség Kísérőkutyáinak Kiképzőiskoláját. Az évek elteltével sok más funkcióval bővült feladatuk például 2010-ben egy, az eltűnt személyek meghatározására irányuló egység is megalakult.²⁶

- Rendőrség a közlekedésben, Brigada Móvil-Policía en el Transporte (speciális egység a közbiztonság érdekében).

Fő céljaként lehet meghatározni a bűncselekmények megelőzését, az utasok biztonságára való odafigyelést illetve olyan közösségi közlekedési eszközök használatát, amelyet szervezett bűnözők (kábitószer kereskedők, embercsempészek) is használnak. Jelen vannak repülőtereken, vonatokon, hajókon és autóbusz állomásokon. Az egység gyökere 1924-re vezethető vissza, amikor még Vasúti és Határőrizeti Egységként működtek. A '80-as években

²⁴ https://www.policia.es/org_central/seguridad_ciudadana/uip/unidades_uip.html utolsó letöltés: 2017.04.17.

²⁵ https://www.policia.es/org_central/seguridad_ciudadana/unidades_especiales/Caballeria/origen_caballeria.html utolsó letöltés: 2017.04.17.

²⁶ https://www.policia.es/org_central/seguridad_ciudadana/unidades_especiales/Guias_caninos/guias_caninos_origen.html utolsó letöltés: 2017.04.17.

jelentős reformokon ment keresztül a szervezet és 1989-ben a szolgáltatások racionalizálása történt és jelenlétük kirajzolódott, amelyet mind a mai napig megőriztek.²⁷

- A Felszín alatti és Környezetvédelmi Egység, Unidad de Subsuelo y Protección Ambiental (speciális egység a közbiztonság érdekében).

A Felszín alatti Egység igen jelentős szerepet játszik. Egyrészt a felszíni rendőrség kiegészítő funkciójaként van jelen másrészt olyan speciális megelőzési és nyomozási tevékenységet látnak el, amelyek a bűnözést vagy az ahhoz számos szálon kapcsolódó aktivitásokkal kívánják szembeszállni. 1958-ben még csupán 37 hivatalnokkal működtek és olyan kihívásokkal kellett szembeszállniuk, mint: a vezetékek ellopása, az ivóvíz hálózattal kapcsolatos csatlások vagy a telefonhálózattal összefüggő bűnözői tevékenységek. 2002-től a szervezet központi szinten működik és olyan környezetvédelmi feladatokat is ellát, mint például csatornázási vagy a szennyvizek áramlásának a felügyelete.²⁸

- A Megelőzés és Reagálás egységei, Unidades de Prevención y Reacción (speciális egység a közbiztonság érdekében).

Létük alapvető céljaként azt lehet megemlíteni, hogy a Nemzeti Rendőrség Stratégiai Tervében meghatározott célok, eszközök, módok minél hatékonyabban legyenek ellátva. Tevékenysége többek között arra is irányul, hogy a rendőrség által elvégzett műveletek sikeresebbek legyenek, következetesen legyenek felépítve és a kellő szakmai ráfordítással legyenek kidolgozva.²⁹

- Magánbiztonság egységei, Unidades de Seguridad Privada (speciális egység a közbiztonság érdekében).

Ellenőrzési funkciót lát el azon vállaltok és személyzetük felett a magánbiztonság területén, amelyek e területhez kapcsolódnak. Jelenlétük elengedhetetlen így mára minden autonóm jogállású megye központjában megtalálhatóak illetve számos fontos közintézményben.³⁰

- Légi közlekedés, Medios Aéreos (Gazdasági és Technikai Osztály alárendeltségében).

A Nemzeti Rendőrség kiegészítő, segítő szerveként van jelen, ugyanis tevékenységének középpontjában a humanitárius missziók megvalósítása és az állampolgárok segítése áll.³¹

²⁷https://www.policia.es/org_central/seguridad_ciudadana/unidades_especiales/Brigada_movil/origen_brigada_movil.html utolsó letöltés: 2017.04.17.

²⁸https://www.policia.es/org_central/seguridad_ciudadana/unidades_especiales/subsuelo/subsuelo_origen.html utolsó letöltés: 2017.04.17.

²⁹https://www.policia.es/org_central/seguridad_ciudadana/unidades_especiales/upr/upr.html utolsó letöltés: 2017.04.17.

³⁰https://www.policia.es/org_central/seguridad_ciudadana/unidad_central_segur_pri/unid_central_pro_pri_origen.html utolsó letöltés: 2017.04.17.

³¹https://www.policia.es/org_central/medios_aereos/presentacion.html utolsó letöltés: 2017.04.17.

- Az Illegális Bevándorlási Hálózatok és az Okmányok Hamisítása Elleni Egység, Unidad Central de Redes de Inmigración Ilegal y Falsedades Documentales, U. C. R. I. F. Central (Külföld és a Határok Biztosi Főhivatalának alárendeltségében).

Olyan nemzeti és nemzetközi nyomozási, kutatási tevékenységet fejt ki, amelyek az emberkereskedelemmel, irreguláris bevándorlással és okmányhamisítással kapcsolatos.³²

- Az Illegális Bevándorlás Válaszára létrehozott Brigád, Brigada de Respuesta a la Inmigración Clandestina, B. R. I. C. (Külföld és a Határok Biztosi Főhivatalának alárendeltségében).

Ez a szerv arra specializálódott, hogy az illegális migrációval szemben vegye fel a harcot, a határok védelmét látják el fókuszálva a határátkelő helyekre ügyelve a légi, vízi és földi szolgáltatások kínálta igen sokszínű bejutási módokra az ország területére.³³

3.2. A Civil Gárda

Spanyolországban a fegyveres erők másik ágát a Civil Gárda (La Guardia Civil) adja. A szervezet eredetét 1844-re lehet visszavezetni, amikor egy fegyveres gyalogságot és lovasságot hoztak létre, amely speciális szervnek volt mondható a korban. A legfőbb különbség a Nemzeti Rendőrséggel szemben, hogy míg a Belügyminisztérium a feladatok, célok és eszközök terén ad utasításokat addig a Védelmi Minisztérium az előmenetel és a katonai jellegű küldetéseket alkot szabályokat. Ezen két minisztérium mellett az Adóhatósági Minisztérium felé is vannak kötelességei például az államkincstár őrzése vagy a különböző normák, szabályok érvényre juttatása mind a központi mind a helyi államigazgatási szervek tekintetében. Az Igazságügyi Minisztériummal kapcsolatban sem elhanyagolható az együttműködése az Igazságszolgáltatási Rendszer tekintetében. Munkájuk során a Környezeti, Vidékkel és Tengerrel kapcsolatos Minisztériummal is együttműködnek környezetvédelmi ügyekben. Tevékenységük alapvetéseként azt lehet meghatározni, hogy minden esetben az állampolgárokat védik a bűncselekménnyel szemben, amelyek fenyegethetik őket illetve a jogszabályok betartatása valamint a jogok és szabadságok szabad érvényesülésének elősegítése. Összefoglalva tehát ez egy olyan szerv, amely az állampolgárok rendelkezésére áll, segítséget nyújt számukra együttműködve a polgári védelmi szervekkel. E mellett a forgalom őrzése, a környezet védelme, a hegyi és tengeri terepekről való mentések elvégzése; tehát a lakosok számára segély, segítség, védelemnyújtás.

³² https://www.policia.es/cnp/cnp_unidades.html utolsó letöltés: 2017.04.17.

³³ https://www.policia.es/cnp/cnp_unidades.html utolsó letöltés: 2017.04.17.

Egységeik a nemzeti terület egészén jelen vannak több mint 2000 létesítménnyel és közel 80000 fős személyi állományból áll a testület.³⁴

3.2.1. Jogi szabályozás

Az irányadó jogszabályként a már korábban ismertetett fegyveres erőkről szóló törvényt lehet megjelölni, a 400/2012. február 17-i Királyi Rendelet, amely a Belügyminisztérium felépítéséről szól valamint a PRE/422/2013. március 15-i utasítást, amely Civil Gárda Főigazgatóságának a központi szolgáltatásait írja le.

3.2.2. Szervezeti felépítés

A szervezet élén a Főigazgató áll, aki a Biztonsági Államtitkárság függésében áll. Közvetlen utasítást adhat a Civil Gárda Testületének és eljárhat azokban az esetekben, amelyekről a Védelmi Minisztérium határoz.

A Civil Gárda Főigazgatóságának (Központi szint) a felépítését az alábbi szervek adják:

- Üzemeltetési Segédigazgatóság,
- Személyügyi Aligazgatóság,
- Támogatási Aligazgatóság.
- Műveletek Vezetése³⁵.

A testületi szervek között kell említeni a Felső szintű Tanácsot és a Tanácsot valamint a Technikai Irodát.³⁶

A Gárda periférikus egységei:

- Zonális egységek, amelyek minden autonóm jogállású megyében megtalálhatóak.
- Parancsnokságok, amelyek a megyéken belül tovább tagozódnak, tehát provincia szintű egységek.
- Századok (Compañía), amelyek a provinciák alatt, de a városoknál nagyobb egységekben működnek (5. ábra).
- Helyi szintű egységek.³⁷

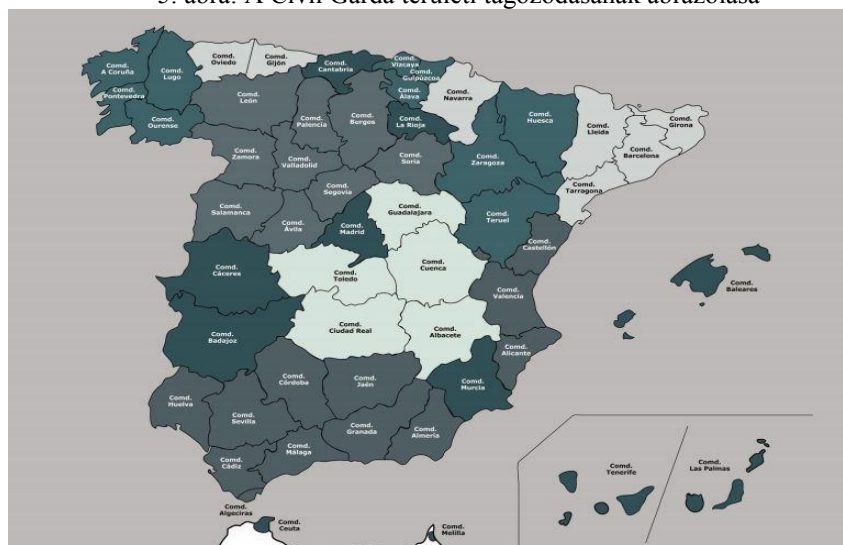
³⁴ <http://www.guardiacivil.es/es/institucional/Conocenos/index.html> utolsó letöltés: 2017.04.18.

³⁵ http://www.guardiacivil.es/documentos/pdfs/Orden_15_03_2013_Estructura_DGGC.pdf utolsó letöltés: 2017.04.18.

³⁶ <http://www.guardiacivil.es/es/institucional/Conocenos/estructuraorganizacion/index.html> utolsó letöltés: 2017.04.18.

³⁷ http://www.guardiacivil.es/documentos/pdfs/Orden_15_03_2013_Estructura_DGGC.pdf utolsó letöltés: 2017.04.18.

5. ábra: A Civil Gárda területi tagozódásának ábrázolása

Forrás: <http://www.guardiacivil.es/es/institucional/Conocenos/estructuraorganizacion/orgperiferica/index.html> utolsó letöltés: 2017.04.18.

3.2.3. Ellátandó feladataik

A Nemzeti Rendőrséghez hasonlóan a Civil Gárdának is kiemelt szerepe van abban, hogy az állampolgári jogokat és szabadságokat szabadon lehessen gyakorolni. Ebből adódóan tevékenységük jelentős része erre fókuszál. Általános küldetésükként a következőket lehet elmondani: a törvények és jogszabályok érvényre juttatása; őrizni és megvédeni azon közintézményeket, amelyek ezt megkövetelik; magas rangú személyek védelmének biztosítása; fenntartani és visszaállítani a rendet és a közbiztonságot; együttműködni más biztonsági szervekkel. Más sajátos feladatként ki lehet emelni: a fegyverekkel és robbanószerekkel kapcsolatos érvényben lévő szabályozás betartatása; az államkincstár őrzése; a forgalom őrzése például helyközi utakon; a földi-, parti-, kikötői-, reptéri kommunikációs csatornák őrzése. Ezen tényezőkből következik, hogy a Védelmi Minisztérium felügyelete alatt elláthatnak katonai jellegű feladatokat.³⁸

3.3. A fejezet rövid összefoglalása

Spanyolországban egy kettős felépítésű rendőrségi modellt beszélhetünk. Egyrészt a Nemzeti Rendőrség, másrészt a Civil Gárda jelenléte meghatározó. A legfőbb különbség a két szerv között az, hogy a Civil Gárda a Belügy- és Védelmi miniszter alárendeltségében működik, míg a Nemzeti Rendőrség csak a Belügyminiszter irányítása alatt funkcionál. Ezt

³⁸ <http://www.guardiacivil.es/es/institucional/Conocenos/misiones/index.html> utolsó letöltés: 2017.04.18.

követően a központi és periférikus igazgatásról valamint a különleges egységekről adtam egy rövid áttekintést.

4. A spanyol rendőrtisztképzés

Ebben a fejezetben a Nemzeti Rendőrség képzését mutatom be. Bár a Civil Gárda is rendvédelmi szerv, ám a katonai sajátosságai okán a jellemzésem a Nemzeti Rendőrségbe való felvételre korlátozom, mert ahogy azt már korábban írtam ez a szerv feleltető meg leginkább a magyar rendőrségnek, ezáltal az utolsó fejezetben az összehasonlítás helytálló. Az spanyol képzés bemutatásához a korunk adta lehetőségeket kihasználva spanyol szakemberek segítségét kértem. Elsőként a CEPOL egyik összekötő tisztjét Eduardo Borobios Léont kerestem meg elektronikus levél formájában. A megkeresésemre készségesen válaszolt és rendelkezésemre bocsájtott prezentációkat és a képzéssel kapcsolatos leírást. Párhuzamosan az egyik spanyol belügyi attasé úrral Santiago Calvo Valladaressel folytattam levelezést majd március végén egy konferencia alkalmából Magyarországon tartózkodott így lehetőségem nyílt telefonon elbeszélgetni vele a kérdéseimről. Az interjú után kérésemre számos releváns jogszabályi útmutatást küldött, ahonnan a spanyol képzési rendszerről olvashattam. Az elsajátított információk tükrében most ezeket foglalom össze.

4.1. Az alapképzés bemutatása

Spanyolországban a 1393/2007. október 29-i Királyi Rendelet szabályozza a felsőoktatást. Ennek értelmében az intézmények képzési szakjait az alábbi csoportok szerint határolhatjuk el egymástól:

- művészetek, humántárgyak,
- tudományok,
- orvostudomány,
- társadalom- és jogtudomány,
- mérnöki és építészeti.³⁹

Mielőtt bemutatnám azt a pályázási rendszert, amely által a Nemzeti Rendőrségbe felvételt lehet nyerni, feltétlen szólnunk kell azokról az alapszakokról, amelyek során a hallgatók általános rendészeti ismereteket szereznek. Az alapképzések 4 évig tartanak, a hallgatóknak évente 60 kreditet kell teljesíteniük. A tárgyak felépítését tekintve alapozó ismereteket,

³⁹ <https://www.boe.es/boe/dias/2007/10/30/pdfs/A44037-44048.pdf> utolsó letöltés: 2017.04.26.

kötelező és szabadon választható tárgyakat is hallgatnak. Tanulmányaik lezárásaképpen szakdolgozatot készítenek.⁴⁰

Általánosságban elmondhatjuk, hogy rendészeti ismereteket vagy ahhoz szorosan kapcsolódó képzési formákat kriminológiai, rendészeti vagy ahhoz hasonló szakon tudnak tanulni. A képzés befejezését követően a Nemzeti Rendőrség Végrehajtói (Escala Ejecutiva) szint megpályázására lesznek alkalmasak a hallgatók.⁴¹ A tanulási lehetőségek változatosságát néhány példával szemléltetem:

1.) Valenciai Egyetem (Universitat Jaume I): kriminológiai és biztonsági alapszak (Criminología y Seguridad), de a végzettség pontos megnevezése biztonsági és rendészettudományi alapszak.⁴²

2.) Barcelonai Egyetem (Universitat de Barcelona): kriminológia alapszak (Grado de Criminología)⁴³

3.) Barcelonai Egyetem (Universitat Autònoma de Barcelona): belbiztonság és megelőzési alapszak (Grado de Prevención y Seguridad Integral)⁴⁴

4.) Madridi János Károly Király Egyetem (Universidad Rey Juan Carlos): kriminológiai alapképzés⁴⁵

Azok a hallgatók, akik sikeresen elvégezték az alapképzést és rendészeti területen szeretnének elhelyezkedni, nincs más teendőjük, mint a Nemzeti Rendőrség honlapján a szükséges pályázatot leadni.⁴⁶ A következő alpontokban ennek folyamatát mutatom be.

4.2. Mesterképzési lehetőségek

Az alapképzéshez hasonlóan a rendészeti kérdésekkel foglalkozó mesterképzés rendszere is elérhető a spanyol hallgatók számára. Érdekes megjegyezni a tényt, hogy igen nehéz nyomára akadni ezeknek a kurzusoknak, mert sok egyetem működik az országban, a szakok sem egységes elnevezéssel vannak ellátva és releváns forrást sem találtam, amely ezeket próbálná meg rendszerezni. Ám néhány lehetőséget fel tudtam lelteni, például az Alcalái Egyetemen van egy mesterszak rendészettudományi tanulmányok néven. Általános jellemzésnek azt adták meg, hogy a kurzus elvégzésével a hallgató eredményesebben végezheti a munkáját bármely

⁴⁰ <https://www.boe.es/boe/dias/2007/10/30/pdfs/A44037-44048.pdf> utolsó letöltés: 2017.04.26.

⁴¹ http://www.criminologia.net/pdf/observatorio/libro_blanco_actualizado.pdf utolsó letöltés: 2017.04.26.

⁴² <http://ujiapps.uji.es/ade/rest/storage/HW27P2DKI8RIBSCIANMRNIU5WTQFYIXS> utolsó letöltés: 2017.04.25.

⁴³ http://www.ub.edu/web/ub/es/estudis/oferta_formativa/graus/fitxa/C/G1059/index.html utolsó letöltés: 2017.04.25.

⁴⁴ <http://www.uab.cat/web/estudiar/listado-de-grados/informacion-general/prevencion-y-seguridad-integral-escuela-adscrita-1216708258897.html?param1=1228206206162> utolsó letöltés: 2017.04.25.

⁴⁵ <http://www.urjc.es/estudios/grado/522-criminologia> utolsó letöltés: 2017.04.25.

⁴⁶ <https://sede.policia.gob.es:38280/OPOSITA/Inicio.pub> utolsó letöltés: 2017.04.26.

fegyveres szervénél és olyan szakmai tudást sajátíthatnak el, amely a napi munkavégzésük során elengedhetetlen.⁴⁷ Egy másik példa Ávilában található a Santa Teresa de Jesús Katolikus Egyetem, amely szintén szervez mesterképzést alkalmazott kriminológia és rendészeti nyomozás néven. Ez a kurzus elsősorban a végrehajtói beosztásúak munkáját segíti elő. Az oktatott tárgyak között olyan ismeretek vannak, amelyek a kriminológiával, mediációval, fegyverekkel vannak összefüggésben.⁴⁸ Kutatásom során rendészeti doktori képzésről nem találtam adatot csak kriminalisztikával kapcsolatban a Murciai Egyetemen,⁴⁹ ám ezt nem tudom részletezni a dolgozat szűkös lehetőségei miatt.

a. A szervezeti felépítés

Mielőtt a képzés részleteit jellemezném, egy ábrával szemléltetem az oktatásért felelős Képzési és Fejlesztési Osztályt, amely a Nemzeti Rendőrség Főigazgatóságán belül működik.

6. ábra: A spanyol Képzési és Fejlesztések Osztályának felépítése
(saját szerkesztés)

Forrás: https://www.policia.es/org_central/division_forma_perfe/inicio.html utolsó letöltés: 2017.04.19.

- Főtitkárság (Secretaría General): adminisztratív ügyintézési, asszisztenciai segítséget nyújt az Osztály számára elsősorban a személyzettel kapcsolatban. A Titkárság felel továbbá a dokumentumok alapjainak az elkészítéséért, fejlesztések és kutatási tevékenységek anyagaiért. Vezetője a Képzési Osztály főnök helyettese is, aki helyettesítési jogkörrel bír üresedés, távollét vagy betegség esetében.

⁴⁷ <http://www.universia.es/estudios/uah/master-universitario-ciencias-policiales/st/178242> utolsó letöltés: 2017.04.26.

⁴⁸ https://www.ucavila.es/index.php?option=com_content&view=article&id=2673&Itemid=293&lang=es utolsó letöltés: 2017.04.26.

⁴⁹ <http://www.um.es/web/eidum/contenido/estudios/doctorados/ciencias-forenses/presentacion> utolsó letöltés: 2017.04.26.

- Rendőri Nemzeti Iskola (Escuela Nacional de Policía): képzési kurzusokat szerveznek a Nemzeti Rendőrség alap és végrehajtói szintjére valamint más rendőri szervek számára mind nemzeti mind nemzetközi szinten. Megalkotnak és végrehajtanak olyan kurzusokat is, amelyek a rendőrségen belüli előmenetelhez szükségesek kivéve azon tisztviselőket, akik a Rendészeti Felsőoktatási Központra vannak bízva. Az iskola központja Ávila városában található, amely a fővárostól nyugati irányban 95-100 km-re helyezkedik el.⁵⁰
- A Korszerűsítés és Specializáció Központja (Centro de Actualización y Especialización): fő feladata az oktatási tevékenységek irányítása, összehangolása, tervezése. A Kiképző Központ (Centro de Prácticas Operativas) számára olyan oktatási tevékenységet is végeznek, amelyek a taktikai-bevetési rendőri egységek számára hasznos. Ávilában, Linaresben és Madridban a rendőri főigazgató utasításának értelmében fogadnak képzéseket.
- Felsőszintű Rendészeti Tanulmányok Központja: elsősorban olyan funkcióval rendelkezik, mint: a képzési cselekmények fejlesztése és előmozdítása, specifikus és kiegészítő képzés a közbiztonság magas rangú felelőseinek, így például a Főigazgatóság biztonsági szakembereinek. Emellett olyan feladatokkal van megbízva, mint a tervezési feladatok elkészítése, azok fejlesztése, olyan kurzusok oktatása, amelyek az rendőrségen belüli előmenetellel vannak kapcsolatban a Felső- és Végrehajtó szinten (Escala Superior y Escala Ejecutiva). Ettől a központtól függ a Rendészeti Tanulmányok Intézménye az alábbi területek értelmében: kutatás-, fejlesztés, új szakmai módszerek oktatása, új szociális igények felmérése, elemzése, amelyek kihatással lehetnek a közbiztonságra és a Nemzeti Rendőrségre, együttműködési projektek készítése más egyetemekkel vagy kutatóközpontokkal, amelyek a korábban sorolt problémákkal foglalkozik.
- Kiválasztási Folyamatok Területe: adminisztratív feladatokat látnak el a belépéssel kapcsolatos kiválasztásokra, szervezeten belüli előmenetellel összefüggésben a különböző kategóriák tekintetében, kurzusok vizsgaidőszakával kapcsolatban mind az új mind a régi kiválasztások tekintetében, a magánbiztonsági személyek képesítése, képzési központok felügyelete.⁵¹

⁵⁰<https://www.google.hu/maps/place/%C3%81vila%E2%80%8E,+%C3%81vila,+Spanyolorsz%C3%A1g/@40.4150862,-4.6009106,9.5z/data=!4m5!3m4!1s0xd40f31b5bf84b6b:0xc0f6450ab995ad4a!8m2!3d40.656685!4d-4.6812086> utolsó letöltés: 2017.04.19.

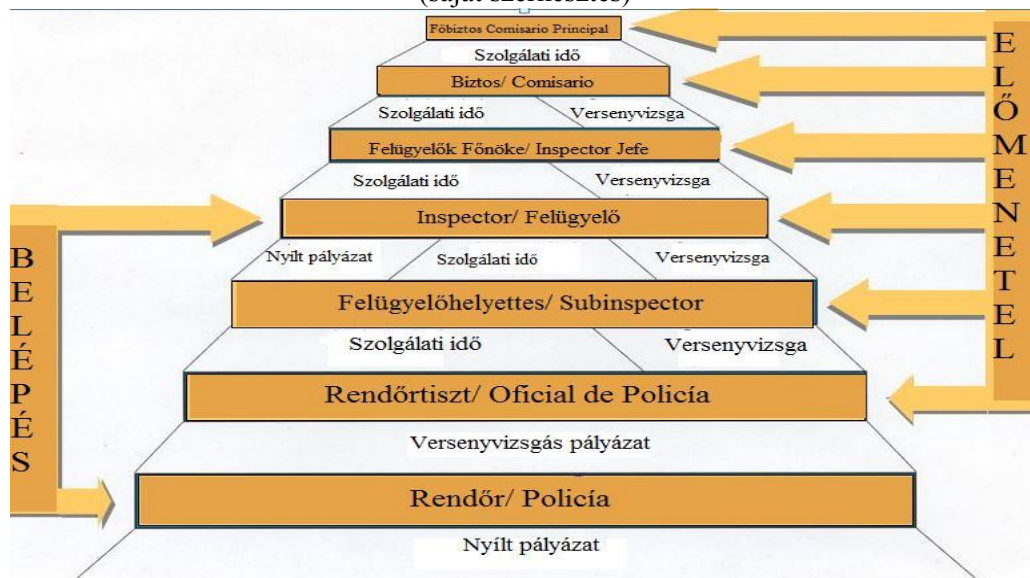
⁵¹https://www.policia.es/org_central/division_forma_perfe/inicio.html utolsó letöltés: 2017.04.19.

A Képzési és Fejlesztési Osztály szolgáltatásai között tarthatjuk számon: a Nemzeti Rendőrség számára a kiválasztási folyamatok elvégzése; magánbiztonsági és felügyelői szakemberek képzése az oktatási intézményekben; az újoncok kiképzése; a folyamatos fejlődés biztosítása; a változásokhoz alkalmazkodva az új ismeretek átadása; a külföldi rendőrök oktatása is; a sport, sportolás népszerűsítése.⁵²

4.4. A pályázati folyamat jellemzése

Aki a Nemzeti Rendőrség tagja szeretne lenni két lehetősége van: amennyiben érettségivel rendelkezik, az alapbeosztásba jelentkezhet (Escala Básica) rendőrnek, míg aki a korábban bemutatott alapképzések egyikét elvégezte, tehát egy diplomával rendelkezik, akkor ő a végrehajtói beosztás (Escala Ejecutiva) felügyelői kategóriájára pályázhat. A következő ábra segítségével mutatom be a felépítést.

7. ábra: A Nemzeti Rendőrséghez való belépés lehetőségei
(saját szerkesztés)

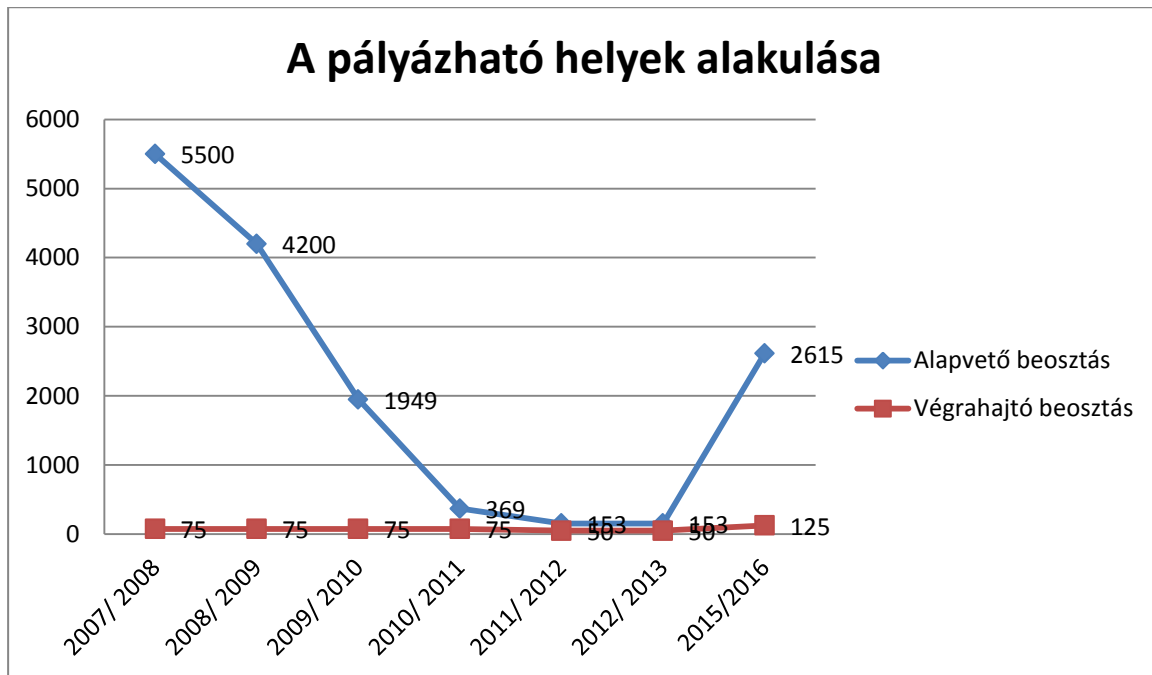
Forrás: FORMACIÓN EN POLICIAL NACIONAL, Eduardo Borobios León által küldött ppt prezentáció alapján 2017.03.28.

Későbbiekben a szintek között vagy a szolgálati idő elteltével vagy pályázat útján illetve versenyvizsgás pályázat útján lehet feljebb lépni. Ennek részletes szabályai a 614/1995-ös Királyi Rendeletben találhatóak.⁵³ A következő diagrammal azt szemléltetem, hogy az alapbeosztás (Escala Básica) és a végrehajtó beosztás (Escala Ejecutiva) területén hogyan alakultak a pályázható helyek.

⁵² https://www.policia.es/org_central/division_forma_perfe/servicios.html utolsó letöltés: 2017.04.19.

⁵³ <https://www.boe.es/boe/dias/1995/05/18/pdfs/A14379-14384.pdf> utolsó letöltés: 2017.04.21.

8. ábra: A pályázható helyek alakulása a Nemzeti Rendőrségnél
(saját szerkesztés)

Forrás: FORMACIÓN EN POLICIAL NACIONAL, Eduardo Borobios León által küldött ppt prezentáció alapján 2017.03.28.

Ahhoz, hogy a jelentkező érvényes jelentkezést tudjon leadni a következő feltételeknek kell megfelelnie:

- Alapszint esetén: spanyol állampolgárság; betöltött 18. életév vagy még a nem elért nyugdíjhatár kora; büntetlen előélet; nem állhat közügyektől eltiltva; fizikai és pszichológia alkalmasság; fegyvertartás iránti elkötelezettség és annak használata; férfiak esetében 1,65 méter nők esetében 1,60 méter magasság;⁵⁴ „B” típusú jogosítvány; érettségi bizonyítvány vagy azzal egyenértékű okirat⁵⁵.
- Végrehajtói szint esetén: ugyanazon kritériumok megléte, mint az alapszint esetén annyi különbséggel, hogy az érettségi bizonyítvány nem elegendő, ugyanis alapfokú felsőoktatási diplomával kell rendelkeznie a jelöltnek.⁵⁶

A rendőrség honlapján egy formanyomtatvány elektronikus elküldésével kell jelezni, hogy a kiválasztási folyamatban szeretne részt venni a jelölt, hivatkozva, hogy melyik területet

⁵⁴ A kizáró okok az irányadó jogszabály 3. sz mellékletben találhatóak. Ezek közül a látással (pl: kancsalság, hemianopia, szintévesztés) a hallással, más típusú (pl.: szív működéssel összefüggő betegségek, izom/ízületi/gerinc elváltozások, emésztéssel, gyomor-nyombéllel kapcsolatos problémák, szív és érrendszeri betegségek, légzőszervi problémák, idegrendszeri, bőrproblémák és egyéb típusú betegségek, mint például cukorbetegség, fertőző betegségek, veleszületett rendellenességek. <https://www.boe.es/boe/dias/2016/05/25/pdfs/BOE-A-2016-4962.pdf> utolsó letöltés: 2017.04.22.

⁵⁵ <https://www.boe.es/boe/dias/2016/04/22/pdfs/BOE-A-2016-3882.pdf> utolsó letöltés: 2017.04.21.

⁵⁶ <https://www.boe.es/boe/dias/2016/05/25/pdfs/BOE-A-2016-4962.pdf> utolsó letöltés: 2017.04.21.

pályázza meg. Jogszábaály rendelkezik arról, hogy az alapszint esetében 2615 (ebből 522 hely a tengerészet hivatásosai számára van meghirdetve, tehát a ténylegesen megpályázható helyek száma 2093-ra módosul),⁵⁷ míg a végrehajtói szint esetében ez 125 megpályázható hely.⁵⁸ A kiválasztási folyamat fázisai megegyeznek mindkét kategória esetében: írásbeli dolgozatok sorozata, képzési folyamat, gyakorlati modulok teljesítése. Ezek szabályai részletesen le vannak fektetve az irányadó jogszábaályokban. Ezek lényegét most röviden jellemzem.⁵⁹

Írásbeli dolgozatok (Fase de oposición):

a) alapszint:

- az első típusú vizsga, a fizikai felmérő, amely az irányadó jogszábaályok 1. sz. mellékletében található rajzzal együtt;
- a második a tudást és a helyesírást méri (megfelelt vagy nem megfelelt lehet a minősítés) a tételek a jogszábaály 2. sz. mellékletében vannak felsorolva: jogi: 1-19, társadalomtudományok: 20-29, tudományos-technológiai: 30-41;
- a harmadik három részből tevődik össze: egészségügyi alkalmassági vizsga, személyes elbeszélgetés majd egy intelligenciát felmérő pszichológiai technológiai teszt;
- szabadon választható feladat: angol vagy francia nyelvből elbeszélgetés, amellyel plusz pontokat lehet szerezni.

A tesztek esetében javító sablonokat használnak a tanárok. A vizsga során bármelyik résznél vér-és vizeletvizsgálatot végezhetnek, hogy ezáltal is kiszűrjék azokat, akik valamilyen kábító/ élénkítő szerrel éltek a vizsgán. Az írásbeli rész helyszíne Ávilában van, míg a többi rész ettől eltérő centrumokban, amelyekről előzetesen tájékoztatást kapnak a jelentkezők.⁶⁰

b) végrehajtói szint:

- az első típusú vizsga a fizikai felmérő, amely az irányadó jogszábaályok 1. sz. mellékletében található rajzzal együtt;
- a második a tudást méri, amely három típusból tevődik össze: egy száz kérdéses teszt megoldása, amelyre 50 perc áll rendelkezésre; egy írásbeli és szóbeli nyelvismereti teszt angol vagy francia nyelvből, mert ezek ismeretének mérése B1 komplex szinten történik; szintén írásbeli rész, amelyet 90 perc alatt kell teljesíteni, a 2. sz. melléklet szerinti témákkal összefüggésben (jogismeret 47, társadalomtudományok 48-62, tudományos-technológia 63-73);

⁵⁷ <https://www.boe.es/boe/dias/2016/04/22/pdfs/BOE-A-2016-3882.pdf> utolsó letöltés: 2017.04.21.

⁵⁸ <https://www.boe.es/boe/dias/2016/05/25/pdfs/BOE-A-2016-4962.pdf> utolsó letöltés: 2017.04.21.

⁵⁹ <https://www.boe.es/boe/dias/1995/05/18/pdfs/A14379-14384.pdf> utolsó letöltés: 2017.04.21.

⁶⁰ <https://www.boe.es/boe/dias/2016/04/22/pdfs/BOE-A-2016-3882.pdf> utolsó letöltés: 2017.04.21.

- a harmadik három részből tevődik össze: egészségügyi alkalmassági vizsga, személyes elbeszélgetés majd egy intelligenciát felmérő pszicho technológiai teszt;
- szabadon választható feladat: angol vagy francia nyelvből elbeszélgetés, amellyel plusz pontokat lehet szerezni⁶¹.

Tantárgyak teljesítése a képzésen (Curso de formación):

A képzésről bővebb információt a Kiképző Iskola honlapjáról lehet olvasni. Az alapszint esetében a képzés 7 hónapig tart júliustól februárig, míg a végrehajtói pálya esetében egy nulladik hónap is be van iktatva így őket december és október között képzik.⁶²

a) alapszint: akik az első szakaszt sikeresen teljesítették a Főigazgatóság által rendőr hallgatóknak lesznek kinevezve. Mivel továbbra is folyik a kiképzésük, így a tantervben előírt tárgyakat teljesíteniük kell egy kurzus keretében. Minden tárgyak a spanyol oktatási szabályok szerint 0-10 terjedő skálán kerül értékelésre, de az eredményes szinthez minimum 5 pontot kell szerezniük.⁶³

b) végrehajtói szint: akik sikeresen elvégezték az első szakaszt a Főigazgatóság által felügyelő hallgatóknak lesznek kinevezve. A képzés további része során két betervezett kurzust kell teljesíteniük. Az első, az általános szakmai oktatásra fókuszál, míg a másik specifikusan a különböző rendészeti területeket öleli fel. A sikeres teljesítéshez a tantervben előírt tárgyakat el kell végezniük. Teljesítményük 0-10 pontig értékeli, és a sikeres teljesítéshez minimum 5 pontot szükséges elérniük. Akik nem mennek át a fentebb leírt szűrőkön, elvesztik a lehetőséget a pályázásra.⁶⁴

Szakmai gyakorlat, felkészülés (Formación práctica):

a) alapszint: az eredményes képzési etap elvégzéséhez az utolsó, gyakorlati részt kell elvégezni a hallgatóknak. Az oktatás e része azért fontos, mert itt tudnak a szakmához megfelelő, professzionális tudást szerezni ahhoz a munkakörhöz, amelyet a jelentkezés elején megpályáztak. Munkájuk során a következő képességeket értékeli: megbízhatóság, lelkiismeretesség, fegyelem, csapatszellem, döntéshozás, pontosság. Az értékelés szintén a tízes skála szerint történik és kritériumonként szintén minimum 5 pontot szükséges gyűjteni.

Fontos megemlíteni, hogy a szakaszok mindegyikének kötelező a teljesítése, mert ellenkező esetben kizárással jár. Azok a tanulók, akik sikeresen átmennek a kiválasztási folyamaton a biztonsági államtitkár által a Nemzeti Rendőrség rendőreivé lesznek kinevezve.⁶⁵

⁶¹ <https://www.boe.es/boe/dias/2016/05/25/pdfs/BOE-A-2016-4962.pdf> utolsó letöltés: 2017.04.21.

⁶² <http://www.todopolicia.com/practicas/> utolsó letöltés: 2017.04.22.

⁶³ <https://www.boe.es/boe/dias/2016/04/22/pdfs/BOE-A-2016-3882.pdf> utolsó letöltés: 2017.04.21.

⁶⁴ <https://www.boe.es/boe/dias/2016/05/25/pdfs/BOE-A-2016-4962.pdf> utolsó letöltés: 2017.04.21.

⁶⁵ <https://www.boe.es/boe/dias/2016/04/22/pdfs/BOE-A-2016-3882.pdf> utolsó letöltés: 2017.04.22.

b) végrehajtoi szint: a kiképzés során a hallgatóknak utolsó lépésként egy szakmai gyakorlati részt kell teljesíteniük. A feladatteljesítés helyét az oktatási központ határozza meg. A munka elvégzése a következő képességeket pontozzák: megbízhatóság, lelkiismeretesség, fegyelem, csapatszellem, döntéshozás, pontosság. A jelöltek ezekre a tízes értékelési skála szerint kapnak értékelést. A minimum megszerzendő pontok száma készségenként 5.

A szakaszok teljesítése kötelező. Azon egyének, akik sikeresen elvégzik a feladatokat, kurzusokat a biztonságért felelős államtitkár által a Nemzeti Rendőrség felügyelőivé lesznek kinevezve.⁶⁶

4.5. Oktatott tárgyak, érdekességek

Eduardo Borobios León úr által elküldött dokumentumok közül kiemelném azt a prezentációt, amely röviden heti felbontásban leírja, hogy mind az alap beosztásúak mind a végrehajtó beosztásúak milyen órákon vesz részt a képzésük során.

Az alapvető szinten a következő tárgyakat tanulják: (óra/hét)

- Rendőrség, társadalom és áldozatok (victimación) 9 téma (1 óra).
- Deontológia (a kötelességgel foglalkozó erkölcsi elmélet) és a rendőrség története 7 téma (1 óra).
- Pszichológia és kommunikáció 10 téma (2 óra).
- Angol vagy francia nyelv (2 óra).
- Rendőrségi adatgyűjtés 4 téma (2 óra).
- Közigazgatási jog, külföldiek joga 11 téma (2 óra).
- Büntetőjog, büntetőeljárás jog 9 téma (2 óra).
- Tudományos rendőrség 9 téma (1 óra).
- Önvédelem (2 óra).
- Testnevelés (1 óra).
- Nyomozás 15 téma (4 óra).
- Beavatkozási és megelőzési technikák 13 téma (4 óra).
- A sürgősségi segítségnyújtás technikai 6 téma (4 óra a kurzusfolyamán).
- Közúti biztonság 2 téma (4 óra a kurzus folyamán).
- Informatika 6 téma (2 óra).
- Lövészet 13 téma (2 óra).
- Oktatás-nevelés (1 óra).

⁶⁶ <https://www.boe.es/boe/dias/2016/05/25/pdfs/BOE-A-2016-4962.pdf> utolsó letöltés: 2017.04.22.

A végrehajtói szinten az oktatási tervben az alábbi témák jelennek meg:

- Nyomozás és az igazságügyi rendészet (22 kredit+25).
- Rendészeti közigazgatási jog (4,5).
- Megelőzés, védelem, biztonság (9+10).
- Szakmai és munkakörnyezet (13+8).
- Rendőri értékek és hozzáállás (5).
- Tényleges rendőri működés (6,5).
- Irányítás funkciói (8).
- A felépítés és a biztonság ismerete (2,5).
- Szabadon választható tananyagok (2,5).

Borobios úr egy másik prezentációja az oktatott tárgyak megoszlását jellemzi a végrehajtói szint tekintetében.

A képzéseket 200 tanár hajtja végre a Képzés és Tökéletesítés Osztályáról, 52 képviselő a provinciák fővárosaiból és a tanulókért egy-egy osztályfőnök a felelős. A Korszerűsítés és Specializáció Központja foglalkozik továbbá: a korszerűsítési és specializációs kurzusokkal, amelyekből megközelítőleg 1000 tanfolyamot szerveznek; az e-learninges képzéssel; a nemzetközi képzéssel (CEPOL) valamint a nyelvtanulási folyamatokkal, amelyek közül az angol és francia nyelv ismerete mellett lehetőség van az arab vagy a kínai nyelvek elsajátítására.⁶⁷

A képzés során a hallgatóknak be kell költözniük az Oktatóközpontba (Ávilába). A felkészítés ideje alatt a hallgatók fizetést kapnak. Szeptemberben még nem jár fizetség, de októbertől kezdve igen. Tehát októberben megkapják, amit szeptemberben nem kaptak meg, megközelítőleg 591 eurót, novemberben 347 eurót, decemberben 729 eurót, januárban 407 eurót és végül februárban mivel kevés időt töltenek a Központban, így az alapbért nagyjából 587 eurót kapnak. Egy nap a következőképpen alakul: 7:30 ébresztő; 7:30-8:30 tisztálkodás, rendrakás, felöltözködés, reggeli; 8:30-18:00 tanórák, amelyet 13:30-14:30 egy ebédszünet és azt követően 16:00-ig szabadfoglalkozás követ. Az esti órákat követően 18:00-23:00 szintén szabad idő követ. A vacsora 21:00-22:00-ig van és az esti ellenőrzéssel fejeződik be a nap, amely 23:30-00:00-ig tart, amely után csend van elrendelve. A pénteki menetrend eltér ettől a beosztástól, délután nincsenek tanórák. A hétvégékre is szigorú napirendjük van a

⁶⁷ Forrás: FORMACIÓN EN POLICIAL NACIONAL, Eduardo Borobios León által küldött ppt prezentáció alapján 2017.03.28.

hallgatóknak, ám azokon a napokon nincs tanítás.⁶⁸ Itt még számtalan érdekességet lehetne ismertetni, ám a dolgozat terjedelme okán erre sajnos nincsen lehetőség.

4.6. Felsőszintű Rendészeti Tanulmányok Központja

Az elnevezés ellenére ebben a központban a Nemzeti Rendőrségen belüli előmenetelhez kapcsolódóan szerveznek képzéseket:

- Főbiztosok (Comisario Principal) számára, akiknek az oktatása 4 hónapot vesz igénybe. Minden hónap első hetében kötelező a részvétel és a modulok teljesítését távoktatás vagy decentralizációs kereten belül oldják meg.
- A Felsőszint (Escala Superior) eléréséhez kapcsolódóan szintén egy 4 hónapos kurzus, amely feltétele a jelenlét, hiszen a tárgyak oktatása központosítva van.
- Egy olyan kurzus szervezése, amely a főfelügyelői (Inspector Jefe) szint elérését támogatja. Az oktatás szintén 4 hónapos, amely két részre osztható 2 hónap jelenlét a kiképző központban, a másik 2 hónap távoktatás keretén belül.⁶⁹

Ebben a fejezetben igyekeztem röviden, érthetően és lényegre törően elmagyarázni a spanyol rendőrtisztek képzésének a folyamatát. A feladat nehézségét az adta, hogy magyarul nem lehet találni ehhez kapcsolódóan releváns szakirodalmat és sok esetben a spanyol szervek, egységek nem feleltethetők meg magyarul. A tisztképzés ismertetése előtt a spanyol felsőoktatási rendszert vázoltam. Az érettségi megszerzése után alapképzésben tanulnak a hallgatók, amely 4 évig tart. Az országban szerte az autonóm jogállású tartomány felsőoktatási intézményein belül lehetőségük van valamilyen kriminológiai vagy rendészettel kapcsolatos BA-t elvégezni. Tehát rendészeti ismeretekre tehetnek szert egy kvázi civil oktatási intézmény keretein belül. A 4 éves alapszak megszerzése után a Nemzeti Rendőrséghez nyújthatnak be pályázatot a végrehajtói szintre (Escala Ejecutiva). Azon személyek, akik csak érettségivel rendelkeznek, kizárólag az alapbeosztásra (Escala Básica) pályázhatnak. A Nemzeti Rendőrség Főigazgatóságának alárendelve működik a Képzési és Fejlesztési Osztály, amely a tisztképzésért felelős. Akik a háromlépcsős pályázást sikeresen elvégzik és a felvételi követelményeknek is megfelelnek az Ávilában található Központban tanulhatnak és ezt követően a Nemzeti Rendőrség hivatásos tisztjeivé válnak.

ÖSSZEFOGLALÁS

⁶⁸ <http://www.todopolicia.com/avila/> utolsó letöltés: 2017.04.22.

⁶⁹ <http://www.interior.gob.es/documents/642012/2264336/Carta/80415980-ea19-4579-85dd-7278d69435cb> utolsó letöltés: 2017.04.26.

Kutatómunkám során számos érdekes tényvel ismerkedtem meg. Spanyol nyelvtudásomat kamatoztatva szerettem volna egy olyan témáról írni, amely a későbbiekben hasznos lehet ahhoz, hogy a spanyol rendészeti felépítést és a rendőrtisztai képzést jobban megértsük. A szervezeti felépítésből adódóan egy kettős modellről beszélhetünk, amelyben a Nemzeti Rendőrség és a Civil Gárda lát el rendészeti feladatokat. A Nemzeti Rendőrség tartományi, területi és helyi szinten is jelen van. Munkáját a különleges egységek segítik. A spanyol tisztképzés bemutatása előtt a felsőoktatási felépítést írtam le. A hallgatók országuk különböző egyetemén tanulhatnak valamilyen rendészeti, kriminológia, biztonsági szakon. A négyéves alapképzés befejezése után pályázatot nyújthatnak be a végrehajtói szint (Escala Ejecutiva) beosztása ügyében. Egy háromlépcsős rendszert kell elvégezniük, amely során mind az elméleti mind a gyakorlati tudásukat tesztelik. Aki sikeresen elvégzi a szakaszokat a Nemzeti Rendőrség hivatásos tagjaként folytathatja pályáját. A bolognai rendszernek megfelelően beszélhetünk mesterképzés létéről, ám e kurzusok is „civil” intézmények keretében kerülnek megszervezésre.

Felhasznált irodalomjegyzék

1. Könyvek, tanulmánykötetben megjelent írás, folyóiratban megjelent írás

- BARCELONA LLOP, Javier: Reflexiones Constitucionales sobre el modelo policial español, Revista Española de Derecho Constitucional año 16. Núm. 48., Septiembre-Diciembre 1996.
- BERROCAL DÍAZ, Santiago: El camino a un nuevo modelo de Policía en España (Tesis doctoral no publicada doi:10.4995/Thesis/10251/63143), Universitat Politècnica de València, 2016.
- MARTÍN FERNÁNDEZ, Manuel: La Policía Local ante una nueva cultura profesional, Cuadernos de Trabajo Social n7 (1994), Universidad Complutense Madrid, 1994.

2. Dokumentumok

- 1393/2007. október 29-i Királyi Rendelet, amely a felsőoktatási szabályokról szól
- 2/1986. március 13-i alapvető törvény a biztonság erőiről és szerveiről
- 614/1995. április 21-i Királyi Rendelet, amely a Nemzeti Rendőrség szerveihez történő kiválasztási folyamatokat szabályozza
- 9/2011. július 27-i alapvető törvény a fegyveres erők tagjainak a jogairól és kötelezettségeiről

- INT/28/2013. január 18-i intézkedés, amely a Rendőrség Főigazgatóságának Központi és Periférikus Igazgatás felépítéséről funkcióiról szól
- Spanyolország Alkotmánya

3. Internetes források, weboldalak

- www.boe.es/
- www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/
- www.boe.es/legislacion/documentos/ConstitucionCASTELLANO.pdf
- www.criminologia.net/pdf/observatorio/libro_blanco_actualizado.pdf
- www.dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/79564.pdf
- www.google.hu/maps/@47.3955593,19.2091893,15z?hl=hu
- www.guardiacivil.es/es/index.html
- www.interior.gob.es/
- www.lamoncloa.gob.es/Paginas/index.aspx
- www.mssanchezenglish.wordpress.com/2016/01/22/mapa-interactivo-cc-aa-espana/
- www.policia.es/
- www.revistas.ucm.es/index.php/CUTS/article/view/CUTS9494110165A/8470
- www.riunet.upv.es/handle/10251/63143
- www.scholar.google.hu/
- www.todopolicia.com/avila/
- www.ub.edu/web/ub/ca/index.html
- www.ucavila.es/estudiaconnosotros.php
- www.uji.es/estudis/
- www.um.es/
- www.universia.es/
- www.urjc.es/estudios/grado

4. Egyéb

- BOROBIOS LEÓN, Eduardo: Formación en Policial Nacional, Power Point prezentáció
- BOROBIOS LEÓN, Eduardo: Plan de Estudios de la Formación Policial Superior Curso 3, Power Point prezentáció
- BOROBIOS LEÓN, Eduardo: Plan de Estudios de la Formación Policial Superior Curso 4, Power Point prezentáció